

että raittiusopetus maan kaikissa kouluissa ja valtion avustamisissa oppilaitoksissa on saatettava tarkoitustaan vastaavalle kannalle;

että kuntien valtuustoissa toimivat sos.-de.m. valtuutetut vaikuttavat siihen suuntaani, -että kunnat valitsevat tarmokkaita raittiushenkilöitä raittiuslautakuntiin, ja myöntävät varoja raittiustyön tekemiseksi sekä liittyvät yhteistoimintaan kieltolain turvaamiseksi ja salakuljetuksen estämiseksi,

J. Herajärvi kannatti mietinnön sellaisenaan hyväksymistä.

E. Lehtola ehdotti poistettavaksi 3. kohdassa olevat sanat: »varsinkin palkatuille«.

J. Pyy ja Sv. Telen kannattivat Lehtolan ehdotusta.

A. Gylling ehdotti varojen myöntämistä koskevan kehoituksen poistettavaksi.

E. Kuukka kannatti sanojen »varsinkin paikatulle« poistamista ja kaipasi määritelmää siitä, milloin väkijuomarikkomusten vuoksi erottaminein on toimeenpantava,

IL Lappalainen ja J. Kosonen kannattivat mietinnön sellaisenaan hyväksymistä.

"Koeäänstysten tapahduttua mietinnön ja siihen tehtyjen muutosehdotusten väKTä todettiin, että mietLr.tc oli hyväksytty sellaisenaan.

Puoluetoimikunnan valinta.

Aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaisesti otettiin neljännen kokouspäivän aamuistunnossa käsiteltäväksi kysymys puoluetoimikunnan kokoonpanosta. Aluksi päätettiin keskustelu jakaa siten, että ensis keskustellaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan palkkain täyttämisestä, sen jälkeen sihteerin toimen täyttämisestä ja lopuksi puoluetoimikunnan muusta kokoonpanosta.

Puheenjohtajakysymys.

J. Vuoristo: Asiaa on arvosteltava kahdelta näkökannalta, s.o. 1) henkilökysymyksenä eli kuka henkilökohtaisesti on sopivin tehtävään ja 2) miten toimenhaltija vaikuttaa puolueen sisäisen voiman kasvuun ja kehitykseen. Jälkimäinen näkökohta on ratkaisevin. Jos tältä näkökannalta lähdetään, on Paasivuori sopivampi puheenjohtajaksi kuin Tanner. Tanner on kyllä moniin avuihinsa nähden esikuvallinen, mutta asemansa vuoksi suuren taloudellisen liikkeen.

johtajana ei hän sovi tälle paikalle, koska hänen olonsa puolueen puheenjohtajalla on omiaan karkoittamaan teoilisuustyöväestöä yhä enemmän puolueesta. Mitä Paasivuoreen tulee, niin on hän kyllä jäykkä, ei ole hieno seurusfelumies, mutta hä." olisi juuri sellainen henkilö, joka keräisi työväen luottamuksen ja hankkisi puolueelle arvonantoa. Hän on perikuvailiuen symboli proletaarista puolueestamme, ja ihmetyttää, ettei häntä pidettäisi soveliaana puheenjohtajan paikalle.

A. Gylling yhtyi Vuoriston lausuntoon.

Puhevuorot ja puheaika rajoitettiin.

R. Itkonen: Puheenjohtajan täytyy edustaa puoluetta joukkoihin päin. Hartein pitää olla ikäänkuin puolueen vertauskuva, ikäänkuin lippu, joka pystyy kokoamaan työn armeijat puolueen ympärille mahdollisimman sankoissa joukoissa. On erittäin hyvä, jos puolueen puheenjohtajalla sen lisäksi on muita ominaisuuksia, jos hän on joustava, työteliäs, monipuolinen j.n.e. Mutta nämä ominaisuudet ovat vähemmästä merkityksestä. Puoluesihteri on se, jotika täytyy pystyä suorittamaan monipuoliset juoksevat tehtävät, kun taas puheenjohtaja on edustava henkilö ja tässä tapauksessa edustava joukkoihin päin. Toinen painava seikka on se, että tyn ja vaikutusvallan jako täytyy kasanvaltaisessa puolueessa olla veraten pitkälle kehittynyt. Meidän puolueestamme on keskitys mennyt liian pitkälle. Lisäksi on olettava huomioon se joukkopsykologiselta kannalta tärkeä seikka, että nykyinen puheenjohtajamme joutuu Elannon johtajana esiintymään: työläisiä vastaan. Tällä seikalla ei tosin ole niin paljon' asiallista merkitystä, mutta jos kokous sivuuttaa tämän seikan psykoogisen merkityksen, niin ei kokous ole tehtävänsä tasalla.

•Pj a huomautti lopuksi,' ettei hänen kannanottonsa suinkaan ole mikään persoonallinen hyökkäys Tanneria vastaan, jota oli poliittisesti ja asiallisesti puolustanut milteipä kaikissa asioissa. Huomautti Tannerin itsensäkin aikaisemmin puhuneen toimiensa aiheuttamista ristiiriidoista ja toivoi hänen cyt kieltäytyvän puolueen puheenjohtajan ehdokkuudesta.

M. Ampuja oli sitä mieltä, ettei yksin Tannerin taloudellinen asema tee häntä sopimattomaksi puolueen puheenjohtajan toimeen. Hän on aikaisemmin kannattanut 'toimenpiteitä, joita työväki ei voi hyväksyä ja on senvuoksi persoonallisestikin sopimaton puheenjohtajaksi.

P. Leskinen: Evästäjäni eivät kiellä Paasivuoren kykyä, mutta haluavat säilyttää Tannerin puheenjohtajana. Paasivuoren vaihtaminen voisi merkitä puolueen henkisten voimien heikkene mistä. Paasi vuorelle on varattava tilaisuus, jos niin tarvitaan, päästä .jälteen Ammattijärjestön' puheenjohtajaksi.

K. Siimes oli Vuoriston, Itkosen ja Ampujan kannalla. Piti tahdittomana, että S.S. oli merkinnyt oman kantansa asiasta. Tanner on kyllä kunnoltisesti täyttänyt paikkansa, mutta nyt on hänen puolueen edun nimessä väistytävä.

A. Toivari: On ikävä ilmiö puolueemme keskuudessa, että henkilö, joka on vaikeimpana aikana täyttänyt tehtävänsä kunnollisesti, kohta sen jälkeen syrjäytetään paikaltaan. Ei ole esitetty päteviä syitä Tannerin ehdokkuutta vastaan. Psykologisten seikkojen pelko ei riitä. On opetettava joukkoja ymmärtämään asioita oikealla tavalla. Kun on tunnustettu, että Tanner on nostanut puolueen jaloilleen, niin antakaamme hänen kasvattaa se mieheksi saakka.

T. Nuutinen huomautti, ettei Elannon suuruus ole yksin Tannerin ansiota, vaan on hänellä siinä samoin kuin puolueessakin toiset henkilöt ja elimet torjallaan. Pitäkööt ne miehen kurissa. Ei ole esitetty mitään asiallista syytä Tanneria vastaan. Puolueella ei ole varaa heittää kykenevää miestä yli laidan.

E. Saarinen: Eräät ainekset puolueessa näyttävät ottaneen elämäntehtäväkseen Tannerin syrjäyttämisen. Asiallisia syitä hänen syrjäyttämisekseen ei ole esitetty. Sitä joukkopsykologista vaikutusta, mistä Itkonen puhui, ei ole työläisten keskuudessa todettu!

K. Kempainen ilmoitti valitsijaansa kannattavan entisen puheenjohtajan edelleen pysyttämistä.

J. Leino ilmoitti porilaisten enemmistön olevan Tannerin valitsemisen kannalla.

P. Nevalainen ilmoitti -edustavansa sekä teollisuustyöläisiä että osuuskauppaväkeä ja olevansa sitä mieltä, että puheenjohtajaa olisi vaihdettava ennenkaikkea siksi, että Tanner itse säästyisi puheenjohtaja-aseman tuottamista ristiriidoista.

J. Palmen puolusti Tannerin ehdokkuutta huomauttaen, että myöskin .edistysmielinen osuuskauppaliike on periaatteiltaan sosialistista. Ponnistuksista huolimatta ei ole saatu aikaan sellaista psykologista vaikutusta, joka pakottaisi ajamaani Tannerin pellolle. Hämeen läänin eteläisen piirin edustajat kannattavat Tanneria.

E. Jokinen ilmoitti vakavan ja perinpohjaisen harkinnan jälkeen päättäneensä äänestää Tanneria. Polemisoi Tannerin vastustajien lausuntoja vastaan.

V. Piippo: Tanneria vastaan esitetyt seikat ovat toisarvoisia. Me maalaiset' muistamme sen taistelun, minkä Tanner on käynyt puolueen .nostamiseksi. Ellei parempaa vasta-ehdokasta ja pahempia .syytöksiä Tanneria vastaan ilmaannu, on hänet valittava puheenjohtajaksi.

i. Penttala: Tämän kokouksen jatkeen on entistä tärkeämpää, että puolueen puheenjohtaja on kyvykäs ja edustava henkilö. Arvosteli vastapuolueen menettelytapoja Tannerin syrjäyttämiseksi ja kannatti Tannerin valitsemista.

Hj. Gorman tiedusteli, mitä hyvää Tanner on puolueelle tehnyt. Tosin hän on ollut mukana, mutta hän on myös nähnyt puolueen kasvavan ailaspäfe Uskoi, ettei kukaan käsi sydämellään ja ajatellen voi kannattaa Tannerin ehdokkuutta. Johdossa on ollut vika ja siksi on johtoa muutettava. Kannatti Paasivuoren valitsemista.

J. Pyy kannatti Paasivuoren ehdokkuutta, pitäen puolueen arvovallan säilyttämisen vuoksi välttämättömänä, että puolueen puheenjohtajaa vaihdetaan. Toivoi Tannerin kieltäytyvän puheenjohtajaksi? ehdokkuudesta. Puolueen muissa luottamustehtävissä olisi "i ann-eria kuitenkin edelleen käytettävä.

j. F. Aalto vastusti Tannerin valitsemista vakuuttaen, ettei hänen vastustuksensa johtunut mistään persoonallisista syistä.

A. Le h i k o i n e n ilmoitti Kuopion itäisen piirin edustajain päätäneew äänestää Tanneria.

A. Pitkäsilta kannatti Tannerin ehdokkuutta katsoen, ettei oltu esitetty päteviä syitä puheenjohtajan vaihtamiseen.

H. Ahmala kannatti Tannerin ehdokkuutta.

•E. Lähde huomautti, että Uudenmaan edustajat ovat Tanneria vastaan, mikä osoittaa, että siellä, missä Tannerin toimintaa lähemmin tunnetaan, hänen vaikutuksensa ja kannatuksensa on vähäistä.

J. Herajärvi ilmoitti 'Heis/Insin kunnallisjärjestöin' kannattavan Paasivuoren valintaa. Katsoi puolueen puheenjohtajan olevan •osaltaan syypää siihen, että sosialidemokraattiset järjestöt iHelsingissä ovat niin heikkoja ja kommunistiset järjestöt voimakkaita.

V. KantO' ilmoitti Tampereen kunnallisjärjestön yksimielisesti kannattavan Tannerin valitsemista.

Keskustelu asia.sta päättyi tähän. Vaalin toimittaminen jäi — aikaisemmin tehdyn päätöksen mukaisesti — seuraavaan aamuun. Samalla päätettiin, että varapuheenjohtajan, vaali toimitetaan puheenjohtajan vaalin yhteydessä siten, että eniten ääniä saanut tulee puheenjohtajaksi ja seuraava äänimäärässä varapuheenjohtajaksi.

Seuraavana kokouspäivänä toimitetussa l i p p u ä ä n e s t y k s e s s ä käytti äänioikeuttaan kaikkiaan 106 edustajaa, joista 53 kannatti Tanneria, 52 Paasivuorta ja 1 Itkosta, jakautuen annetut äänimäärät seuraavasti: Väinö Tanner 12,267, Matti Paasivuori 11,507 ja Rieti Itkonen 260 ääntä.

Tapahtuneen äänestyksen perusteella todettiin, että Tanner oli vaalituoli puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi ja Paasivuori varapuheenjohtajaksi.

Myöhemmin samana päivänä esitettiin kokoukselle seuraava kirjelmä:

Puoluekokoukselle.

Kun puoluetoimikunnan puheenjohtajan vaalin tulos osoitti, ettei minulla ole yleisempää kannatusta puoluekokouksessa ja kun lisäksi puoluetoimikunnan kokoonpano on tullut semmoiseksi, ettei hedelmällinen yhteistyö siinä ole mahdollinen, ilmoitan täten puoluekokouksella kunnioittaen, etten voi ottaa vastaan puoluetoimikunnan puheenjohtajan tointa.

Toimintani puoluetoimikunnassa täten päättyessä pyydän kiittää kaikesta tähän saakka nauttimastani luottamuksesta.

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1925.

Väinö Tanner.

Kirjelmän johdosfa virisi lyhyempi, keskustelu, jossa useat puheenvuorojen käyttäjät valittivat tapahtunutta ja toivoivat Tannerin puheenvuorokielteytemisensä. Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin Tannerin kielteyteminen ja lausui kokous V. Kivisalon keskustelun aikana tekemän ehdotuksen mukaisesti yksimielisen tunnustuksen ja kiitoksen Tannerille hänen puolueen puheenjohtajana puolueen hyväksi suorittamansa työn johdosta.

Tämän jälkeen ryhdyttiin keskustelemaan puheenjohtajan paikan uudelleen täyttämisestä.

A. Lehtikoinen ehdotti puheenjohtajaksi J. V. Kedon ja, kun tämä jyrkästi kieltäytyi, R. Itkon.

K. Nordlund ilmoitti olleensa Tannerin: valitsemisen kannalla, mutta kun tämä on kieltäytynyt, olisi kokouksen otettava asia rauhallisesti ja valittava Paasivuori puheenjohtajaksi.

E. Sairanen ja P. Leskinen kannattivat Nordlundin ehdotusta.

Päätettiin ilman äänestystä valita M. Paasivuori puoluetoimikunnan puheenjohtajaksi.

Samoin päätettiin ilman äänestystä valita puoluetoimikunnan varapuheenjohtajaksi R. Itkonen joka puoluetoimikunnan jäsenten vaalissa oli saanut suurimman äänimäärän.

Puoluesihteerin toimen täyttäminen.

Puheenjohtajan paikan täyttämistä koskevan keskustelun päätyttyä ryhdyttiin neljäntenä kokouspäivänä keskustelemaan puoluesihteerin toimen täyttämisestä.

Kohta keskustelun alkaessa pyydettiin lukuisasti puheenvuoroja, mistä oli seurauksena, että neljännen puheenvuoron jälkeen puheenvuorot rajoitettiin ja putoajaksi määrättiin 1 minuutti.

J. Kuitfinen arvosteli T. Tainion sopivaisuutta sihteerin toimeen, tullen siihen tulokseen, 'että sihteerinä olisi vaihdettava. Ehdotettiin toimeen K. H. Wiikin. Ehdotusta kannattivat U. Järvinen, E. Sairanen, J. Pyy, A. Sahlman, P. Leskinen. S. Villgren, T. Nuutinen, K. Siimes, A. Miettinen, K. Perho, J. H. Muikku ja E. Manner.

J. Leino J. iHerajärven ja (M. Alangon kannattamana ehdotti, että päätettäisiin paikattavaksi kaksi puoluesihteerinä, joista toisen valitsee puoluekokous ja toisen puoluetoimikunta. Kokouksessa valittavaksi sihteeriksi kannattivat kaikki edellämainitut K. iH. Wiikiä.

K. H. Wiik: Minä oikeastaan pyysin puheenvuoron voidakseni vastata mahdollisiin väitteisiin, jotka eivät olisi totuuden kanssa yhtäpitäviä, mutta kun mitään sellaisia ei ole esitelty, niin minä ainoastaan annan yhden lyhyen selityksen.- Kuten useat toverit tietänevät, on tätä paikkaa minulle jo aikaisemmin tarjottu, mutta olen silloin kieltäytynyt, osaksi yksityisistä syistä, jotka edelleen ovat voimassa, osaksi myös siitä syystä, että en ole luottanut omaan kykyyni. Kun kuitenkin toiset näyttävät olevan »tässä suhteessa toista mieltä, en katso enää voivani kieltäytyä. Mutta se selitys, jonka tahdon antaa, on seuraava:

Puolueessa on, kuten on aivan luonnollista ja oikein, (havaittavissa erilaisia ryhmityksiä, klikkejä, jos niin saa sanoa, ja luonnollista myös, oin, että miltei jokainen, lukeutuu jonkinlaiseen sellaiseen mielipide-ryhmään. iMieä en ole kiinteästi lukeutunut mihinkään sellaiseen mielipide-ryhmään, ja jos minut itahdetaan puoluesihteeriksi valita, niin minä vielä vähemmän tulisin sitä tekemään. Minun mielestäni on aivan väärin, että vaikutusvaltaisella paikalla oleva luottamushenkilö antautuu yksipuolisesti palvelemaan jonkin vussin klinin erikoisetuja, jonka vuoksi, jos joku o» sellaista minulta odottanut, hän on ehdottomasti väärässä. Ja jos tulen valituksi, tulen ehdottomasti pitämään sekä oikeutenani että velvollisuutenani, edistää yksinomaan puolueen kokonaisetuja. (Hyvä-huutoja, vilkkaita suosionosoituksia.)

Keskustelun päätyttyä hyväksyi kokous Leinon ehdotuksen, p ä t t ä e n p > u o l u e e l l e h a n k i l l a v a k s i k a k s i s i h t e e r i ä , joista toisen valitsee puoluekokous ja toisen puoluetoimikunta.

Aikaisemman päätöksen mukaisesti siirrettiin puoluesihteerin vaali seuraavana päivänä tapahtuvaksi.

Kun seuraavana päivänä piti ryhtyä toimittamaan sihteerin vaalia, todettiin, että edellisenä päivänä käydyssä keskustelussa oli esitetty vain yksi ehdokas, K. iH. Wiik. Tämän johdosta ja kun kukaan ei äänestystä vaatinut päätti kokous ilman äänestystä valita puoluesihteeriksi K. H. Wiikim.

Puoluetoimikunnan jäsenten vaali.

Puoluesihteerin toimen täyttämistä koskevan keskustelun päätyttyä esiteltiin neljäntenä kokouspäivänä käsiteltäväksi puoluetoimikunnan jäsenten valintaa koskeva kysymys.

K. Nordlund A. Lehikoisen kannattamana ehdotti, ettei ehdokkaiden sopivaisuudesta lainkaan keskusteltaisi, minkä ehdotuksen kokous hyväksyi.

A. Lehikoinen; ehdotti puoluetoimikuntaan valittavaksi M. Puittisen ja O. Oksasen.

K. Perho ehdotti valittavaksi J. Helon ja R. Itkosen.

1. Penttala ehdotti valittavaksi A. Huotar ja J. VV. Kedon.

J. Linna ehdotti valittavaksi V. Hupiin ja R. Itkosen.

A. Pitkäsilta ehdotti valittavaksi V. Hupiin ja V. Salovaaran.

A. Kannisto ja E. Sairanen ehdottivat R. Sventoreetskn.

U. Järvinen ehdotti valittavaksi M. Ampujan ja J. Helon.

J. Herajärvi ehdotti valittavaksi V. Mikkola:».

H. Laakso ehdotti valittavaksi H. Ryftmän.

Edelleen ehdotti joku, jonka nimestä sihteerit eivät saaneet selvää,, valittavaksi V. Voionmaan.

H. Ryömä ja V. Voionmaa ilmoittivat kieltäytyvänsä.

Samalla ilmoitettiin, -että Finlands Svenska Arbetariörbund ehdotti ruotsinkielisten puoluejärjestöjen edustajaksi puoluetoimikuntaan Axel Ahlströmin.

Seuraavana kokouspäivänä toimitetussa 'lippuäänestyksessä' jätettiin uurnaan 104 vaalilippua, ja hyväksyi äänestysvaliokunta ne kaikki. Ääniä saivat:

R. Itkonen.....	95	äänestäjältä	21,545	ääntä,
' V. Hupli	46	»	10,735	» ,
J. Helo.....	4»	»	9,938	» ,
J. VV. Keto.....	37	»	8,110	» ,
- H. Ryömä.....	22	»	4,735	» ,,.
R. Sverrtorzetski	20	»	4,442	» „
V. Mikkola.....	17	»	3,994	» „

M. Puitfoen.	13	äänestäjältä	3,061'ääntä,
A. Huotari.	12	»	2,761 » ,
H. Seppälä.	4	»	787 » ,
V. Salovaara.	1	»	250 » ,
O. Oksanen.	1	»	226 » ,
V. Voionmaa.	1	»	201 » .

Edelläselostettujen tulosten perusteella todettiin, että puolue-toimikunnan varsinaisiksi jäseniksi oli toimitetussa äänestyksessä valittu R. I t k o n e n, V. H u p i i ja J. H e l o. Puoluesäämöri; mukaan erikseen valittavaksi ruotsinkielisten järjestöjen edustajaksi puoluetoimikuntaan sen varsinaisena jäsenenä hyväksyttiin A. A h l s t r ö m.

Kun myöhemmin tapahtuneen R. I t k o s e n valinnan vuoksi puolue-toimikunnan varapuheenjohtajaksi' hänen paikkansa puoluetoimikun-nan jäsenenä vapautui, päätettiin paikka täyttää siten, että myöhem-min samana päivänä toimitettavassa puoluetoimikunnan varajäsenten vaalissa eniten ääniä saanut tulee puoluetoimikunnan varsinaiseksi jä-seneksi¹.

P u o l u e t o i m i k u n n a n v a r a j ä s e n t e n v a a l i s s a käytti vaalioikeuttaan 97 edustajaa ja jakautuivat äänet siinä seuraavasti: R. Sventorzetski 16365, Hilda Seppälä 15,866. V. Mikkola 15,347, V. Salovaara 15,043, M. Puiftinen 11,233, A. Huotari 11,140, O. Oksanen 8,070, M. Ampuja 5,634, K. Siimes 1,826, J. W. Keto 1,435, H. Ryömä 966, T. Uski 842, V. Voionmaa 747, T. Tainio 480, M. Sillanpää 493, V. Hakkila 271. O. H. Puro 137, J. Virtanen 155, S. Saarikivi 260, J. Helo 137, j. Herajärvi 155, A. Lehtokoski 227, V. •Hupli 188, K. A. Fagerholm 203, Oksala 152 ja J. F. Aalto 200. Li-säksi jätettiin 4 tyhjää lippua.

Aikaisemmin tehdyn; päätöksen mukaisesti todettiin, että i R. S v e n t o r z e t s k i oli valittu p u o l u e t o i m i k u n n a n v a r s i n a i s e k s i jäseneksi sekä Hilda Seppälä, V. Mikkola, V. Salovaara, M. P n i t t i n e u ja A. Huotari puoluetoimikunnan varajäseniksi.

i Näin ollen' tuli p u o l u e t o i m i k u n n a n k o k o o n p a n o k o n a i s u u d e s s a a n seuraavaksi: Puheenjohtaja: Matti Paasi-vuori; varapuheenjohtaja: R. I t k o n e n; varsinaiset jäsenet: V. H u p l i, J. H e l o, R. S v e n t o r z e t s k i ja A. A h l s t r ö m; sekä varajäsenet: Hilda Seppälä, V. Mikkola, V. Salovaara, M. P u i t t i n e n ja Anton Huotari.

Työväki ja kansainvälinen kieli.

Viidentenä kokouspäivänä esiteltiin käsiteltäväksi liitteenä seuraahan alustusviihkon siv. 60—63 esiintyvä T o v e r i s e u r a r . y :n alustus ja puoluetoimikunnan lausunto työväen suhteesta kamsatavaliseen kieleen.

J. P y y ehdotti Toveriseuran päätöslauselmaehdotuksen hyväksyttäväksi siten muutettuna, että kansainvälisen kielen opetus olisi järjestettävä kansakoulujen jatkuuokiUa eikä kansakoulujen yläluokilla.

E. Manner puhui laajemmin esperanton puolesta ja piti tarpeellisenä, että puoluekokous päättää, että esperanton opetus on sopivalla tavalla liitettävä opetuslaitosten ohjelmaan, jossa muiden kielten opetusta voidaan vastaavasti supistaa.

Puheenvuorot rajoitettiin.

A. Väisänen hyväksyi Toveriseuran alustuksen periaatteessa, mutta piti ponsien 3 kohtaa liian! ankarana ja ehdotti sen kokonaan poistettavaksi.

J. Herajärvi kannatti Pyyn ja Mantereen ehdotuksia.

A. Kuusisto piti yleiskielen aikaansaantia tärkeänä, mutta ei uskonut minkään keinotekoisien kielen sellaiseksi muodostuvan, vaan piti luonnollisempana, että sellaiseksi € maksut aami englanninkieli, jota jo nykyäänkin ymmärretään kaikkialla ympäri maapallon.

R. Sventor z e t s k i puhui työväen edustajain kielivaikeuksista kansainvälisissä kongresseissa ja ehdotti, että puoluetoimikunta kääntyisi kirjelmällä S. T. Internatsionalin toimeenpanevan komitean puoleen ehdottaen, että kukin edustettu puolue oikeutettaisiin lähettämään oman tulkkinsa kongresseihin.

J. Holland piti kysymystä vähemmän tärkeänä ja kannatti puoluetoimikunnan ehdotusta.

J. H. Muikku kertoi 'valitsijainsa olleen sitä mieltä, että asiaan on kiinnitettävä huomiota ja ehdotti asian lähetettäväksi valiokuntaan.

Keskustelun päätyttyä tähän lähetettiin asia valistus- ja järjestötoiminta-asiainvaiokuntaan.

Myöhemmin samana päivänä esiteltiin valiokunnan asiaa koskeva mietintö, joka — otsikot ja allekirjoitukset poisjättäen — kuuluu:

»Valiokunta on tutustunut asiaa koskevaan Helsingin Toveriseuran esitykseen ja puoluetoimikunnan siitä antamaan lausuntoon sekä puoluekokouksessa asias»ta tehtyihin 'ehdotuksiin.

Asiaa käsiteltyään on valiokunta tullut pääasiassa samoihin tuloksiin kuin puoluetoimikunta. Valiokunta ei ole katsonut ainakaan; tällä hetkellä olevan olemassa pakoittavaa syytä määritellä kiinteästi puolueen kantaa kansainväliseen kieleen nähden. Puoluepäätöksen tekeminen siitä, että 'kansainvälinen kieli olisi otettava jossakin muodossa koulujen oppiaineiksi, ei tämän mukaisesti näytä tarpeelliselta. Mitä taas tulee kokouksessa tehtyyn ehdotukseen, että kansainvälisten kongressien, tulkikysymyksestä olisi puoluekokouksen päätettävä, niin on valiokunta katsonut asian olevan järjestettävissä ja hoidettavissa ilman puoluekokouksen päätöistakin.

Valiokunta on kuitenkin pitänyt suotavana, että puoluekokous lausuisi julki yleisen suopeutensa kansainvälisen kielen harrastuksen hyväksi. Tässä mielessä valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi:

Puoluekokous lausuu sein toivomuksen, että puoluelehdistö tekisi työväen keskuudessa tunnetuksi kansainvälisen kielen asiaa sekä pitäisi yllä työväen harrastusta kansainvälisen kielen suhteen[^]

E. (Manner A. Pitkäsillan kannattamana ehdotti hyväksyttäväksi alustuksen ponnet lähetekeskustelussa tehdyillä erinäisillä muutosehdotuksilla korjattuna.

Toimitetussa koeääniestyksessä todettiin, että kokouksen suuri enemmistö oli valiokunnan ehdotuksen kannalla, minkä perusteella valiokunnan mietintö julistettiin hyväksytyksi 1.

Puoluesääntöjen muuttaminen ja vaaliperusteen määrittäminen.

Neljäntenä kokouspäivänä esiteltiin käsiteltäväksi puoluetoimikunnan ehdotus muutoksiksi puoluesääntöihin ja piirijärjestöjen sääntöihin. Asia lähetettiin keskustelutta valiokuntaan.

Kuudentena kokouspäivänä esiteltiin välistus- ja järjestötoiminta-asian valiokunnan asiassa laatima mietintö, joka — otsikot ja arllekirjoitukset poisjättäen — kuuluu:

»Valiokunta on tarkastanut puoluetoimikunnan ehdotuksen puoluesääntöjen erinäisten kohtain muuttamisesta. Kaikki muutokset on valiokunta puolestaan katsonut tarpeellisiksi, ja katsoo se voivansa kannattaa niitä.

Kuitenkin on valiokunta muutamiin kohtiin tehnyt joitakin korjauksia. Siten 35 §:ään on lisätty se määräys, että puolueuuevoston vakinaisen jäsenen on esteestään ilmoitettava puoluetuimikunnalle taikka varajäsenelle. Kun 42 §:ssä puhutaan ruotsinkielisten jäsenten edustajasta, ehdottaa valiokunta sanan: jäsenten, muutettavaksi sanaksi: järjestöjen.

Valiokunta ehdottaa puoluekokouksen päätettäväksi,

että puoluetuimikunnan ehdottamat sääntömuutokset näillä korjauksilla hyväksyttäisiin.

Samalla valiokunta, viitaten sääntöjen 26 §:ään, on ottanut harjittavakseen kysymyksen vaalipiiriperusteen määäämisestä puoluekokousedustajaan vaalissa. Valiokunta on ollut sitä mieltä, että nykyinen vaaliperuste, 200 ja 500, on valitsevan jäsenmäärän aikana liian korkea. Toiselta puolen on vaikea arvioida puolueen jäsenmäärää kolmen vuoden kuluttua, jolloin seuraavat puoluekokousvaalit toimitetaan. Tähän nähdeti valiokunta on arvellut, että tällä kertaa tässä puoluekokouksessa voisi käydä vaikeaksi löytää vaaliiperustetta, joka vastaisi onnistuneesti tulevia olosuhteita. Parempaan ja joustavampaan tulokseen päästäisiin, jos jätettäisiin asiasta päättämisen tällä kertaa puolueuuevostolle, joka voisi asian ratkaista vasta lähempänä seuraavaa puoluekokousta.

Valiokunta ehdottaa siis puoluekokouksen päätettäväksi:

Poluekokous vakuuttaa puolueuuevoston määäämään puoluekokousedustajaan vaaliiperusteen seuraavia puolueko-ko usvaaleja varten.«

Mietintö hyväksyttiin keskustelutta.

Muutetuipoluesääntöjen, japiiri järjestöjen sääntöjen pykälät kuuluvat puoluekokouksen hyväksymässä muodossa seuraavasti:

Suomien Sosialidemokraattisen Puolueen säännöt.

4 §.

Henkilöt, jotka samalla paikkakunnalla haluavat liittyä puolueeseen, voivat sen itehdä perustamalla puolueosaston taikka -Liittymällä jäseneksi johonkin paikkakunnalla entuudestaan toimivaan puolueosastoon.

Puolueosastot saavat olla työväenyhdistyksiä, ammattiyhdistyksiä, seuroja, klubeja, osuuskuntia t.m.s. järjestöjä, jotka hyväksyvät puolueen periaatteet ja säännöt sekä noudattavat puoluepäättöksiä.

Jäsen, joka kuuluu kahteen tai useampaan puolueosastoon, suorittaa puolueveronsa vaini yhden puolueosaston kautta. Jos ammattiyhdistys, nuoriso-osasto, osuuskunta t.m.s., jonka kaikki jäsenet eivät kuulu puolueeseen, haluaa välittää puolueverot jonkun jäsenmääränsä osan puolesta, voi se sen tehdä. Sellainen osasto ei ole puolueosasto, jollei [§]k sen jäsenistä kuulu puolueeseen, Puolueasioista päätettäessä osastossa, jonka kaikki jäsenet eivät kuulu puolueeseen, on puhe- ja päätösvalta ainoastaan puolueen jäsenillä. Jäsenyys todetaan maksetun puolueen jäsenkirjan kautta.

Puolueosasto kuuluu Kunnallisjärjestöön, Kunnallisjärjestö Pikijärjestöön ja Piirijärjestö kaikkine 'Kunnallisjärjestöilleen ja osastoinneen Puolueeseen!.

Piirijärjestön ottaa puolueeseen joko Puoluekokous tai kokouksien väliajoilla 'Puolueneuvosto.

Puolueeseen liittyvien osastojen on suoritettava puolueveronsa suoraan kunnallisjärjestölle eikä työväenyhdistyksen välityksellä.

Jokaisella puolueen jäsenellä tulee olla erikoinen puoluetoimikunnan kautta saatava puolueen' jäsenkirja, johon vero suoritukset merkitään; ammattiyhdistyksen, nuoriso-osaston, osuuskunnan t.m.s. jäsenkirja ei kelpaa.

6 §.

Piirijärjestöt ovat kaikkien samassa vaalipiirissä tai määrätyllä alueella olevien kunnallisjärjestöjen ja puolueosastojen keskusjärjestöjä, ja on niiden tehtävänä välittää yhteyttä kunnallisjärjestöjen ja puoluetoimikunnan välillä, harjoittaa agitationi- ja valistustyötä sekä järjestää ja johtaa alueellaan puolueen osanottoa eduskunta- ja kunnallisiin vaaleihin.

7 §.

Ruotsinkieliset puolueosastot voivat muodostaa ruotsinkielisiä kunnallis- ja piirijärjestöjä.

Ruotsinkieliset keskusjärjestöt toimivat samoin kuin vastaavat suomenkieliset järjestöt.

9 §.

Puolueosastojen ja -järjestöjen verojen suuruus määrätään osastojen ja järjestöjen vuosikokouksissa.

Vakinaisen puolueveron suuruus määrätään kolmeksi vuodeksi kerrallaan puoluekokouksessa; puoluekokous ja sen väliajalla puo-

lueneuvosto on oikeutettu määräämään myöskin ylimääräisen veron. 18 §:ssä mainitun puoluekokouksen kustannuksiin menevään veron määrää puoluetoimikunta.

15

Puoluekokous on ylin määrääjä puolueen asioissa.

Varsinainen puoluekokous pidetään niittävän ajoissa ennen eduskuntavaaleja. Eduskunnan tultua Majoitetuksi voi puolueeneuvosto kutsua sellaisen ylimääräisen kiireellisen puoluekokouksen kuin 25 §:ssä säädetään.

Poluekokouksen paikan määrää puolueeneuvosto puoluekokouksen toivomuksen perusteella.

Puoluekokouksen ajan määrää puoluetoimikunta.

20 §.

Esitynsiä puoluekokoukselle voi tehdä jokainen puoluejäsän, lähettämällä esityksensä puolueosaston johtokunnalle. Siten saapuneet esitykset on esitettävä puolueosaston kokoukselle. Jos kokous ei hyväksy tehtyä esitystä eikä siten esitä sitä omana aloitteenaan, vai esityksen tekijä siitä huolimatta lähettää sen puoluetoimikunnalle. Puolueosastolla, kunnallisjärjestöllä, piirijärjestöllä, eduskuntaryhmällä, puolueeneuvostolla ja puoluetoimikunnalla on oikeus tehdä esityksiä puoluekokoukselle.

Esitynkset on viimeistään kolme kuukautta ennen kokousta lähetettävä puoluetoimikunnalle.

Jos esitys saapuu määräaikaan myöhemmin, ei sitä oteta esitysviikkoon.

Tehdyistä esityksistä on puoluetoimikunnan annettava lausuntonsa, ja jää puoluetoimikunnan) hankinnan varaan, otetaanko esitys esitysviikkoon! tai ei.

Esitynkset kokonaisuudessaan tai — milloin puoluetoimikunta niin harkitsee — vain esitysten ponnet sekä puoluetoimikunnan lausunnot on painatettava ja viimeistään, kuusi viikkoa ennen kokousta toimittettava piiritoimikunnille maiden jaettavaksi asianomaisille järjestöille. Esitysten ponnet on samaan aikaan julaistava puoluelehdissä.

Asia, jota ei ole mainittu kokouksen esitysvähossa tai joka ei sääntöjen mukaan ole puoluekokouksen päätettävä, ei voi tulla puoluekokouksessa esille eikä päätettäväksi, ellei se ole puoluetoimikunnan esittämä tai ellei kokouksen, päätösvaltaisten edustajain enemmistö siihen suostu. .

21 §.

Ehdotukset muutoksiksi taa lisäyksiksi puolueen periaatteelliseen ohjelmaan ja sen tulkintaa tarkoittavat esitykset on, voidakseen tulla käsitellyiksi puoluekokouksessa jätettävä puolue toimikunnaille puoli vuotta -ennen puoluekokousta. Puoluetoimikunnan lausunnot tällaisista ehdotuksista on julaistava vähintään, kolme kuukautta -ennen kokousta.

23 §.

Varsinaisessa puoluekokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

- 1) esitetään puoluetoimikunnan kertomus edellisestä varsinaisesta puoluekokouksesta kuluneelta ajalta;
- 2) esitetään puoluetoimikunnan tilikertomus samalta ajalta sekä tilintarkastajain siitä antama lausunto ja päätetään tilivapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueenuevostolle;
- 3) .esitetään .eduskuntaryhmän, toimintakertomus;
- 4) keskustellaan ja päätetään valistustyön järjestämisestä;
- 5) hyväksytään vaaliohjelma eduskuntavaaleja varten ja päätetään vaaleja koskevista asioista;
- 6) keskustellaan ja päätetään .puoluejäsenteni ja järjestöjen sekä puoluetoimikunnan puoluekokoukselle esittämistä asioista;
- 7) esitetään puoluetoimikunnan, ehdotus talouohjelmaksi seuraavaan varsinaiseen puoluekokoukseen saakka ja päätetään varsinaisista sekä ylimääräisistä veroista;
- 8) määrätään vaali peru st e seuraavia puoluekokousvaaleja varten;
- 9) määrätään puolueenuevoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot;
- 10) valitaan puolueenuevosto piirikokousten esittämistä ehdokkaista;
- 11) valitaan puoluetoimikunnain jäsenet sekä tilintarkastajat;
- 12) ehdotetaan puolueenuevostolle seuraavan puoluekokouksen paikka.

26 §.

Puoluekokousedustajat valitaan kunnallisjärjestöittäin.

Kussakin puoluekokouksessa määrätään vaaliperuste eli se jäsenmäärä, joka seuraavissa puoluekokousvaaleissa, vaaditaan kunkin edustajan valitsemiseksi.

Jäsenmäärä lasketaan siltä vuosineljännekseltä, miltä verot on suoritettu viimeksi vähintään kuukautta ennen vaalipäivää.

27 §.

Vaalit tapahtuvat viimeistään kuusi viikkoa 'ennen puoluekokousta samana puoluetoimikuntiani määräämänä päivänä koko maassa.

29 §.

Edustajaehdokkaista voi jokainen puolueosasto esittää kunnallistoimikunnalle. Puolueosaston esittämiltä ehdokkailta ei voida kieltää paikkaa yleisessä vaalilipussa. Kunnallistoimikunnan on toimitettava äänestyspaikoille vaalilippuja, joissa ehdokkaat on lueteltu aakkosjärjestyksessä. Vaalilipussa on mainittava, montako ehdokasta kukin saa äänestää.

30 §.

Edustajain vaali toimitetaan suljetuilla lipuilla.

Vaali tapahtuu niin monessa äänestyspaikassa kunnan alueella kuin kunnallistoimikunta määrää, silmällä pitäen, ettei matkan pituudesta jäseniä äänestys oikeuttaan käyttämästä. Kussakin äänestyspaikassa on vaalia varten varattava aikaa vähintään kolme tuntia.

Kukin äänestäjä saa antaa äänensä niin monelle ehdokkaalle kuin on valittavia edustajia.

Jokaisen, joka tahtoo ottaa osaa vaaleihin, on ennen vaalilipun jättämistä näytettävä täysin maksettu puolueosastoin jäsenkirja, josta näkyy, milloin hän on liittynyt puolueeseen'.

Leimaamalla tai muulla sopivalla tavalla on jäsenkirjaan merkittävä, että sitä on käytetty vaalissa.

Muuten määrää vaalijärjestyksestä kunnallistoimikunta, noudattaen puoluetoimikunnan ja piiritoimikunnan ohjeita.

31 §.

Kunnallistoimikunnan tulee lähettää edustajain valtakirjat piiritoimikunnalle viimeistään kolmekymmentä päivää ennen puoluekokousta. Piiritoimikunta julkaisee vaalien tulokset piirin puoluelehdessä ja lähettää valtakirjat puoluetoimikunnalle viimeistään kaksikymmentä päivää ennen puoluekokousta.

Jos valittu edustaja ei voi ottaa puoluekokoukseen osaa, antaa kunnallistoimikunta valtakirjan äänimäärässä lähinnä seuraavalle.

34 §.

Puolueenueoston jäseniä ovat:

- 1) puoluetoimikunnan jäsenet;
- 2) piirikokousten esittämästä ehdokkaista puoluekokouksen välit-

semat jäsenet, yksi vakinainen ja yksi varajäsen piirijärjestön kulta-kin alkavalta 5,000 jäseneltä.

Puolueneuvoston jäsenten toimiaika kestää seuraavaan varsinai-seen puoluekokoukseen saakka.

35 §.

Vakinaisen jäsenen ollessa estettynä on hänen annettava tieto es-teestään puoluetoimikunnalle taikka varajäsenelle, joka tällöin edus-taa piiriä puolueeneuvoston kokouksessa.

36 §.

Lausunto- ja esitysoikeus on puolueeneuvostossa:

- 1) sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän edustajalla;
- 2) kunkin puoluelehden toimituksen edustajalla;
- 3) kunkin piiritoimikunnan edustajalla;
- 4) kaikkien sos.-dem. puolueeseen kuuluvien liittojen edustajilla;
- 5) tilintarkastajain puheenjohtajalla; ja
- 6) henkilöillä, joille puolueeneuvosto sen eri päätöksellä antaa.

37 §.

Puolueneuvoston tehtävänä on, paitsi mitä näissä säännöissä erik-seen on mainittu:

- 1) antaa puoluetoimikunnalle lähempiä määräyksiä puoluekokouk-sen päätösten soveltamisesta ja niiden aiheuttamista toimista;
- 2) tarkastaa puoluetoimikunnan lausunnon perusteella puolueleh-tien toimintaa, tutkia niistä tehtyjä valituksia ja antaa lausuntoja, jos havaitsee aihetta olevan;
- 3) päättää sanomalehtien puoluelehdiksi julistamisesta ja puolue-lehden oikeuksien peruuttamisesta;
- 4) päättää jäsenten ja järjestöjen, erottamisesta puolueesta;
- 5) päättää toimenpiteistä ja kysymyksistä, jotka puoluetoimikunta s-3t ratkaistavaksi esittää;
- 6) neuvotella ja päättää muista puoluetta koskevista asioista;
- 7) tarkastaa puoluekokousten väliajoilla puoluetoimikunnan vuosi- ja tilikertomukset ja esittää aihetta siihen ollessa muistutuksensa niitä vastaan puoluekokoukselle;
- 8) tarkastaa selostus puolueen raha-asioista lähinnä edelliseltä vuodelta;
- 9) hyväksyä menoarvio kuluvalle vuodelle; ja
- 10) määrätä puotoesihteerta.. palkka.

39 §.

Puolueneuvosto pitää varsinaisia kokouksia vähintään kerran vuodessa ja useamminkin, jos sen jäsenten »enemmistö sitä vaatii tai puoluetoimikunta tarpeelliseksi katsoo.

42 §.

Puolueen hallituksena on puoluetoimikunta, johon kuuluu 7 vakinaista ja 5 varajäsentä.

Puoluetoimikunta valitaan, puoluekokouksessa siten, -että 'erikseen valitaan puoluetoimikunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, puoluesihtööri ja ruotsinkielisten, järjestöjen edustaja, sekä sen jälkeen suljetuilla lipuilla kolme muuta jäsentä ja viisi varajäsentä.

43 §.

Puoluetoimikunnan tehtävänä on paitsi mitä näissä säännöissä erikseen on mainittu:

1) pitää silmällä, että puoluekokousten ja puolueneuvoston päätökset asianmukaisesti pannaan toimeen;

2) hoitaa puoluetoiminnan välitöntä johtoa sekä päättää valtuutuksensa rajoissa kaikista puoluetta koskevista asioista sekä kantaa ja vastata puolueen puolesta;

3) harjoittaa kustannustoimintaa julkaisemalla puolue-tarkoituksiin tarpeellisia kirjasia, vaaMjulistuksia, ohjeita y.m. julkaisuja sekä vappu- y.m. merkkejä;

4) mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan kannattaa piirejä valistustyön harjoittamisessa ja muussa toiminnassa;

5) valvoa puolueen varain hoitoa sekä kirjanpitoa;

6) antaa neuvoston varsinaisiin kokouksiin selostus puolueen rahasioista edelliseltä vuodelta sekä tulo- ja menoarvio kuluvalle vuodelle;

7) laatia vuosi- ja -tili-kertomus kalenterivuositain;

8) antaa tilit kahden kuukauden kuluessa kunkin kalenterivuoden päätyttyä puoluekokoukseni asettamille tilintarkastajille sekä tarkastuksen tapahduttua puolueneuvostolle, paitsi puoluekokousvuotena suorastaan puoluekokoukselle, jollei puolueneuvosto sitä ennen koonnu;

9) antaa"varsi-tiaiselle puoluekokoukselle vuosi- ja tilikertomuksen kuluneilta, kalenterivuosilta tilintarkastajain lausuntojen ohella;

10) päättää väliaikaisesti lehtien hyväksymisestä puolue lehdiksi; ja

11) päättää toiminimen kirjoittamisesta; sekä

12) v.alvoa puoluejärjestöjei toimintaa ja havaitessaan niiden menettelevän sääntöjen tai ipuoluepäätösten vastaisesti ryhtyä puoie-sääntöjen mukaisiin toimenpiteisiin säännöttömyyksien korjaamiseksi. Jos joku puolueosaston jäsen tahi useammat yhdessä ovat tahallisesti toimineet puoluesääntöjen, -ohjelman tai puoluepäätösten vastaisesti, on puoluetoimikunta oikeutettu, hankittuaan! sitä 'ennen asianomaiselta piiri- ja kunnaltistoimikumnalta selvityksen asiaan, pidättämään hänet tai heidät kaikesta toiminnasta osastossaan, siksi kunnes seuraava puolueuuevoston kokous on asian tutkinut ja päätöksensä siitä antanut.

Puoluetoimikunta on päätösvaltainen viiden jäsenen läsnäollessa.

Piirijärjestön säännöt.

9 §.

Piirijärjestön vuosikokous pidetään viimeistään kesäkuulla. Kokouksen paikan määrää 'edellinen piirikokous.

Yli määräinen piinikokous, jonka, ellei piiritoimikunta pidä tarpeellisenä uusien vaalien toimittamista, muodostavat varsinaiseen piirikokoukseen valitut edustaiat, pidetään milloin piiritoimikunta pitää sen tarpeellisenä tai milloin vähintään kolmas osa piirin kunnallisjärjestöistä sitä samaa määrättyä tarkoitusta varten haluaa.

Kutsumuksen piirikokoukseen julkaisee piiritoimikunta. Varsinaiseen kokoukseen on kutsumus julkaistava viimeistään käiksi kuukautta ennen kokousta ja on se julkaistava piirin' äänenkannattajassa.

Kutsumus ylimääräiseen piirikokoukseen on julkaistava viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta. Samoin toimitetaan muutkin 'tiedonannot jäsenille. Kokouskutsussa on mainittava esille tulevat asiat.

26 §.

Nämä säännöt voidaan muuttaa tai kumota ainoastaan puoluekokouksessa.

1 §:ssä oleva kotipaikkaa koskeva määräys voidaan kuitenkin muuttaa myöskin piirikokouksessa.

Pöyftiäibirian vakuudeksi:

Petoka Railo,
kokouksen yli sihteeri.

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty.

•Matti Paasivuori.
kokouksen puheenjohtaja,

Väinö Taraneir,
kokouksen puheenjohtaja.

V. Kanto,
ikako uksen¹ puheenjohtaja.

Lyyli Takkli,
kokouksen sihteeri

Toivo Järvinen,
kokouksen sihteeri.

Hyväksyn pöytäkirjan huomauttamalla, että fceiskusteiuselostuksen mielestäni liian pitkälle menevä» ja osittain epäoinniistuneen, supistuksen kautta, se ei kaikkiin paikoin anna alivan oikeaa kurvaa kokoko ulkseTi hengestä. Kokouksen päätökset ovat pöytäkirjaan oikein merkityt.

Juho Vuoristo,
kokoukseni puheenjohtaja.

Kokouksen puheenjohtajan J. Vuoriston edelläoleva» lausunnon johdosta lieenee palikallaan huomauttaa, ettelä hän — pyynnöstäni huolimaitta — ole suostunut Lausunnossaan ilmoittamaan, 'missä kohdin ja niissä suhteessa pöytäkirjan selostus ei .antaisi oikeata, kuvaa kokouksesta ja miten korjattuna se offlksain kuvan antaisi.

Pokka Railo.

SOS.-DEM. PUOLUETOIMIKUNNAN
JA
PIIRITOIMIKUNTIEN

KERTOMUKSET

vv. 1922—25

HAMEENLINNA 1925
O.Y. HÄMEEN KANSAN KIRJAPAINO

KERTOMUS

**Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan toiminnasta
huhtikuun 8 päivästä 1922 lokakuun 31 päivään 1925.**

Puoluetoimikunta.

Kun IK. H. Wiik,, joka tuli valituksi Puoluetoimikunnain vakinaiseksi jäseneksi, kuitenkin jo (puoluekokouksessa kieltäytyi Puolue-toimikunnan (jäsenyydestä, päätti Puoluetoimikunta 'ensimmäisessä kokouksessaan puoluekokouksen 'jälkeen kutsua hänen tilalleen varsinaiseksi jäseneksi ensimmäisen varajäsenen M. Paasivuoren. Kesäkuun alussa 1922 riisti tuoni yhden Puoluetoimikunnan varajäsenistä, Salomon Hellstenin. Varajäsen M. Ampuja ilmoitti Puoluetoimikunnan kokouksessa maaliskuun 3 p:nä 1923 eroavansa Puoluetoimikunnasta,

Puolueneuvoston kokouksessa helmikuun 24 ip:nä 1924 ilmoitti puoluesihteerin, -että paitisi edellämainittuja muutoksia Puoluetoimikunnassa, olivat V. Hakkila ja J. F. Aalto muuttaneet pois paikkakunnalta, joten Puoluetoimikuntaan olisi valittava viisi varajäsentä sekä vakinaisista jäsenistä varapuheenjohtaja. Puoluetoimikunnan esityksen mukaisesti päätti Puolueneuvosto valita Puoluetoimikunnan varapuheenjohtajaksi J. W. Kedon sekä varajäseniksi A. Huotarin, Hilda Seppälän, H. Ryömän, V. V. Salovaaran ja K. Harvalan.

Toimintakauden aikana on Puoluetoimikunnalla ollut 79 kokousta, 'joista on pöytäkirjoihin merkitty 829 pykälää. Kokouksiin ovat Puoluetoimikunnan varsinaiset ja varajäsenet ottaneet osaa seuraavasti: T. Tainio 78:»an, K. Harvala taloudenhoitajana 44:ään 'ja Puoluetoimikunnan varajäsenenä 23:een, J.-Sundberg 67:ään, V. Tanner 64:ään, M. Paasivuori 64:ään, J. W. Keto 67:ään, J. F. Aalto 43:een, R. Itkonen 42:een, V. Mikkola 34:ään, V. Hakkila 23:een, M. Ampuja 20:een, A. Huotari 20:»eo, Hilda Seppälä 20:een, V. Salovaara 17:ään ja H. Ryömä 10:een kokoukseen.,

Puheenjohtaja V. Tanner oli estetty ottamasta osaa Puoluetoimikunnan työhön huhtikuun alusta kesäkuun loppuun v. 1922 ulkomaamatkan vuoksi sekä samasta syystä syys—lokakuussa 1925.

Puolueneuvosto.

Oulun läänin et el vaalipiirin vakinaisen edustajan I. V. Korkeakankaan muutettua pois paikkakunnalta, tuli hänen tilalleen neuvoston vakinaiseksi jäseneksi varajäsen V. R. Piippo. Jäsenmäärän alenemisen vuoksi ovat Uudenmaan läänin ja Vaasan L it. vaalipiiri menettäneet kumpikin toisen vakinaisen edustajapaikkansa neuvostossa. Edellistä piiriä edustaa nyt E. Sallila ja jälkimäistä T. Lehto.

Kun syksyllä 1922 ei ilmaantunut mitään sellaisia välttämättömiä asioita, joita Puolueneuvoston olisi ollut pakko käsitellä ja kokouksen kustannukset niinollen olisivat menneet hukkaan, päätti Puolue-toimikunta tiedustella kirjeellisesti Puolueneuvoston jäseniltä, piti-vätkö nämä tarpeellisena neuvoston koollekutsumista syksyn kuluessa sekä samalla huomauttaa, että jos hallituksen muodostamiskysymys tulisi vaatimaan neuvoston koollekutsumista, niin se kutsuttaisiin. Tähän tiedusteluun saatujen vastausten perusteella jätettiin neuvoston syyskokous pitämättä.

Vuoden 1922 eduskuntavaalit.

Huhtikuun alussa 1922 [pitämässään kokouksessa päätti Puolue-toimikunta ryhtyä toimenpiteisiin vaaliohjelman laatimiseksi 'eduskuntavaaleja varten sekä pyytää eduskuntaryhmältä ohjelmaehdotusta siltä osalta, mikäli se koski eduskuntatyötä. Saatuaan eduskuntaryhmältä 'pyytämänsä ehdotuksen, esitti Puoluetoimikunta sittemmin toukokuun 10 p:nä pidetylle Puolueneuvoston kokoukselle luonnoksen vaaliohjelmaksi, mikä muutamiin lisäyksiin ja muutoksiin hyväksyttiin. Paitsi tätä varsinaista vaaliohjelmaa, jota levitettiin piiritoimikuntien välityksellä' lentolehtisenä 98,100 kpl. sekä ruotsinkielisenä 5,000 kpl., tilattiin 'eduskuntaryhmältä kirjoituksia vaaliagitatsioonikirjasiksi ja saatiin seuraavat kirjoitukset: V. Voionmaa: Rauhan puolesta, O. Puro: Ärmahdustaistelut 'eduskunnassa ja Viljatulieista, A. Aalto: Palkkatyöväelle, E. Huttunen: Veroikuormaa huojentamaan, Valtiovarojen tuhlaus ja Miten asuntopula on poistettava, Aino Lehtokoski: Punaisten sotalaskien ja -orpojen huolto ja avustus sekä KöyhäMstölästen opetus ja huolto ja M. Ampuja: Sosialidemokraattinen puolue ja sotilaskysymysi. Näistä kirjoituksista otettiin 40—80,000 kappaleen painokset ja levitettiin piiritoimikuntien välityksellä. Ruotsinkielisiä valitsijoita varten toimitti K. H. Wiik neljä vaaliilentotehtistä (kustakin 5,000 kpl:n painos), joista yksi suomennettiin ja julaistiin puoluelehdissä. Myöskin näiden lentolehtisten painatuskustannukset suoritettiin puolueen varoista.

Vaalitilaisuuksia varten hankittiin myöskin kirjoitettuja vaalipuhteita M. Paasivuorelta ja J. F. Aallolta. Näitä monistettiin ja lähetettiin pyynnöstä «niitä haluaville »järjestöille.

Vielä julkaistiin erityinen vaaläulustus, liota «kikmiiitettiin pylväisiin y.m. paikkoihin vaaliaikana. Vaalijulistuksesta otettiin 50,000 kpl:n painos sekä .ruotsinkielisenä 3,000 kpl:n »painoa

Vaaliagitatsioonin »järjestämisestä lähetti Puoluetoimikunta piiritoimikuntien välityksellä puolue järjestöille kiertokirjeen, jossa näitä kehoitettiin järjestämään; maksuttomia ohjelmallisia iltamia y.m.s. tilaisuuksia »paikkakunnalle siksi ajaksi, »jolloin »vaalipuhuija saapuu paikkakunnalle sekä »huolehtimaan myöskin tehokkaan tupa-agitatsioonin järjestämisestä.

Puoluekokouksen päätöksen mukaisesti järjesti Puoluetoimikunta Helsinkiin toukokuun 3—10 »päivän välisenä »aikana vaalipuhujien valmistuskurssiit. Näillä »kursseilla oli vakinaisia osanottajia 38, joista useimmat olivat puoluetoimitsijoita sekä lisäksi 14 »henkilöä, jo»ka seurasivat osittain kursseilla »p»idettyjä luentoja. Kursseilla luennoivat: A. Aalto 4 t., M. Paasivuori 4 t., J. F. Aalto 3 t., »K. Harvala 2 t., V. Voionmaa 4 t., H. Ryö»mä 3 t., J. W. Keto 6 t., T. Tainio 3 t., J. Peräläinen 3 t., R. Itkonen 3 t. ja E. Huttunen 6 tuntia...

Puoluetoimikunta velvoitti helsinkiläiset yleisehdokkaat: J. F. Aallon, O. »Reinikaisen, M. Paasivuotren, R. Itkosen, T. Tainion, V. Voionmaan, »H. »Ryömän, R. Sventorzetskin, V. »Hakkilan, Hilda Se»pälän, V. Vuolijoen, j. V. Kedon, O. »Puroni, K. Harvalan, V. Tanne»rin, (Miina SilLampään, K. H. Wiikin »ja E. Huttusen tekemään vaalipiirissään vähintään kaksi viikkoa »kestävän »puhujamatkan.

Paitsi edellämainittuja, toimivat Puoluetoimikunnan lähettäminä vaalipimujina -rva »Ida Aalle-Teljo »huhtikuun 13 p:stä »heinäkuun 2 päivään Viipurin läänin molemmissa vaalipiireissä sekä Kuopion 1. läntisessä vaalipiirissä pitäen yhteensä 55 puhetta ja J. E. Janatuinen kesäkuun 6 »p:stä 27 ipäivään Viipurin 1. itäisessä vaalipiirissä »pitäen puhteita 12 paikassa. Lisäksi »myönsi Puoluetoimikunta Isak Penttalan mattoa varten Vaasan 1. pohjoisessa ja eteläisessä vaalipiirissä ylimääräistä vaaliavustusta 1,000 mk.

Vaasan 1. itäisen vaalipiirin »piiritoimikunnan pyynnön johdosta saada joko kunnollinen vaalipuhuja tai vastaava ylimääräinen vaaliavustus, myönsi Puoluetoimikunta piirille 1,000 markan avustuksen, joka summa pidettiin riittävänä »katsoen siihen, etteivät nekään »piirit, joissa Puoluetoimikunta kustansi yleisehdokkaiden matkat, tulleet saamaan sen suurempaa ylimääräistä avustusta.

Näissä vaaleissa sai »puolueemme 216,861 ääntä, eli 25.1 % anne»tuista äänistä). Valituksi tuli 53 sosia»lidi»e»mokraattia.

Kommunistien joukkovangitserainen ja vajalukuinen eduskunta.

Kun elokuun 3 p:mä 1923 toimitettiin maassamme kommunististen kansanedustajien ja kommunistipuolueen toimihenkilöiden fjdukko-vangitseminen, fkutsui Puoluetoimikunnan puheenjohtaja heti samana päivänä koolle Puoluetoimikunnain ja sos.-dem. eduskuntaryhmän valmistusvaliofcunnan Helsingissä olevat ijäsenet sekä eräitä muitakin kaupungissa olevia eduskuntaryhmän jäseniä yhteiseen kokoukseen .keskustelemaan ija (päättämään, mihin toimenpiteisiin näiden tapahtu-mien johdosta olisi ryhdyttävä. Tässä kokouksessa päätettiin lähet-tää lähetystö oikeusministerin puheille koettamaan saada lähempää selkoa vangitsemisien syistä. Päätettiin pitää myös yleinen työväen kokous Helsingissä ja lausuttiin toivomus, että sellaisia kokouksia pantaisiin toimeen muuallaikin maassa. Piiritoimikunnille lähetet-tiinkin kiertokirje, jossa ikehoitettiin niitä sekä itse rjänjestämään että kehoittamaan yhdistyksiä kaupungeissa y.m. isommissa väestö:kes-kuksissa toimeenpanemaan yleisiä työväenkokouksia, joissa lausuttai-siin työväen tuo/mio moisen 'hallinnollisen mielivaltaisuuden johdosta. Helsingissä järjestettiin seuraavalla viikolla tällainen yleinen ko-kous, jossa hyväksyttiin seuraava

»P ä ä t ö s l a u s e l m a :

Helsingin sos.-dem. työväki, kokoontuneena lausumaan mieltänsä äskeisten kommunistipuoluetta vastaan kohdistettujen toimenpiteitten johdosta, toteaa aluksi,

että ne kommiunistiset opit, joita 'eräiden Venäjälle paenneiden ja siellä kommunisteiksi muuttuneiden entisten Suomen työväenliik-keen luottamushenkilöiden dänjestäminä ija johtamina kansalaissodan jälkeen alettiin Suomen työväelle .julistaa, ovat osoittautuneet pettä-viksi harhakuviksi, jotka aluksi vieroittivat työväkeä valtiollisesta ja ammatillisesta järjestötoiminnasta ja myöhemmin suuntasivat tä-män toiminnan kokonaan vääriä menettelytapoja noudattamaan ja joiden tuloksena on vain työväenluokan luokkataistelujärjestöjen pirstoutuminen, satojen työväenluokan jäsenten joutuminen, vanki-laan ja porvarillisten luokkien ja puolueiden muutenkin työväenliik-keelle vihamielisten vaistojen voimistuminen. Sen vuoksi kokous toirjuu kommunistien suosittelemat opit ja menettelytavat ja toimit-see varsiinkin maan ulkopuolelta johdetun salaisen toiminnan.

Kuitenkin siitä huolimatta, että kokous pitää kommunistisia op-peja (ja menettelytapoja työväenluokalle mitä suurimmassa määrässä tuhoisina, lausuu se, että se ei voi hyväksyä viimeaikaisia valtioval-

lan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on kommunistisen liikkeen mielivaltainen -estäminen, vaan ovat tämän liikkeen vastustamiseen tarvittavat voimat löydettyvät työväenluokan omasta keskuudesta.

Sen vuoksi kokous lausuu tuomionsa sen 'politiikan johdosta, jota hallitus nyt näyttää rupeavan kommunistipuolueeseen nähden noudattamaan, vangitessaan sen johtohenkilöitä, lakkauttamalla sen sasiomalehdet ja tekemällä puolueen toiminnan miahdottomaksi, vaikka hallituksen toimenpiteiden perusteluksi julkisuudessa esitetyt tiedonannot eivät ole tuoneet puolueen toiminnasta tähän asti tuntemattomia rikollisia puolia päivänvaloon. Kokous pitää hallituksen menettelytapaa laillisesti riittämättömästi .perusteltuna ja (poliittisesti) epäviisaana ja hyljättävänä. Ensinnäkin ovat perustuslaissa turvatut kansalaisvapaudet ja kansanedustajien 'loukkaamattomuus ihallituksen toimenpiteiden kautta joutuneet raskaasti loukatuiksi.

Sen lisäksi on Suomen porvarillisten puolueiden nyt alulle panema politiikka omiansa luomaan maan kokonaiseduista välittämättöntä mielialaa työväestön keskuudessa ja kommunistien julkisen toiminnan lakkauttaminen tulee antamaan uutta ravintoa eräiden työväenosien kommunistiselle mielialalle, joka jo oli kommunistien politiikan monien 'harha-askelten, johdosta alkanut vähentyä. Kommunistien toiminnan painuminen salaiseksi tulee senvuoksi huomattavasti, vaikeuttamaan sosialidemokratian valistus- ja järjestämiss-työtä todella vakaumuksellisten sosialidemokraattien kasvattamiseksi.

Näin ollen kokous esittää vaatimuksenaan hallitukselle, että sen on luovuttava nyt aloittamastaan väkivaltaisesta politiikasta kommunistista liikettä vastaan.»

Muissakin kaupungeissa pidettiin samanlaisia kokouksia, joissa hyväksytyt päätöslauselmat olivat yleensä samansuuntaiset kuin Helsingissä hyväksytyt. Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Väinö Tanner lähetti sitäpaitsi eduskunnan puhemiehelle sähköiteitse vaatimuksen, että eduskunta on kutsuttava koolle, että se saa tilaisuuden ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin tapahtuman johdosta. 'Samanlaisen esityksen puhemiehelle teki myöskin eduskunnan ensimmäinen varapuhemies Väinö Vuolijoki. Tunnettua on, etteivät nämä vaatimukset johtaneet mihinkään tulokseen ja että hallitukseen ei vangitsemästoimenpiteistään perääntynyt, vaikka v.t. sisäministeri ei voinutkaan mitään päteviä vangitsemisien syitä esittää.

Edellämäinuituista vangitsemisista johtui, että eduskunnasta, kun se lokakuun 17 p:nä 1923 kokoontui, puuttui koko kommunistinen .eduskuntaryhmä.

Tällaisen tilanteen vallitessa oli luonnollista, että puolueemme

taholta alettiin vaatia eduskunnan hajottamista ja uusia vaaleja eduskunnan täysilukuiseksi saattamiseksi¹. Siinä ei kuitenkaan onnistuttu, ennenkuin tämä istuntokausi oli loppuun kulunut.

Tammikuun 11 p:nä v. 1924 pitämässään kokouksessa neuvotteli Puoluetoimikunta toimenpiteistä eduskunnan saattamiseksi täysilukuiseksi. Silloin päätettiin *m.m.* kutsua koolle Helsingissä oleskelevat eduskuntaryhmän jäsenet ja antaa heidän tehdä alote asiassa. Lisäksi oltiin sitä mieltä, että Helsingin kunnallisjärjestössäkin! asia oli otettava keskusteltavaksi ja Helsingissä pidettiinkin asian johdosta kunnallisjärjestön kokous, jossa kysymyksen alusti puolueen puheenjohtaja. Omana kantanaan päätti Puoluetoimikunta esittää, että ryhmän olisi jätävä pois eduskunnasta, jos sitä ei ryhdytä saattamaan täysilukuiseksi;. Eduskunnan hajoitus tapahtuikin kohta sen jälkeen, kun puolueen kanta tuli tunnetuksi.

Vuoden 1924 eduskuntavaalit.

Jo ennenkuin eduskunta oli hajoitettu päätti Puoluetoimikunta ryhtyä eninakevalmistuksiin; mahdollisesti pian tulevien vaalien varalta;. Näihin valmistuksiin nähden oli Puoluetoimikunta sitä mieltä, ettei olisi käytettävä vaalipuhujia siinä määrässä kuin ennen, vaalikirjasia ei lainkaan, tuskinpa erikseen painatettavaa vaalijulistusta-kaan. Sen sijaan olisi sanomalehtien avulla harjoitettava vaaliagitatsioonia ja niissä julkaistava vaalijulistus. Sitä paitsi oli puoluelehtiä jaettava ilmaiseksi sellaisille henkilöille, joille niitä ei muuten tullut, Kustannukset näiden lehtien lähetyksestä sekä paperin hinnan suoritti puolue. Helsinkiin järjestettiin erityinen vaalikeskus, joka toimitti lehtiin artikkeleita ja agitatsioonikirjoituksia sekä antoi ohjeita vaaliasioissa lehdille ja piiritoimikunnille. Lisäksi kehoitettiin järjestämään piiritoimistojen yhteyteen samantapaisia vaalikeskuksia kutakin piiriä varten.

Puolueen tunnuslauseeksi ehdotti Puoluetoimikunta: Sosialidemokraattinen Työväenpuolue. Lisäksi huomautettiin, että paikallisten valitsijayhdistysten tunnuslauseissa olisi ilmaistava kaikkia niitä harrastuksia ja rientoja, jotka sisältyvät kansanvaltaisuuteen ja sosialidemokratiaan.

Puhetilaisuuksien suhteen huomautti Puoluetoimikunta, että mikäli sellaisia järjestetään, olisi niihin hankittava myös muuta ohjelmaa.

Varojen saamiseksi vaalitoimintaa varten päätti Puoluetoimikunta ehdottaa, että määrättäisiin ylimääräinen vero joko 10 tai 5 markkaa jäsentä kohti. Omasta puolestaan puolsi Puoluetoimikunta

10 markan veron asettamista. Asiasta 'toimitetun kirjeellisen ääntöksen perusteella Puolueneuvoston jäsenten kesken määrättiin verosittemmin 5:ksi markaksi.

Eduskuntavaaleja varten asetti Puoluetoimikunta yleisehdokkaita piireille, kuten edellistenkin vaalien edellä.

Kun kommunistinein '»Suomen, Työväen Keskusvaalikomitea» oli ehdottanut, että sosialidemokraatit yhtyisivät vaaliliittoon heikäläisten kanssa, päätti Puolueneuvosto helmikuun 24 p:nä, ettei (puolueemme tee vaaliliittoa minkään ipoluueen kanssa.

Vaalikeskuksen toimesta pidettiin Helsingissä helmikuun 3 p:nä piirisihteerien ja sanomalehtimiesten kokous, johon, otti osaa noin 40 henkeä. Kokouksessa käsiteltiin vaaliohjelman yleisiä suuntaviivoja, vaalitaktillisia ja vaaliteknillisiä seikkoda sekä yleisehdokkaideB sijoittelua. Kokouksen päätöksistä mainittakoon seuraavaa:

»Kokous lausuu • käsityksensä, että vaaliliitto kommunistien kanssa olisi omiaan hämmäntämään sosialidemokratian ja kommunismin välistä¹ jyrkkää periaatteellista eroa sekä vaikuttamaan työväen vaaleihin osanottoa heikentävästi. Kokous sen vuoksi tuomitsee vaaliliittopuuhun työväenluokalle vahingollisena ja esittelee vaatimuksenaan, että minkään puoluelehden yhtä vähän kuin minkään sos.-dem. järjestön tai yksityisen henkilön ei ole sitä ajettava.»

Näissä vaaleissa käytettiin ensi kerran uutta agitationitapaa, jossa 'päähuomio kiinnitettiin sanomalehtien' lievittämiseen sellaisille henkilöille, jotka niitä eivät tilaa. Vaalipuheita pidettiin vähemmän kuin aikaisemmin. Useat piiritoimikunnat ilmoittivat käsityksensä, että tämä agitationitapa oli huomattavasti entistä tehokkaampi, vaikakakaan tulokset eivät olleet heti näkyvissä.

Sanomalehtiä levitettiin ilmaiseksi seuraavat määrät:

Sosialidemokraattia	3,684 kpl.
Ärbetarbladetia	3,400 »
Sosialistia 16 päivänä	2,536 »
Uutta Aikaa	2,985 '»
Hämeen Kansaa	4,423—5,300 »
Kansan Lehteä	2,448 ,»
Raivaajaa	3,297 »
Vapaus-lehteä	1,986 »
Pohjolan Työmiestä	3,120 »
Työn Voimaa	4,614 »
Eteenpäin-lehteä	895 »
Kansan Työtä	2,880 »
Kansan Voimaa	3,006 »
Työläisnuorisoa	2482 &

Kuten •edelläolevista numeroista näkyy, ei kaikkien lehtien levittämiseksi oltu yhtä innokkaasti toimittu. Epäilemättä eräitä lehtiä olisi voitu levittää paljon enemmänkin, jos olisi tähän levitystyöhön suurempaa huomiota kiinnitetty. Vaalikustannukset, jotka suoritettiin puolueen yleisistä varoista, tekivät yhteensä Smk. 216,465:55. Tähän summaan ei ole kuitenkaan laskettu niitä kustannuksia, joita Oy. Kansanvallalla oli sen kustantamien lehtien levittämisestä. Vaalikeskuksen toiminta havaittiin yleensä hyödylliseksi ja tarkoitustaan vastaavaksi eikä sen •kustannuksiin, .nimittäin kuviin, kirjoituksiin* palkkoihin ja postikuluihin kulunut kuitenkaan enempää kuin Smk. 12,350:44. Vaalikeihoituksen julkaiseminen tuli maksamiaan Smk. 33,078: 59, josta yksinomaan lähetyskuluihin yli Smk. 5,500:—, Puolueen yleisehdokkaat matkustivat kukin omassa piirissään 25 markan palkkiota vastaan päivältä.

Valistustoiminta.

Yleisluennoitsijaa ei puolueella ole ollut ennenkuin vasta syyskuusta v. 1925, jolloin toimeen ryhtyi kansanedustaja Otto Toivonen. Puoluetoimikunta kyllä pyysi jo toimikautensa alussa rouva Iida Aalle-Teljoa yleispuhujaksi, mutta hän ei voinut ottaa tointa vastaan heikontuneen terveytensä takia. Sittemmin otettiin taas maaliskuun alussa 1923 puolueen yleisluennoitsijaksi Jukka Kotiranta, joka kuitenkin erosi toimestaan suoritettuaan yhden matkan Turun «tel. vaalipiirissä. Sillä matkalla hän piti 50 luentoa 3,246:lie kuulijalle. — Talvella 1923 matkusti myöskin M. Tammilehto Vaasan läänissä puoluetoimikunnan toimesta Raivaajan asiamiesverkon järjestäjänä, piten 28 luentoa 1,380:Sle kuulijalle.

Oulun piiritoimikunnan pyynnöstä myönsi Puoluetoimikunta syyskuussa 1923 puhujan palkkaamiseksi 5,000 mk. — Piirisihteeri Pekka Laamanen ja Kalle Hautala tekivät sitte puhujamatkoja piirissä.

Puoluetoimikunta on koettanut järjestää myöskin piiritoimikuntien harjoittamaa valistus- ja agitatsioonityötä tyydyttävämmälle kannalle. Siinä tarkoituksessa se lähetti maalisk. 2 p:nä 1923 kaikille piiritoimikunnille seuraavan kiertokirjeen:

»Valistus-, herätys- ja järjestelytoiminnasta.

Jo pitemmän aikaa on kuulunut valituksia siitä, että puolueemme valistus-, herätys- ja järjestelytoiminta ei vastaa tarkoitustaan. On sanottu, että se tulee tarpeettoman kalliiksi, että puhujat saavat

«sein puhua perin vähälukuiselle kuulijakunnalle, 'joka vielä useinkaan ei ole tarkkaavaista ja onpa väitetty, etteivät kaikkien pufaujaimme esitykset aina ole asiallisesti oikeita 'eivätkä edes mielenkiintoisia-kaan, vaan että puhujat usein ©Siittävät vanhentuneita asioita ja yhtämittaa samaa. On edelleen väitetty, että varsinainen opastus- ja järjestelytoiminta useissa piireissä on aivan tyydyttämättömällä kannalla. Puoluetoimikunta on ottanut nämä esitetyt epäkohdat harkittavakseen ja havainnut, että niissä on valitettavaa kylläkin, hyvinkin paljon korjaamista ja parantamista. Tämän harkinnan tuloksena on seuraava

suunnitelma,

joka toteuttamisen kautta luulisämme ainakin suurimmat ja oleellimmat puutteellisuudet valistus- ja järjestelytyössämme saatavan 'korjatuksi:

1. Jokaisen piiritoimikunnan on laadittava keväällä ehjä ja kokonainen ohjelma seuraavan kesäkauden toimintaa varten ja samoin syksyllä suunnitelma talvikauden valistustoimintaa varten,

2. Tällaisen ohjelman laatimiseksi on piiritoimikuntain' kaksi kertaa vuodessa erityisillä kiertokaeilla vaadittava alaisiltaan kunnallistoimikunnilta tai työväenyhdistyksiltä, paikallisten olosuhteitten mukaan, samallaista ohjelmaa, joissa ne kukin ilmoittavat,

millä tavalla ovat aikoneet seuraavan toimikauden valistus- da herätystoimimian järjestää, milloin aikovat toimeenpanna suurempia ohjelmallisia tai muita tilaisuuksia, joihin toivoisivat saavansa piiritomikunnalta puhujan ja

onko aikomuksena järjestää luentotilaisuuksia Työväen Sivistysliiton avustuksella tai kunnalliskursseja Sosialidemokraattisen Kunnallistoimiston avustuksella ja jos on, niin milloin.

3. 'Luentotoiminta olisi järjestettävä samansuuntaiseksi kuin se nyt jo on Hämeen, etel. piirissä. Siellä piiritoimikunta vaatii, että sokaisen yhdistyksen on järjestettävä ohjelmallinen illanvieto (johon Hämeen etel. piirissä on vapaa sisäänpääsy) siksi päiväksi, jolloin puhuja paikkakunnalle saapuu. Puhuja viiptyy saman yhdistyksen alueella kaksi päivää, vaikka puhuukin vain yhtenä päivänä (siinä iltamassa). Toinen päivä käytetään asianomaisen yhdistyksen kirjojen ja asioiden tarkastukseen, ohjeiden aa neuvolien antamiseen, asiamiestoiminnan järjestämiseen ja muuhun samallaiseen opastus- ja järjestelytoimintaan.

Täten kulkee puhuja yhdistyksestä yhdistykseen pitäjän kerrallaan, kunnes vierailu on tapahtunut kaikissa piirin yhdistyksissä.

4. Luentotoiniinnan helpottamiseksi ja avustamiseksi on puoluetoimikunta päättänyt valmistuttaa da lähettää piiritoimikunnille kymmenkunta 1 uent o j ä s e n n y s t ä .tärkeistä päivän kysymyksistä piirisihteereille ja ,piiripu,hujiille opastukseksi ja ohjeeksi,

5. Luentojen elävöittämiseksi, havainnollistuttamiseksi ja suu-remman mielenkiinnoin herättämiseksi ehdottaa puoluetoimikunta, että jokainen i piiritoimikunta hankkisi Itselleen varjokuvakoneen. Ne maksavat -nykyisin noin 750 markkaa kappale, kaikkine lisätanpeineen ja lamppuineen jonkun verran enemmän. Ne kaiketi pitäisi olla sellaisia, että niissä voisi käyttää sekä sähkö- että sprilamppuja. Niissä käytettävät varjokuvaletv3't tulevat maksamaan noin 10 mk. kappale. Puoluetoimikunta .hankkii sekä koneita että kuvalevyjä jokaiselle piiritoimikunnalle;, joka niitä kauttamme tilaa. — Kokemus on osoittanut yleisön mielenkiinnolla seuraavan varjokuvaesityksiä; nehan ovat monin paikoin jotakin aivan uutta, joten tämän uutuuden viehätysten avulla voidaan saada entistä suurempi kuulijakunta, Täten havainnollistutettu esitys jää myöskin .pysyvämmiin (muistoon, jotapaitsi se on siksi 'helppotajuista, jotta sitä kehittymättömämmätkin voivat seurata ja käsittää. Näinollen on syytä kehoittaa jokaista Piiritoimikuntaa hankkimaan kauttamme itselleen vairjoikuvakoneen ja siihen tärvättäviä kuvalaattoja.

6. Luentotilaisuuksista on useissa tapauksissa ilmoitettu myöskin sängen puutteellisesti. Tämänkin epäkohdan poistamiseksi on puoluetoimikunta painattanut suuria, komeita värillisiä ilmoitusplakaatteja, joita taitavasti ja huolellisesti käyttäen paikallinen ilmoittaminen tulee tehokkaaksi ja halvaksi;. Niitä lähetetään kohdakkoin kaikille piiritoimikunnille ja niiden hinta merkitään, tiliinne.

7. Sattuneista syistä on vielä erikseen huomautettava, .että niin piiritoimikuntien kuin 'järjestöjenkin asiana on valvoa, että piiripuhujat ja yleensä kaikki piiritoimikuntien lähettämät puhujat kaikissa suhteissa osoittavat solidarisuutta ia yhteishenkisyyttä pdiritoimikuntia ja piiritoimikuntien toimihenkilöitä kohtaan. Henkilökohtaisia erimielisyyksiä tai vastenmielisyj'fcsiä ei saa julkituoda. Se vahingoittaa yhteistä asiaa. Ainoastaan samaan hiileen puhaltaen saadaan yhteistä ja kokonaista aikaan. Sellaiset puhujat, jotka tätä eivät käsität, 'eivät ole tehtävänsä tasalla eivätkä sopivia toimeensa.

Vaikka (piiritoimikunnilla yksinäänkin olisi valta päättää tällaisista järjestyasioista, on kuitenkin parempi, jos tämä suunnitelma esitetään pääkohdissaan piirikokouksiem hyväksyttäväksi. Yksityiskohdista ei niissä tietenkään voida päättää, vaan täytyy rae jättää piiritoimikuntien järjestettäväksi. Mahdollista on myöskin, että tämän suunnitelman täydellinen toteuttaminen kohtaa aluksi joissakin

piireissä vaikeuksia, mutta pääasia onkin, -että kaikkialla pyritään määrätietoisesti tämän mukaiseen järjestelmälliseen toimintaan. Ja ennen pitkää havaittane, että mitä tehokkaammin tätä suunnitelmaa pyritään toteuttamaan, sen helpommaksi ja tehokkaammaksi järjestely- ja valistustoiminta muodostuu. Tämän järjestelyn tuloksena on ainakin,

että jokaiseen huomattavampaan tilaisuuteen voidaan: lähettää kunnollinen puhuja, kun niistä kaikista on piiritoimikunnalla jo hyvissä ajoin ennakolta tieto,

että puhujien ei tarvitse puhua aivan vähäiselle kuulijakunnalle, kuten nykyisin usein tapahtuu,

että valistus- ja järjestelytoimintaan saadaan enemmän tasaisuutta ja järjestelmällisyyttä ja puhujien matkat paremmin suunniteltua sekä ennen kaikkea,

että piiritoimikunnat voivat tankkaan seurata, ohjata ja avustaa alaistensa (järjestöjen valistustoimintaa sekä myöskin, pitää huolta siitä, että kaikkialla jotakin tehdään ja toimesta ollaan; toimeettomia kiihottaa, moittia tai auttaa alkuun aina tarpeen ja olosuhteiden mukaan\,«

Kun vuonna 1924 oli eduskuntavaalit, jotka veivät paljon puolueen varoja ja kun niitä varten oli tehty voimakasta agitatsiionityötä, niin sinä vuotena ei puoluetoimikunnan taholta erityistä luentotoimintaa harjoitettu.

Vuonna 1925, jolloin puolueella oli käytettävänä Oy. iKansanvallan voittovaroja, päätti puoluetoimikunta lähettää kansanedustajia luentomatoille eri piireihin. Luennoitsijoiksi saatiin edustajat M. Puittinen, O. Toivonen, A. Paasonen, "Vilho Piippo, O. Meriläinen, Anni Savolainen, Anni Haverinen ja Koivulahti-Lehio, myöskin J. Rapo lupautui pitämään yhteensä 20 luentoa Viipurin 1. itäpiirissä.

M. Puittinen piti sitten 18 puhetta Kuopion 1. itäisessä piirissä 1,282 kuulijalle ja Viipurin 1. itäisessä piirissä 25 puhetta 1,531 kuulijalle. A. Paasonen piti Kuopion läntisessä piirissä ja Kajaanin kihlakunnassa 49 puhetta 2,489 kuulijalle. Pekka Meriläinen Vaasan 1. etel. piirissä 24 puhetta 1,060 kuulijalle ja syksyllä Vaasan 1. pohj. piirissä 26 puhetta 1,100 kuulijalle. V. Piippo Oulun etel. piirissä puhui 15 paikkakunnalla 541 kuulijalle. Anni Savolainen matkusti 15 päivää Mikkelin piirissä pitäen 13 puhetta 605 kuulijalle. Koivulahti-Lehto piti Vaasan 1. itäisessä piirissä 15 puhetta 1,897 kuulijalle. Otto Toivonen Turun etel. piirissä 36 puhetta 1,650 kuulijalle. % Rapo piti syys- ja lokakuun kuluessa 5 puhetta Itä-Karjalassa 190 kuulijalle ja herätti kaksi nukkunutta työväenyhdistystä toimittamaan.

Asianomaisille piiritoimikunnille antoi Puoluetoimikunta ohje-»,

että jokaisella paikkakunnalla, missä luentoja pidetään, on järjestettävä, jos suinkin mahdollista, vapaa-iltama sellaisella ohjelmalla, tkuta kussakin (hankkia voidaan ja että luennoista ja iltamasta on tehokkaasti ilmoitettava puolueoimistosta sitä varten lähetetyillä erityisillä ilmoitusiplakaateilla. Sitäpaitsi' on luennoitsijan paikkakunnalla ollessa pidettävä yhdistyksen (johtokunnan kokous, johon on tuotava yhdistyksen tili- ja pöytäkirjat nähtäviksi, jotta luennoitsija voisi antaa opastusta ja neuvoja, mikäli havaitsee niitä tarvittavan. Sen ohella on näissä kokouksissa käsiteltävä seuraavia asioita:

1. Puolue-, piiri- ja kuninallisjärjestöveroien tilitys on saatava sääntöjen mukaiselle 'kannalle;
2. Puoluetilaston aikanaan täyttäminen;
3. Asiain valmistaminen yhdistysten kokouksiin;
4. Jäsenten hankkiminen yhdistykseen ja niiden hyväksyminen. Suunnitelmaksi esitettävä: Ohjelmallinen vapaailtama järjestettävä jäsenille ja heidän perheilleen vähintään joka .kolmas kuukausi. Niissä kannetaan jäsenmaksuja ja otetaan uusia jäseniä.
- 5i Järjestyksen tehostaminen yhdistyksen .toimeenpaoeinissa tilaisuuksissa.
6. 'Kirjallisuuden ja sanomalehtien levittäminen. Asiamiesten hankkiminen piirilehdelle, Puolueoimikunnalle ja Kustannusosakeyhtiö Kansanvallalle.

Piiritoimikunnan pyynnöstä palkkasi Puolueoimikunta syksyllä kunnallisvaalien edellä Hämeen 1. pohj. vaalipiiriin naisputoujan yhden kuukauden ajaksi.

Puolueen yleisluennoitsijaksi tultuaan on Otto Toivonen pitänyt Turun 1. pohjoisessa piirissä 20 puhetta 1148 kuulijalle ja Oulun 1. eteläisessä piirissä 15 puhetta 1564 kuulijalle.

Tässä yhteydessä sopii mainita, että puolueoimikunta on paimnattanut kaikkia .piiritoimikuntia varten kaavakkeita, joiden mukaan kaikkien puhujien tulee laatia selostus käynnistään kullakin paikkakunnalla ja samalla selostaa missä kunnossa niiden työväenyhdistysten asiat ovat, joiden .alueella puhuja on vierailut.

Puolueoimikunta on myöskin kiinnittänyt huomiota siihen, että erinäiset 'Piiritoimikunnat eivät seuraa jäsenmäärän vaihteluita alaisissaan yhdistyksissä — on sattunut tapauksia, että jonkin yhdistyksen jäsenmäärä on alentunut jopa 90 %, siis sulanut kokoon, piiritoimikunnan sitä huomaamatta. Yhtenä syynä on, että kirjanpito yhdistysten verotilityksistä on puutteellisesti järjestetty, sillä tavalla ettei piirisihteeri tai rahastonhoitaja tule verranneeksi yhdistysten verotilityksiä edellisen vuoden verotilityksiin. Muukaan kirjanpito ei ole ai-

oakaan kaikissa piireissä tyydyttävällä kannalla ja eri piireissä¹ käytetään erilaisia järjestelmiä. Sellaisia yhdistysluettelolta, joista näkisi, milloin mikin yhdistys on perustettu, milloin liittyi puolueeseen, milloin ja millaisilla säännöillä rekisteröity ja milloin lopettanut toimintansa ja miten ipesä on hoidettu, ei myöskään, ei ainakaan kaikissa piiritoimistoissa ole. Tällaisista epäkohdista ja puutteellisuuksista on suurta haittaa piirin asiain hoidossa ja tarkastelussa ja varsinkin piirisihteerien vaihtuessa, kun ei saa ipiirin asioista selvää muuten kuin, niihin persoonallisesti tutustumalla.

Näiden epäkohtien korjaamiseksi päätti puoluetoimikunta valmista erityisiä piiritoimikunnille sopivia tilikirjoja, verotilityskoTttijärjestelmän ja luettelokirjoja yhdistyksistä ja että ne on kaikissa piiritoimistoissa otettava käytäntöön v.. 1926 alusta.

Puoluelehdet.

S. Sosialidemokraatin päätoimittaja ia toimitusneuvosto. Pää--
äänenkannattajani toimitusneuvostoon valitsi Puoluetoimikunta heti puoluekokouksen jälkeen seuraavat toverit: V. Tanner, J. W. Keto, T. Tainio, H. Ryömä, M. Paasivuori ja päätoimittaja Jr. 'F. Aalto.

Helmikuun 20 p:nä 1923 pyysivät toimitusneuvoston jäsenet V... Tanner ja H. Ryömä vapautusta neuvoston jäsenyydestä sillä perusteella, että S. Sosialidemokraatissa oli julaistu vastoin toimitusneuvoston päätöksiä eräitä kirjoituksia ja että neuvostoa ei oltu sen jäsenrten pyynnöstä huolimatta kutsuttu koolle neuvottelemaan erään kirjoituksen julkaisemisesta. Puoluetoimikunta suostui näihin eronpyyntöihin ilman keskustelua, Sen jälkeen pyysi eroa vielä T. Tainio, mikä myönnettiin sekä annettiin päätoimittajan tehtäväksi tiedustella uusia jäseniä neuvostoon eronneiden tilalle. 'Maaliskuun 3 p:nä 1923. käsitteli Puoluetoimikunta uudelleen päätoimittajan ja eräiden toimitusneuvoston jäsenten välillä syntyneen erimielisyyden aiheuttamaa tilannetta. Tällöin ilmoitti myöskin Keto eroavansa neuvoston jäsenyydestä. Kun päätoimittaja ei ollut onnistunut saamaan ketään tiedustelemaan henkilöitä ryhtymään toimitusneuvoston jäseniksi, päätti Puoluetoimikunta harkittuaan kysymystä koko laajuudessaan äänestyksen jälkeen 4 äänellä 1 vastaan kolmen pidättyessä äänestyksestä vapauttaa J. F. Aallon päätoimittajan toimesta pysyttäen hänet edelleenkin vastaavana toimittajana, josta Aalto kuitenkin kieltäytyi.

Maaliskuun 13 p:nä 1923 valitsi Puoluetoimikunta lehden päätoimittajaksi Anton Huotarin, joka astui toimeensa huhtikuun 15 p:nä

,1923. J. F. Aallon kanssa sovittiin siitä, että hän jää vastaavaksi toimittajaksi huhtikuun alkuun. Toimitusneuvostosta eronneet jäsenet "lupautuivat Huotarin toivomuksen 'mukaisesti jäämään edelleen neuvoston jäseniksi, jotavastom M. Paasivuo-ri pyysi vapautusta neuvoston jäsenyydestä, mikä myönnettiinikin.

Kun Puolueneuvosto kokouksessaan maaliskuun 29 p:nä 1923 päätti, että S. Sosialidemokraatille asetetaan kaksi päätoimittajaa, J. F. Aalto ja A. Huotari, niin järjesti puoluetoimikunta asian tämän päätöksen mukaisesti. Lehden toimitusneuvoston toiminnan järjestämiseksi laati ja hyväksyi Puoluetoimikunta myöhemmin neuvostoa varten ohjesäännön, mikä sittemmin on ollut käytännössä.

Marraskuun alkupuolella 1923 ilmoitti Oy. Kansanvallan johtokunta Puoluetoimikunnalle, että se, saatuaan S. Sosialidemokraatin toimittajien R. Tuhdin, P. Lönngrénin y.m. kirjelmän, jossa vaadittiin toisen päätoimittajan J. F. Aallon erottamista toimeensa kykenemättömänä uhalla, että kirjelmän allekirjoittaneet toimittajat eroavat, jos ei Aaltoa eroteta, oli käsitelty asian ja päättänyt erottaa Aallon toimestaan, koska toisten toimittajain häntä vastaan esittämät syyt olivat paikkansa pitäviä. Kun' johtokunnassa ei kuitenkaan oltu /yksimielisiä siitä, onko se .pätevä Aaltoa erottamaan, oli johtokunta päättänyt ilmoittaa asian Puoluetoimikunnalle ja ehdottaa, että se hyväksyisi johtokunnan päätöksen.

Puoluetoimikunta käsiteli asian kokouksessaan marraskuun 9 p:nä 1923, ja päätti lykätä sen Puolueneuvoston lopullisesti ratkaistavaksi sekä ehdottaa, että Oy. Kansanvallan johtokunnan päätös hyväksyttäisiin. Puoluetoimikunnan jäsen' Paasivuo-ri ja varajäsen Mikkola olivat sillä kannalla, että Aalto -olisi toimessaan pysytettävä.

Puolueneuvosto päätti 3.12.23. peruuttaa lehden päätoimittaja-kysymyksessä aikaisemmin -tekemänsä päätöksen' ja jättää kysymyksen asianomaisten puolue-elinten (järjestettäväksi. Tämän johdosta käsiteli puoluetoimikunta asian uudelleen' 4.1-2. ja päätti yksimielisesti hyväksyä Oy. Kansanvallan johtokunnan päätöksen.

Arbetsbladets julkaiseminen. Sen johdosta, -että -Arbetsbladetin tilaajamäärä oli edelleenkin pysynyt alhaiselta ja lehden tuottama tappio elokuiura loppuun mennessä v. 1922 oli Smk. 53,709:51, -otti Puoluetoimikunta Oy. Kansanvallan johtokunnan esityksestä 2 p:nä' lokakuuta 1922 harkittavakseen, olisiko lehden julkaiseminen lakkautettava vuoden 1923 alusta, vai katsotaanko tarpeelliseksi- ja mahdolliseksi jatkaa lehden julkaisemista. Harkittuaan asiaa päätti Puoluetoimikunta, että lehteä on edelleen**ktB jnlaitava** r:n 1923 aikana,'sillä vaikkapa lahti tuottaakin huo-

mattavaa tappiota, ei Oy. 'Kansanvallan talous kuitenkin sanottavammin hyötyisi lehden lakkauttamisesta, koska lehden julkaisemiseen käytetty työvoima kuitenkin käytettäisiin S. Sosialidemokraatin hyväksi ja sitä paitsi ruotsalainen sos.-dem. työväenlehti on tarpeellinen senkin vuoksi, että sen avulla saadaan ulkomaille tietoja puolueoloistamme.

Työläisnuoriso. Sosialidemokraattinen. Työläisnuorisoliitto tarjosi vuoden 1923 alussa lehensä »Työläisnuorison* K.o. Kansanvallan kustannettavaksi ehdolla, että lehden mahdollisesti tuottama voitto luovutetaan liiton käytettäväksi, jotavastoin Oy. Kansanvalta ottaisi korvatuksensa mahdolliset tappiot. Lehden toimittajan vaali jäi liittotoimikunnan tehtäväksi, K.o. Kansanvalta hyväksyi tarjouksen puolue toimikunnan kehotuksesta. 1926 vuoden alusta siirtyy lehti kokonaan Kansanvallan haltuun, mutta pysyy edelleen Työläisnuorisoliiton äänenkannattajana ja lehden päätoimittajan ottaminen sekä lehden toimistupa jää luttotoimikunnan määrättäväksi.

Kansan Työ. Puolue toimikunta käsitteli kokouksissaan 5.2. ja 21.2. v. 1924 eräitä Kansan Työssä olleita kirjoituksia, joissa oli levitetty puolueen sisäisistä 'asioista vääriä ja väritettyjä tietoja, kuvailtu vallinneita erimielisyyksiä suuremmiksi ja toisenluontoisiksi, kuin mitä ne todellisuudessa ovat olleet, kuvailtu Puolue toimikuntaa erikoisen oikeistolaiseksi ja ajettu vaaliliittoasiasia kommunistien kanssa tavalla, joka on ollut omiaan antamaan aseita kommunistien käsiin ja vahingoittamaan sosialidemokraattista puoluetta ja sen vaalitolmintaa. Näiden kirjoitusten johdosta päätti Puolue toimikunta esittää Puolue neuvoston hyväksyttäväksi seuraavan päätöslauselman:

»Puolue neuvoston kokous toteaa, että se toimitustapa, jota Kansan Työ-lehdessä viime aikoina on noudatettu varsinkin kysymyksessä vaaliliiton tekemisestä kommunistien kanssa on ollut omiaan vahingoittamaan puoluetta.«

Puolue neuvosto hyväksyi esityksen.

Puolue lehdistö on lisääntynyt toimikauden kuluessa: Oulussa ilmestyvä »Pohjolan Työmies« ja <»Toverit«», Sos.-dem. Naisliiton äänenkannattaja, vaikka kumpaakaan näistä ei ole vielä virallisesti puolue lodeksa pyydetty tai hyväksytty, mutta sellaisina niitä on kohdeltu.

Muita puolue lehtiä ovat: Suomen Sosialidemokraatti, IArbetarbladet, Työläisnuoriso, Kansan Lehti, Sosialisti, Kansan Työ, Työn Voima, Kansan Voima, Hämeen Kansa, Vapaus, Eteenpäin, Uusi Aika ja Raivaaja.

Puoluelehtien avustaminen.

R a i v a a j a, Vaasassa, on perustamisestaan alkaen ollut vaikeassa taloudellisessa asemassa. Sen johtokunta esitti Puoluetoimikunnalle helmikuussa 1923 anomuksen, -että lehden tukemiseksi myönnettäisi lisäavustusta tai että Puoluetoimikunta menisi takuuseen hankittavasta 150,000 mikan lainasta. Tähän anomukseen ei Puoluetoimikunta kuitenkaan voinut suostua, kun sillä ei ollut oikeutta myöntää yhtiölle suurempaa avustusta, kuin keväällä 1921 pidetyn Puolue-neuvoston kokouksen päätös edellytti eikä myöskään pidetty mahdollisena ottaa puolueen kannettavaksi niin suurta vastuuta, kuin kyseessä olleen lainan takuu olisi tuottanut.

Kesäkuulla 1923 käsitteli Puoluetoimikunta uudelleen Vaasan 1. yhdistyneiden piirien sanomalehtiasiaa, tullen siihen tulokseen, että kun »Raivaajan« levikkiä ei voida toivoakaan saatavan lisätyksi eikä lehteä kannattavaksi, niin tuntuu siltä, ettei lehden tuottama hyöty vastaa niitä ikustannuksia, joita se niin järjestöille¹ kuin yksityisillekin tuottaa. Ja jos sen tappiot yhä kasvavat ja järjestöt sekä yksityiset joutuvat niistä kärsimään, saat- sen loppuromahdus lamauttaa työväenliikettä Pohjois-Suomessa ^uv». st ajoiksi ja vaikeuttaa sanomalehtiolojen vastaistakin järjestäjistä siellä. Tämä Puoluetoimikunnan mielipide asiassa ilmoitettiin sekä yhdistyneiden piirijärjestöjen toimikunnalle että Oy. Raivaajan johtokunnalle.

Elokuun alkupuolella 1923 jsaapui Puoluetoimikunnalle Oiy. Raivaajan kirjapainon johtajalta V. pangelta kirje, jossa hän ilmoitti, että yhtiön johtokunta on päättänyt! »Raivaajan« julkaisemisen lopettaa, mutta kun tilanne on muuttunut] niin oli johtokunta päättänyt esittää asian, uudelleen Puoluetoimikunnan harkittavaksi. 'Kun Puoluetoimikunta kokoontui asiaa käsittelemään, oli tov. iBange myös yhtiön johtokunnan puolesta länä, selostaen lehden asemaa ja esittäen 'johtokunnan puolesta pyynnön, ettäI Puoluetoimikunta hankkisi yhtiölle 20,000 mikaa, mikä summa tarvittaisiin kirjapainon työväen maksamatta jääneiden palkkojen suorittamiseen. Yhtiön muut velat hoitaisi yhtiö itse.

Puoluetoimikunta asiaa harkittuaan kuitenkin päätti, että koska yhtiötä ei voida vararikosta kuidenkaan pelastaa, ja kun Puoluetoimikunnalla ei ole varoja eikä valtuuksiakaan myöntää yhtiölle enempää avustusta, niin ei yhtiön jchhtokunnan pyyntöön, saada 20,000: mkaa, voida suostua.

Lehden julkaisemista ei kultienkaan lopetettu, ja marraskuulla 1923 saapui yhtiön johtokunnalta jälleen kirje, jossa ilmoitettiin, että lehti 2-päiväiseksi muutettuna on kannattanut itsensä, tuottamatta li-

sää tappiota, mutta lehden aikaisempien velkojen suorittamiseksi tarvittaisiin rahaa 20,000 mk, jonka vuoksi johtokunta päätti, että Puoluetoimikunta esittäisi Puolueneuvostolle, että se myöntäisi mainitun summan puolueen varoista, joko avustuksena tai osakemerkinnän muodossa. Puoluetoimikunta päätti esittää asian Puolueneuvostolle, mutta ehdotti pyynnön hylättäväksi, koska puolueen varat eivät tähän tarkoitukseen riittäneet.

Puoluetoimikunta ryhtyi kuitenkin toimenpiteisiin Raivaajan asiain järjestämiseksi pitempiä aikaisia. Oy. Raivaajan edustajan O. Nurmen läsnäollessa tehtiin Puoluetoimikunnan kokouksessa 24 p:nä helmik. 1924 sopimus, jonka mukaan Puoluetoimikunta sitoutui avustamaan Raivaajaa 15,000 mk:lla viiden vuoden aikana sillä ehdolla, että velat eivät saa enää lisäytyä, joten paikallisten järjestöjen velvollisuudeksi olisi jäänyt sopimuksen mukaan korvata vuosittain se summa, minkä tappio olisi noussut Puoluetoimikunnan myöntämää avustusta suuremmaksi. Vaikka Oy. Raivaajan edustaja vakuutti johtokunnan suostuvan tällaiseen järjestelyyn, ei sopimuksesta kuitenkaan tullut mitään, kun paikalliset järjestöt eivät sitoutuneet heille mahdollisesti tulevaa osuutta suorittamaan. Tämän sopimusluonnoksen perusteella Puoluetoimikunta kuitenkin suoritti Raivaajalle avustusta 20,000 mk.

Tämä avustussumma ei kuitenkaan riittänyt pitkäksi aikaa. Uudistettujen avustuspyyntöjen johdosta otti Puoluetoimikunta syysk. 18 p:nä Raivaajan avustamisen vieläkin käsiteltäväksi. Päätökseksi tuli, että lehteä on edelleenkin koetettava pitää pystyssä.

Kun Puoluetoimikunnalla kuitenkaan itsellään ei ollut varoja niin paljon, kuin tähän olisi tarvittu, ja kun samaan aikaan myöskin vastaperustettu Pohjolan Työmies tarvitsi yhtä kipeästi avustusta, päätti Puoluetoimikunta kehoittaa Oy. Kansanvallan johtokuntaa harkitsemaan, voisiko se kiinnittää varoja näihin, lehtiiliiikkeisiin ja ottaa näiden taloudellisen johdon haltuunsa. Puoluetoimikunnan mielestä oli asian järjestämiseksi paras ja käytännöllisin menettelytapa näitä lehtiä kustantavien yhtiöiden osakepääoman lisääminen riittävän suureksi, jolloin Oy. Kansanvallan oli otettava haltuunsa kummassakin yhtiön osake-enemmistö ja käytettävä siten saamaansa määräsvaltaa näiden yhtiöiden asioiden järjestämiseksi ja hoitamiseksi, sillä niiden aema ei ollut pelastettavissa raha-avulla, vaan tarvitsivat ne muuta-kin ohjausta ja hoitoa. Oy. Kansanvalta päättikin ryhtyä Puoluetoimikunnan ehdotuksen mukaisiin toimenpiteisiin ja on avustanut Raivaajaa kaikkiaan 39,000 mk:lla.

Kesäkuussa tänä vuonna saapui Raivaajan johtokunnalta Puoluetoimikunnalle taas uusi avustuspyyntö, kun (Kustannus-Oy, Kansas)

valta erään Puolueneuvoston tekemän päätöksen johdosta ei enää voinut varoja myöntää. Pyynnön sisältö oli — sitä yksityiskohtaisesti selostamatta, että Puoluetoimikunta antaisi (Raivaajalle vuosittain 24,000 mk. suoranaista avustusta ja vielä lisäksi luottoa vähintään 14,000 mk. vuodessa. Tämän pyynnön Puoluetoimikunta epäsi, mutta myönsi kuitenkin avustusta 15,000 mk.

Pohjolan Työmies ja Kansan Tahto. Vuoden 1922 alussa ilmestyä alkanut Kansan Tahto oli lakkautettava maaliskuun alusta v. 1923 taloudellisten vaikeuksien takia.

Kauan ei kuitenkaan viipynyt, kun Oulussa virisi uudelleen hanke perustaa vieläkin sosialidemokraattinen puoluelehti laajaa pohjolan lääniiä varten. Jo elokuun alkupuolella v. 1923 esitti Oulun J. Sos.-dem. Piiritoimikunta Puoluetoimikunnalle kysymyksen uuden lehden perustamisesta Ouluun, 40—50,000 mkan osakepääomalla, sekä tiedusti, voisiko Puoluetoimikunta ja olisiko se halukas avustamaan tätä lehtihanketta. Puoluetoimikunta asettui sille kannalle, että tämä hanke, jos se aiotaan toteuttaa, on käsiteltävä koko Pohjanmaata eikä vain Oulun lääniiä käsittävänä. Pohjanmaalle olisi kyllä saatava kunnollinen puoluelehti, mutta Oulu ei ole sopiva ilmestymispaikika koko Pohjanmaata käsittävälle lehdelle. Sitäpaitsi piti Puoluetoimikunta hanketta liian hätäisesti alulle pantuna ja suunniteltua osakepääomaa Jiiian pienenä. Näinollen ei Puoluetoimikunta voinut kannattaa eikä ryhtyä tukemaan tätä lehtihanketta, varsinkaan kun kaksi lehtiyri-tystä Pohjanmaalla jo oli epäonnistunut.

Puolueneuvoston kokouksessa: joulukuun 2—3 p:nä 1923 esitettiin oululaisten edustajain taholta, että Puoluetoimikunnalle annettaisiin valtuus avustaa lehden perustamista Ouluun esim. 25,000 markalla, tutkittuaan ensin asiaa lähemmin. Puolueneuvosto harkittuaan asiaa päätti antaa Puoluetoimikunnalle ehdotetun valtuutukseni, jota paitsi päätettiin määrätä ylimääräinen vero Pohjanmaan ja Oulun läänin lehtiyri-tysten avustamiseksi. Veron suuruus jäi Puoluetoimikunnan määrättäväksi, joka sittemmin määräsi sen 2 markaksi.

Syyskuun 8 päivänä 1924 kokoontui Puoluetoimikunta Oy. Pohjolan Työmiehen, pyynnön johdosta. Kokoukseen oli saapunut mainitun yhtiön edustajana toimittaja (Hautala ja taloudenhoitaja Mäki selostamaan puolueasiain tilaa Oulussa ja Peräpohjolassa. Lähetystö ilmoitti, että Pohjolan Työmies on joutunut sellaiseen taloudelliseen asemaan, että Oulussa ei pystytty asioita omin voimin (järjestämään, kun yhtiölle luvattua 50,000 mkn suuruista kassafcrediitivilainaa ei asianomaisesta pankkilaitoksesta voitukaan rahan puutteen vuoksi myöntää. Ilmoitettiin, että jos tämä laina olisi saatu, olisi tilanteesta ainakin toistaiseksi selviydytty, mutta kun se on evätty, niin on yih-

tion ollut pakko kääntyä Puoluetoimikunnan puoleen pyytäen sitä tavalla tai toisella järjestämään puheena olevan lainan. Jollei sitä voida järjestää, täytyy johtokunnan ottaa harkittavakseen lehden lakkauttaminen, sillä muuta keinoa ei ole. Muuten ilmoitti lähetystö, että sosialidemokraattinen liike Pohjolassa on vilkkaasti elpymässä. Siellä on jo (parikymmentä puolueosastoa, mutta kun ne ovat vasta hiljakoin liittyneet puolueeseen, niin ei niiltä ole voitu ryhtyä vaatimaan lehdelle rahallista kannatusta. Jos lehti nyt olisi lakkautettava, tulisi siitä olemaan seurauksena elpyvän sosialidemokraattisen liikkeen taantuminen Pohjolassa. Tämän esityksen perusteella päätettiin lähettää toimitusjohtaja iK. Heinonen Ouluun tutkimaan perusteellisesti yhtiön asemaa. Heinosen suoritettua tehtävänsä, otettiin asia uudelleen Puoluetoimikunnassa käsiteltäväksi. Puoluetoimikunta oli yksimielinen siitä, että tätäkin lehtiyrittystä oli rahallisesti tuettava, vaikkakin lehden tappion arveltiin kyseessäolevana vuonna nousevan 75—80,000 mkaan. Mutta kun tässäkin tapauksessa osittaisena syynä oii ollut, että taloudenhoito, varsinkin alkuaikoina oli ollut heikkoa ja liiketoiminta nojautunut virheellisiin kannatuslaskelmiin ja kun niin olleen liikkeen hoitokin olisi ollut uudelleen järjestettävä ja kun Puoluetoimikuntaa ei pidetty sopivana tällaista yksityiskohtaista järjestelyä toimittamaan, niin päätettiin tässäkin asiassa kehoittaa Oy. Kansanvaltaa ottamaan asiat hoitoonsa ja lähettämään heti Pohjolan Työmiehelle avustukseksi 25,000 mk. Oy. Kansanvalta ryhtyikin asianmukaisiin toimenpiteisiin. *

Huhtikuun 6 p:nä 1925 käsitteli Puoluetoimikunta Oy, Pohjolan Työmiehen johtokunnan kirjelmän, jossa ilmoitettiin, että yhtiön johtokunta kaikista ponnistuksista huolimatta ei ole saanut syntymään ehdotettua akordisoipimusta, minkä vuoksi on päätetty luovuttaa liike vararikottilaan, Lisäksi ilmoitettiin, että eräät yksityiset puoluetoverit olivat päättäneet ryhtyä julkaisemaan uutta kolme kertaa viikossa ilmestyvää lehteä nimellä »Työmies» sekä pyydettiin tämän yrityksen tukemiseksi vähintään 50,000 mk. Asia oli kuitenkin pari päivää ennen Puoluetoimikunnan kokousta saanut toisen käänteeseen, sillä Kustannus-Oy. Kansanvallalle saapuneen säbkösanojman mukaan oli Oy, Kirjola suostunut esitettyyn akordisopimukseen. Tämän johdosta oli myös suunniteltu uuden lehden perustaminen irauennut ja lehti tuli edelleenkin ilmestymään, entisellä nimellään kahdesti viikossa.

Puoluetoimikunta päätti kehoittaa Kustannus-Oy, 'Kansanvallan johtokuntaa myöntämään Oy. Pohjolan Työmiehelle enintään 21,000 markan, lainan muiden velkojien saatavien suorittamiseksi edellyttäen, että kaikki velkojat suostuvat tekemään ehdotetun 25 % akordisopimuksen sekä myöntämään lisäksi lehden jatkuvaa julkaisemista var-

ien toistaiseksi 3,000 markan kuukautisen avustuksen. Kun Oy. Kansanvallan johtokunta ei kuitenkaan voinut erään Puolueneuvoston tekemän päätöksen (johdosta viimeksimainittua avustusta suorittaa, on se suoritettu puolueen varoista.

Sosialistin Kirjapaino-Oy. Turkuun perustettuun Sosialistin Kirjapaino-Osakeyhtiöön päätti Puoluetoimikunta toukokuulla 1923 esitetyn -pyynnön mukaisesti merkitä 400 osaketta, yhteensä Smk. 40,000. Merkityistä osakkeista oli tarkoitus siirtää 3/4 halukkaille turkulaisille järjestöille ja yksityisille, mutta ovat ne kaikki toistaiseksi Puoluetoimikunnan 'ha'ussa.

Heikkojen piirien avustaminen.

Kuopion I. **läti, vaalipiirin** asiat. Kun keväällä 1922 pidetty Puolueneuvoston kokous velvoitti Puoluetoimikunnan ryhtymään toimenpiteisiin Kuopion 1. länt. vaalipiirin asiain kuntoon saattamiseksi; Päätti Puoluetoimikunta saman vuoden kesäkuulla pitämässään kokouksessa hankkia mainittuun piiriin vakinaisen piirisihteerin, johon toimeen sittemmin syyskesästä kiinnitettiin S. Sosialidemokratian harjoittelija Aug. Valta. Puoluetoimikunta päätti suorittaa sihteerin palkan 5 kuukauden ajalta ja merkitä tämän summan piirijärjestön tiliin, joten avustus, tuli annetuksi lainan muodossa. Piiritoimikunnan pyynnöstä myönsi Puoluetoimikunta helmikuussa 1923 piirisihteerin palkkaamiseksi lisäavustusta samassa muodossa vielä kolmen kuukauden ajaksi.

Huhtikuun 25 p:nä päätti Puoluetoimikunta yhdistää Kajaanin kihlakunnan agitaatio- ja järjestelysuhteessa Kuopion läntiseen, piiriin, kun Oulusta käsin ei sen kihlakunnan asioita voitu millään tavalla hoitaa, joten siellä olevat yhdistykset olivat joutuneet ihan erilleen, omiin hoteisiinsa, eikä minkäänlaista alipiirijärjestöäkään vielä voitu muodostaa. Tämän, yhteydessä päätettiin suorittaa Kuopion läntiselle piiritoimikunnalle 4,000 mk. korvausta, sen piirisihteerin matkoista Kajaanin kihlakunnassa yhdistysten henkiin herättämiseksi ja puolueeseen palauttamiseksi. Keväällä 1924 alkoikin näkyä toipumismerkkejä. • Niinpä Äajaanin työväenyhdistys kokouksessaan huhtik. 8 p:nä valitsi väliaikaisen K a j a a n i n S o s . - d e m . A l i p i i r i t o i m i k u n n a n huolehtimaan agitatioonityön järjestämisestä Kainuussa. Tämän piiritoimikunnan toiminnan tukemiseksi myönsi puoluetoimikunta 3,000 mk.

Kesäkuussa 1923 ilmoitti Kuopion piiritoimikunta, että ne keinot, joita piirikokous oli osoittanut varojen hankkimiseksi toiminnan ylläpitämistä varten, eivät tuota tuloja niin paljon kuin tarvitaan piirisih-

teerin palkkaamiseksi y.m. menojen peittämiseksi, joten piiritoimikunta pyysi, että 'Puoluetoimikunta myöntäisi piirijärjestöin tukemiseksi edelleen 8,000 mkaa, lukuunottamatta sitä summaa, jonka puoluetoimikunta jo aikaisemmin oli myöntänyt Kajaanin kihlakunnassa harjoitettavaa agitaatiota varten.

Puoluetoimikunta piti avustusta tarpeellisenä ja myönnettävänä, mutta jätti asian lopullisen ratkaisun Puolueneuvostolle, joka myönsikin pyydetyn summan ja poisti sitäpaitsi tileistä piirin vanhan velan puolueelle 20,000 mk,

V. 1924 sai Kuopion läntinen piiri avustusta 4,000 mk. ja lisäksi agitatsioneyötä varten Kajaanin kihlakunnassa 1,000 mk. ja v. 1925 myönnettiin samalle piirille avustusta 8,000 mk.

Vaasan 1. yhdistyneet piirit. Puoluetoimikunnan aloitteesta päätivät Vaasan k. etel. Sos.-demj. Piirijärjestö ja Vaasan l. pobj. Sos.-dem. Piirijärjestö liittyä yhteen. Tämä päätös tehtiin kummankin piirijärjestön kokouksissa v. 1923. Yhdistettyjen piirien toimikunta sijoitettiin Kokkolaan ja Vaasaan asetettiin alipiiritoimikunta huolehtimaan agitatsioneyöstä eteläisessä piirissä. Täten, syntyneelle 'yhdistyneiden' pikien järjestölle myönsi Puoluetoimikunta huhtikuussa 1923 10,000 mk. piirisihteerin palkkaamista varten,

Samana vuonna oli I. Penttala Puoluetoimikunnan kustannuksella tehnyt kuukauden kestävän puhujamatkan eteläisessä piirissä. Puoluetoimikunnalle jättämässään matkaselostuksessa mainitsi P., että työväenliike piirissä on varsin lamassa ja ettei siellä saa mitään aikaan, hyvä jos saa säilymään ne järjestöt, joissa vielä jotain toimintaa on..

V, 1924 myönsi Puoluetoimikunta vielä piirille avustusta 13,000 mk. ja v. 1925 20,000 mk.

Oulun 1. eteläinen piiri on ollut melkein hajaannustilassa. Piiritoimikunta pyysi ja sai v, 1924 12,000 mk. piirisihteerin palkkaamista varten kuuden kuukauden ajaksi. Vuonna 1925 myönsi puoluetoimikunta Oulun etel. piiritoimikunnalle 18,000 mk. maksettavaksi eri erissä, mutta kun havaittiin, ettei piiritoimiston kirjanpito eikä kaikki muutkaan asiat olleet kunnollisesti hoidettu, pidätettiin avustuksen loppusumma, 7,000 mk. toistaiseksi, kunnes asiat piiritoimistossa saadaan järjestykseen.

Oulun 1. pohjoinen piiri on ollut yhdistettynä Oulun 1. eteläiseen piiriin, eikä siellä pitkään aikaan ole ollut mitään järjestötoimintaa lukuunottamatta Kemin Sosialidemokraattista Työväenyhdistystä, joka keväällä 1924 ilmoitti, että puoluetoiminnan elvyttämiseksi Oulun läänin pohjoisessa vaalipiirissä oli päätetty kutsua koolle helluntaipyhiin

ajaksi 1924 sosialidemokraattinen neuvottelukokous Kemiin sekä 'pyydettiin, että Puoluetoimikunta myöntäisi tätä tarkoitusta varten sekä toiminnan alkuun saamiseksi 2,000 nukan, avustuksen. Puoluetoimikunta suostui tähän pyyntöön. Mainitussa kokouksessa 'päädettiin /perustaa erityinen alipiiritoimikunta Oulun läänin,, kotipaikkana iKalihaara, Oulun läänin pohjoista vaalipiiriä varten.

Kesäkuun' 19 p:nä 1925 käsitteli Puoluetoimikunta Oulun 1. pohj. alipiirin piiritoimikunnan, esityksen!, *että* mainittu alipiiri julistettaisiin puolueen taholta itsenäiseksi. Tämä esitys nojautui siihen, että Oulun t e tel. vaalipiirin piirikokouksessa oli huhtikuun 12.—13 p:nä 1925 päätetty, että pohjoisen piirin olisi toimittava erillisenä piirinä muissa suhteissa paitsi valistustyöhön nähden.

Asiaa harkittuaan tuli Puoluetoimikunta siihen tulokseen,, ettei se voi omasta puolestaan tämän esityksen hyväksymistä puoltaa, sillä, jos puheenaoleva alipiiri julistettaisiin itsenäiseksi piiriksi, tulisi sen' saada myöskin oma edustajansa Puolueneuvostoon, mutta nyt jo on olemassa huomattava epäsuhte Pohjolan piirien ja muiden vaalipiirien edustuksessa Puolueneuvostossa, sillä Vaasan läänin yhdistyneistä ja Oulun läänin vaalipiiristä on huomioon ottaen myös Pohjanmaan ruotsalaisen vaalipiirin nyt jo Puolueneuvostossa yhteensä neljä edustajaa, joka edustusmäärä näiden piirien jäsenmäärään 'nähdessä on aivan suhteettoman suuri. Sitä paitsi johtaisi esitetty toimenpide varsinaisen piirikanslian perustamiseen ja ylläpitämiseen, joka taas tulisi piirille liian kalliiksi ja siten vain häittäisi valistustyön hoitamista.

Mikkelin läänin vaalipiirin piiritoimikunnan pyynnöstä myönsi Puoluetoimikunta 17 p:nä elokuuta 1922 piiritoimikunnan käytettäväksi erään mainitusta, vaalipiiristä kotoisin olleen henkilön puolueelle testamenttaamat varat, joiden lopullinen summa oli Smk. 4,872: 63.

Sosialidemokraattinen Työlääsnuorisoliitto.

Sen johdosta, *että* Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto oli kääntynyt: .kirjeellisesti Puoluetoimikunnan puoleen pyytäen m.m., että Puoluetoimikunta iryhtyisi piiritoimikuntien välityksellä kiinnittämään huomiota »Työläisnuoriso«-lehden levittämiseen ja sos.-dem. nuorisoliikkeeseen yleensä, päätti Puoluetoimikunta lokakuun 2 p:nä 1922, että liiton osoiteilmoitus on julkaistava S. S:ssa kahdesti viikossa mak-sutta. Piiritoimikunnille päätettiin lähettää kiertokirje, jossa huomautetaan sos.-dem¹. nuorisoliikkeen hyväksi harjoitettavan agitatsioonin tarpeellisuudesta sekä samalla siitä, miten yhdistysten on suhtauduttava kommunistisiin nuoriso-osastoihin. IKun liiton asiat eivät olleet:

tydyttävässä kunnossa, varsinkin, mitä tuli sen taloudelliseen asemaan ja taloudenhoitoon, päätettiin ryhtyä vaikuttamaan siihen suuntaan, että liiton johto siirrettäisiin Helsinkiin,

Joulukuun 29 p:nä 1922 päätti Puoluetoimikunta liiton asiain selvittämiseksi, että Puoluetoimikunta takaa Tampereen Työväen Sanomalehti-Oy:lle puolet siitä Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton velasta, mikä jää jäljelle, kun joulukuun 31 p:nä 1922 olevasta velasta on vähennetty se erä, mikä Sos.-dem¹, Työläisnuorisoliiton omaisuudesta käyvän hinnan mukaan saadaan, ellei velallinen viiden vuoden kuluessa pysty velkaa suorittamaan; kuitenkin ei Puoluetoimikunta takaa, korkoia yllämainitusta summasta. Tämä päätös edellytti, että Tampereen Työväen Sanomalehti-Oy. luopui kaikista muista vaatimuksistaan mainitun velan suhteen ja vapautti kaikki yksityisiakaajat vastuusta. Puoluetoimikunnan osuus tästä velasta tekee noin 6,250 mk..

Yhdistyksille myönnettyjä lainoja, avustuksia ja takauksia.

Lappeenrannan Työväenyhdistyksen takaus. Syyskuussa 1924 pyysi Lappeenrannan t.y. Puoluetoimikuntaa takaamaan sille 500,000 mkan lainan Työväen Säästöpankista talon rakentamista varten. Pyyntöön suostuttiin, kun oli ensin saatu varmuus siitä, että yhdistys, pystyy asiansa hoitamaan. Yhdistys olisi menettänyt erittäin hyvällä liikepaikalla olevan tonttinsa, jollei rakennussuunnitelmaa olisi saatu toteutetuksi.

Puoluetoimikunta on myöskin suostunut **Jämsän Työväenyhdistyksen** pyyntöön mennä takuuseen 100,000 mkn lainasta. Laina käytettiin talon rakentamista varten.

Kärkölan Marttilan Työväenyhdistykselle myönsi Puoluetoimikunta syyskuussa 1924 yhdistyksen talon rakennustöiden loppuun saattamiseksi 10,000 mkn lainan siksi, kunnes yhdistys ehtii saada sille Työväen Säästöpankista luvatus kiinnityslainani.

Toukokuun 6 p:nä 1925 käsitteli Puoluetoimikunta lopullisesti **Jyväskylän Työväenyhdistyksen** laina-asian. Tässä kokouksessa saapuvilla ollut yhdistyksen, edustaja T. Lehto ilmoitti, että yhdistys on joutunut kovin vaikeaan taloudelliseen asemaan, kun tšekäläinen Työväen Säästöpankki on kieltäytynyt myöntämästä pyydettyä 500,000 markan lisälainaa, joka tarvittaisiin yhdistyksen uuden talon rakennustöiden loppuunsaattamiseksi. Sitä paitsi on yhdistyksen muutaman, päivän kuluttua lunastettava eräs 50,000 markan suuruinen tunnuste, jonka lunastamista ei voitu siirtää, eikä paikkakunnalta ollut mahdollisuutta lainaa saada. Tämän johdosta pyysi Lehto yhdistyksen puo-

Iestä, että Puoluetoimikunta koettaisi toimittaa yhdistykselle heti 50,000 markan lainan sekä, mikäli suinkin mahdollista, myöskin hankkia yhdistykselle lainaksi puuttuvan summan rakennustöiden loppuunsaattamiseksi.

Lehdon antamien selitysten ja keskustelun jälkeen totesi Puoluetoimikunta, että Jyväskylän Työväenyhdistys oli joutunut niitoi vaikeaan asemaan, ettei se ilman Puoluetoimikunnan' apua voinut asioistaan selviytyä, jonka vuoksi yksimielisesti päätettiin, että yhdistys on pelastettava joutumasta konkurssitilaan. Sitä varten päätettiin ensinnäkin hankkia yhdistykselle sen heti 50,000 mk., mikä summa vedettiin ipois myöhemmin otetusta 50,000 markan lainasta.

Taloudenhoitajan käytyä Jyväskylässä tutustumassa lähemmin yhdistyksen asioihin, otettiin lainapyyntö lopullisesti käsiteltäväksi toukokuun 13 p:nä. Tällöin esitti taloudenhoitaja Puoluetoimikunnalle kirjallisen selostuksen yhdistyksen taloudellisesta asemasta sekä esitti loppulausuntoaan, että hänen käsityksensä mukaan yhdistys voi kyllä selviytyä pyytämänsä lisälainan korkojen ja kuoletuksen suorittamisesta edellyttäen, että järjestötoiminta paikkakunnalla pysyy yhtä voimakkaana kuin nykyisin.

Kuultuaan taloudenhoitajan selostuksen päätti Puoluetoimikunta pyytää H:gin Työväen Säästöpankilta Jyväskylän Työväenyhdistykselle 500,000 markan lainaa, josta vakuudeksi tulisi kolmas kiinnitys yhdistyksen kiinteistöihin sekä takaajiksi (Kustannus-Oy. Kansanvalta ja Puoluetoimikunta, tai ellei pankki voi tähän suostua, että se myöntäisi samansuuruisen lainan Puoluetoimikunnalle niinkään kolmatta kiinnitystä vastaan yhdistyksen kiinteistöihin ja takaajana Kustannus-Oy. Kansanvalta.

Tämän esityksen hyväksyi Kustannus-Oy. Kansanvallan johtokunta ja H:gin Työväen Säästöpankki myönsi sittemmin puheenaolevan lainan ensinmainitussa muodossa.

Kuolajärven Työväenyhdistyksen pyynnöstä teki Puoluetoimikunta anomuksen Sisäasiainministeriöön yhdistyksen talon vapauttamiseksi otittamiseksi.

Mouhijärven Läntisen Työväenyhdistyksen talon murhapoltto. Sen johdosta, että Mouhijärven Läntisen Työväenyhdistyksen talon paloa yleisesti paikkakunnalla epäiltiin murhapoltoksi, pyysi Turun läänin pohj. vaalipiiri piiritoimikunta Puoluetoimikuntaa lähettämään paikkakunnalle yksityisietsivän asian tutkimista varten. Puoluetoimikunta suostui pyyntöön' toukokuun 22 p:nä 1924 ja näytti toimitetusta tutkimuksesta käyvän ilmi, että murhapoltto todellakin, oli tapahtunut, mutta viranomaisten välinpitämättömyyden takia oli jäljet voitu siten

nmipeenlakaista, ettei syytettä asiassa voitu todistusten puutteesta kuitenkaan ketään vastaan nostaa.

Kun Mouhijärven Läntinen Työväenyhdistys oli menettänyt talonsa edellämainitulla tavalla, päätti yhdistys ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, uuden talon rakentamiseksi. Sitä varten tiedusteli yhdistys Puoluetoimikunnalta, mitä mahdollisuuksia olisi olemassa luvan saamiseen yleisen rahankeruun toimeenpanemiseksi tätä tarkoitusta varten. Puoluetoimikunnan puolesta ilmoitettiin yhdistykselle, että lupaa yleisen rahankeruun toimeenpanemiseen tuskin tultaisiin) antamaan yksityiselle yhdistykselle tällaista tarkoitusta varten. Sen sijaan kehoitettiin Puoluetoimikunnan taholta yhdistystä toimeenpanemaan suljetun rahankeruun numeroiduilla listoilla vain puolueosastojen, jäsenten kesken. Yhdistys lähettikin sitten puolueosastoille keräyslistoja, joissa nimenomaan huomautettiin, että keräys toimitetaan vain puolueosastojen jäsenten keskuudessa. Kun avustussummia siten alkoi yhdistykselle saapua, oli asia tullut nimismiehen tietoon, joka otatti takavarikkoon keräyslistat sekä postin välityksellä saapuneet avustussummat ja asetti yhdistyksen toimihenkilöt syytteeseen luvattomasta rahankeruusta. Kihlakunnanoikeus tuomitsi sittemmin takavarikoidut varat menetetyiksi sekä syytetyt sadan markan sakkoihin. Tuomioistuimen päätös oli syntynyt siten, että lautamiehet olivat yksimielisesti olleet päätöksen kannalla tuomarin ollessa toista mieltä. Yhdistyksen lainopilliseksi avustajaksi hankki Puoluetoimikunta pormestari Väinö Hakkilan, joka valitti tuomiosta edelleen hovioikeuteen.

Karstulan Työväenyhdistyksen talon riitaiuttu. Toukokuun 13 p:nä 1925 käsitteli Puoluetoimikunta Vaasan. 1. M. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunnan pyynnön, koskeva Karstulan T.y:n talon riitajutun kulujen korvausta, että Puoluetoimikunta myöntäisi piiritoimikunnalle vielä 5,000 mk. sen lisäksi, mitä samaan tarkoitukseen jo aikaisemmin oli myönnetty.

Hankittuaan selvityksen piirin tiliasemasta ja koska tästä selvityksestä selvisi, että Piiri on avustuksen tarpeessa, päätti Puoluetoimikunta pyyntöön suostua.

Kolhon Työväenyhdistystä vastaan nostettu korvausjuttu. Sen johdosta, että Kolhon Työväenyhdistys oli v. 1921 tuomittu kihlakunnanoikeudessa maksamaan korvausta eräistä punaisen kaartin v. 1918 tekemistä takavarikoimisista 28,000 mk. sekä kuluja 3,500 mk., pyysi yhdistys Puoluetoimikunnan apua asian edelleen ajamiseksi. Puoluetoimikunta antoi kansanedustaja Raearon tehtäväksi ottaa asiasta lähempää selkoa. Hankitusta selvityksestä kävi sittemmin ilmi, että yhdistys oli tuomittu maksamaan korvausta sellaisillekin, jotka eivät

olleet mitään korvausvaatimusta 'esittäneetkään. Puoluetoimikunta päätti suorittaa yhdistyksen siihenastiset oikeuskulut Smk. 2,205: 76, jotapaiti annettiin tuomari Hakkilan toimeksi hakea muutosta kihlakunnanoikeuden päätökseen. Myönnetty avustus merkittiin yhdistyksen Ulille.

Kun hovioikeus sittemmin pienin muutoksin vahvisti kihlakunnan-oikeuden päätöksen, käsitteli Puoluetoimikunta asian uudelleen joulukuun 29 p:nä 1922 j¹ päätti vedota tuomiosta korkeimpaan oikeuteen antaen asian hoitamisen edelleen tuomari Hakkilalle.

Toukokuun 6 p:nä 1925 antoi korkein oikeus asiassa päätöksensä ja vedoten siihen, ettei asianajoa varten annettu valtakirja ollut laillinen, koska toinen sen allekirjoittajista, kirjuri Lempi 'Rissanen, ei yhdistysrekisteriin tehdyn merkinnän mukaan ollut oikeutettu yhdistyksen nimeä kirjoittamaan, ei korkein oikeus ottanut valitusta asiallisesti tutkittavakseen, joten hovioikeuden päätös, jäi voimaan ja yhdistys tuomittiin suorittamaan korvausta korkoineen ja oikeuskuluineen yhteensä noin 42,000 mk. Kun yhdistyksen talo da tontti siten olivat vaarassa joutua lähiaikoina myytäviksi .pakkohuutokaupalla, ipyysi yhdistys Puoluetoimikunnan apua asian järjestämiseksi.

Katsoen siihen, että yhdistyksen toiminta olisi ilman omaa taloa käynyt mahdottomaksi, päätti Puoluetoimikunta ryhtyä toinreinpiteisiin asian järjestämiseksi. Kun yhdistys oli aikoinaan .myynyt osan tontista Vilppulan Osuuskaupalle varsin halvasta hinnasta ja 'näinollen mainitulla osuuskaupalla voitiin katsoa olevan ainakin moraalinen velvollisuus osaltaan auttaa yhdistystä selviytymään tukalasta asemasta, pidettiin Puoluetoimikunnan alotteesta lokakuun 20 päivänä Vilppulassa Kolhon¹ Työväenyhdistyksen johtokunnan kokous, jossa olivat saapuvilla myös Puoluetoimikunnan taloudenhoitaja A. Valkama ja Vilppulan Osuuskaupan johtaja N. Virtanen. Tämän neuvottelukokouksen tuloksena oli esitys, asian järjestämiseksi siten, että Puoluetoimikunta myöntäisi yhdistykselle 15,000 mkan avustuksen ija Vilppulan Osuuskauppa 7,000 mk., jonka lisäksi Puoluetoimikunta menisi takuuseen yhdistyksen puolesta 20,000 inkan lainasta, jolle myöhemmin hankittaisiin kiinnitys. Tämän esityksen 'käsitteli Puoluetoimikunta lokakuun 24 päivänä. Taloudenhoitaja esitti Puoluetoimikunnalle kirjallisen selostuksen yhdistyksen 'taloudellisesta asemasta sekä niistä mahdollisuuksista, joita yhdistyksellä oli hankittavan, lainan takaisiin -suorittamiseksi, Puoluetoimikunta päätti yksimielisesti hyväksyä yllämainitun esityksen'. Mitään' mahdollisuuksia tuomion¹ purkamiseen ei myöskään näyttänyt olevan, sillä yhdistysrekisteristä hankitun tiedon mukaan ei edellämainitun yhdistyksen kirjuria iLempi Rissasta oltu ilmoitettu yhdistysrekisteriin yhdistyksen nimerikirjoit-

taiaksi, ennenkuin valtakirja asianajoa varten korkeimmassa oikeudessa •oli annettu, eikä mainittua Lempi (Rissasta oltu edes silloin vielä yhdistyksen kirjuriksi valittukaan.

Työväen Sanomalehti-Oyan ja Kiustannus-Qy. Kansanvallan yhdistäminen.

Eolkuun 17 p:nä 1922 oli Puoluetoimikunnassa käsiteltävänä suunnitelma Työväen Sanomalehti-Oy:n omaisuuden myymisestä Kustannus-Oy. Kansanvallalle. Puoluetoimikunta pitää tärkeänä saada nämä yhtiöt yhdistetyksi siten, että T. S. Oy:n omaisuus myydään Oy. Kansanvallalle, koska jälkimäinen yhtiö on kokonaan puolueen hallussa ja puolue siten tulisi saamaan täyden määräysvallan myöskin T. S. Oy:n omaisuuteen ja kirjapamoliikkeeseen nähdeni sekä •päästäisiin riitaisista T. S. Oy:n yhtiökokouksista, päätti hyväksyä mainitun suunnitelman, joka siirrettiin asianomaisten yhtiöiden johtokuntaan lähemmin harkittavaksi. Sen jälkeen, kun Oy. Kansanvallan johtokunta oli käsitellyt asiaa, tuli kysymys uudelleen Puoluetoimikunnan harkittavaksi 25 p:nä elokuuta. Tällöin tehtiin Puoluetoimikunnassa ehdotus, että asian lopullinen (ratkaisu siirrettäisiin vielä tuonemmaksi. Tämä ehdotus kuitenkin hylättiin 4 äänellä 3 vastaan, joten Puoluetoimikunta päätti pysyttää voimassa asiasta aikaisemmin tekemänsä päätöksen.

Maaliskuun 22 p:nä 1923 sai Puoluetoimikunta ilmoituksen, että myöskin T. S. Oy:n johtokunta oli hyväksynyt mainitun molempien yhtiöiden yhdistämissuunnitelman. Tällöin päätti Puoluetoimikunta esittää kysymyksen Puolueneuvostolle lopullisesti ratkaistavaksi.

Senjälkeen kun Puoluemeiuvosto maaliskuun 29 p:nä 1923 hyväksyi Puoluetoimikunnan ehdotuksen, että T. S. Oy. yhdistettäisiin Oy. Kansanvaltaan, kehittyi asia siten, että edellämainitun yhdistämisen sijasta otettiin kysymyksenomaiseksi, että puolue ostaisi T. S. Oy:n ksilnteimistön. ja Oy. Kansanvalta sen irtaimiston. Toukokuun 11 p:nä 1923 päättikin Puoluetoimikunta ostaa TjS.Oy:n talon ja tontin 750,000 mk:n kauppahinnasta, josta käteisellä oli suoritettava 150,000 mkaa ja 600,000 mkaa, jonka T. S. Oy. oli velkaa henkivakuutus-Oy. Suomalle, jäi ostajan vastattavaksi. Seuraavana päivänä päätettiin kauppa. Lainhuudatukset toimitettiin ja kiinteistö joutui siis puolueen hallintaan.

Työväen Sanomalehti-Oy:n yhtiökokouksessa maaliskuun 10 päivänä 1924 vahvistettiin lopullisesti aikaisemman yhtiökokouksen joh-

tokunnalle antam-" ^Itu^en nojalla päätetyt kaupat. Siten oli vihdoinkin saatu tä*. " v.^sika^sia vireillä ollut ja suurta mielenkiintoa herättänyt asia lopullisesti ja tyydyttävällä tavalla ratkaistuksi.

Puolueen kannatusrahasto.

Ruotsin esimerkkiä seuraten päätti Puoluetoimikunta vuoden 1924 alkupuolella muodostaa meillemkin 'jonkinlaisen puolueen kannat usrahaston siten, että varakkaammat jäsenet sitoutuisivat suorittamaan vuosittain määrätyn korkeamman veron kuin muut puolueen jäsenet. Puoluetoimikunta arveli, että tällä toimenpiteellä tulisi todennäköisesti olemaan huomattava moraalinen vaikutus puolueveron maksajiin yleensä. Asian toteuttamiseksi lähetti Puoluetoimikunta .piiritoimikunnille kiertokirjeen, jossa kehoitettiin esittämään Puoluetoimikunnalle sellaisia puoluejäseniä,, joihin tämä erikoisvero tulisi kysymykseeni ja jotka suostuisivat sitä maksamaan. Näiltä ihenkilöiltä päätti Puoluetoimikunta ottaa sitoumuksen veron suorittamisesta.

Saatuaan piiritoimikunnilta pyydettyt tiedot, lähetti Puoluetoimikunta asianomaisille puoluetovereille seuraavan kiertokirjeen.

»Nykyaikainen yhteiskuntaelämä aiheuttaa kaikille kansalaisryhmille, jotka tahtovat .etujaan valvoa, moniellaisia tehtäviä. Häviölle ja toisten; käskettäväksi joutuvat, ne, jotka eivät itse asioitaan hoida tai yhdessä samanmielistensä kanssa pyri niihin päämääräin, jotka yleisesti katsoen ovat heidän etujensa mukaisia. Sosialidemokraattinen Puolue, joka, paitsi sitä, että se edustaa maamme työväestöä ja muita vähävaraisempia kansalaisryhmiä, joiden 'yhteisten etujen puolesta se 'taistelee, edustaa myöskin nykyisin yksinään kansanvaltaa, edistysmielisyyttä ja (parlamentarismia; ja niitähän Tekin harrastatte.

Mutta pelkällä hyvällä tahdolla ei -paljoa saavuteta. Eipä riitä edes se, että suuret valitsijajoukot ilmoittavat puolaieen pyrkimyksiä kannattavansa. Käytännöllinen puoluetoiminta vaatii myöskin rahaa. Ja rahan tarve tulee sitä suuremmaksi, mitä monipuolisemmaksi puolueen tehtävät, vuosivuodelta käyvät. Maamme itsenäisyydestä onkin johtunut, että sos.-dem. puolueen käytännölliset 'tehtävät ovat suuresti lisääntyneet. Mutta samalla, on taistelu puoluettamme vastaan suuressa määrin voimistunut. Puolueemme edustajat .työnnetään pois kaikista yhteiskunnallisista laitoksista, jos vain voidaan. Siihen ei kuitenkaan vapaaehtoisesti suostuta. On säilytettävä entiset asemat ja vallattava uusia. Tämä tapahtuu jatkuvan ipolueetyön ja määräämiskoinaan toimitettavien vaalien kautta. Jotta puolueemme toiminta

saataisiin pysymään vankkana ja voimakkaana ja jotta aina tarpeen tullen oltaisiin taloudellist vkin tehtävien tasalla, on Puoluetoimikunta päättänyt täten kääntyy kaikkien paremmassa taloudellisessa asemassa olevien puolueemme pyrkimyksiä kannattavien henkilöiden, puoleen, kehoittaen heitä harkitsemaan, suurellako summalla vuosittain, vähintään seuraavien 5 vuoden aikana, toe voisivat lahjoitukseen, muodossa kannattaa sitä työtä, jota Sosialidemokraattinen Puolue maassamme suorittaa. Siinä tarkoituksessa lähetämme Teille ohessa olevan sitoumuskaavakkeen, jonka pyydämme joko asianmukaisesti täytettynä ja allekirjoitettuna tai ilman sitä palauttamaan mahdollisimman pian Sos.-dem. Puoluetoimistoon, os.: .Helsinki, Sirkuskatu 3.

Tämä toimenpide johtuu siitä, että puolueemme jäsenten suuren suuri .enemmistö on aivan vähävaraista väkeä, joita ei voida korkeilla jäsenmaksuilla rasittaa. Sitäpaitsi: onhan oikein ja kohtuullista, että paremmassa taloudellisessa asemassa olevat henkilöt tukevat puoluetta suuremmalla, varojensa mukaan suorittamallaan summalla, kuin vähävaraisemmat. Puoluetoimikunta katsoo¹, että 25 mb. vuodessa olisi vähin määrä mitä näihin sitoumuksiin • olisi merkittävä ja voisi määrä nousta esim. 1,000 markkaan vuodessa kunkin varojen mukaani. Ulkomailla onkin tässä .ehdottamamme, edes jossain määrin kunkin taloudelliseen kykyyn ja mahdollisuuksiin perustuva puolueen toiminnan vapaaehtoinen taloudellinen tukeminen tuottanut hyviä tuloksia. Meillä Suomessa on tätä menettelyä tähän asti käyttäneet ainoastaan vastustajamme. On syytä odottaa, että myöskin. Sosialidemokraattisen Puolueen kannattajat suhtautuvat suopeasti edellä .esitettyyn ehdotukseen.,. Keholtamme sen vuoksi kohteliaimmin Teitä täyttämään mukana olevan sitoumuskaavakkeen merkitsemällä siihen vuotuiseksi lahjoitukseksenne niin suuren summan kuin haluate suorittaa — mitä suurempi, sitä parempi — ja palauttamaan sen -sitten ylläolevalla osoitteella.

Tervehtien:

SOSIALIDEMOKRAATTINEN PUOLUETOIMIKUNTA.

Väinö Tanner.

K. Harvala.

Kirjettä seurasi näin kuuluva Siitoumuskaavake:

»Allekirjoittanut sitoutuu täten 5 vuoden aikana, alempana mainitusta päivästä lukien, lahjoittamaan Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen vaalitaisteluirahastoon Smk, jonka suoritan kunakin vuonna toukokuun 15 päivänä Puolueen Toimistolle, minulle postituantina lähetettävää kuittia vastaan. Ellei auekirjoittainut sano sopimusta irti 3 kuukautta ennen sen päättymistä, jatkuu -se samoilla

- ehdoilla 5 vuotta. — Tämä sitoumus ei vapauta näistä velvollisuuksista, joita puolueosastot puolueen jäsenille asettavat.«

Näitä kirjeitä ja kaavakkeita lähetettiin v. 1924 yhteensä 280 kpl. Niistä palautettiin yhteensä 106 kpl., joiden yhteinen kannatussumma teki 14,320 markkaa. Palautetuista sitoumuksista oli

Uudenmaan 1. vaalipiiristä (Helsingistä) ..	30 kpl.	8,975 mk
Turun 1. etel. v.p.	4 »	665 »
Turun 1. pohj. v.p.	5 •»	300 »
Hämeen 1. etel. v.p. (Lahdesta)	13 »	625 »
Hämeen 1. pohj. v.p.	17 '»	1,750 »
Mikkelin 1. v.p.	16 »	470 »
Vaasan 1. ii. v.p.	19 »	1,435 »
Vaasan 1. yhd. v.p.	1 <»	50 »
Oulun 1. v.p.	1 »	50 »

V. 1925 lähetettiin perimiskuitteja 107 kpl, joista palautettiin 98, joiden yhteinen summa oli Smk. 14,010:—. Palautetuista sitoumuksista oli

Uudenmaan 1. vaalipiiristä (Helsingistä) ..	30 kpl	9,525 mk.
Turun 1. etel. v.p.	3 <»	565 »
Turun 1. pohj. v.p.	4 >»	250 »
Hämeen 1. etel. v.p. (Lahdesta)	12 »	615 »
Hämeen 1. pohj. v.p.	14 i»	1,450 »
Viipurin I. länt. v.p.	— »	— »
Viipurin 1. it. v.p.	1 »	50 »
Mikkelin II v.p.	14 •»	445 »
Kuopion 1. länt. Vjp.	— »	— »
Kuopion 1. it. v.p.	— »	— »
Vaasan 1. it. vjp.	18 i»	1,335 »
Vaasan 1. yhd. v.p.	1 »	50 »
Oulun I. v.p.	1 »	25 »

Työväen säästöpankkien yhdistämiskysyins.

Kokouksessaan huhtikuun 8 päivänä 1924 päätti Puoluetuimikunta . julkaista sekä saattaa myöskin kaikkien maassamme toimivien työväen säästöpankkien tietoon seuraavan lausunnon:

»Helsingin Työväen Säästöpankin! tekemä alote kaikkien maassa ; toimivien työväen säästöpankkien yhdistämiseksi yhdeksi koko maata . käsittäväksi pankkilaitokseksi on kiinnittänyt So».-dem. Puoluetuimi-

kunnan huomiota, koska tämä toimenpide koskettaa sangen" läheisesti -myöskin niitä etuja, joita Sos.-demj. Puoluetoimikunnalla on työväenyhdistysten, kustannusliikkeiden ja yleensä työväenliikkeen puolesta valvottavana. Tämän vuoksi on Puoluetoimikunta, tutustuttuaan ehdotuksen' yksityiskohtiin, päättänyt saattaa järjestöjen tietoon mielipiteensä asiasta.

Pitäen silmällä sitä merkitystä, mikä yhteenliittymisellä ja keskitymisellä on työväenliikkeen eri aloilla, katsoo Sos.-dern. Puoluetoimikunta maassa toimivien säästöpankkien- yhdistämisen suotavaksi. "Tämän toimenpiteen seurauksena olisi varmaankin, että nyt verrattain vaatimattomista, erillisistä työväen .säästöpankeista muodostuisi vahva ja vakavarainen rahalaitos, jonka avulla työväenliikkeen taloudellista toimintaa voitaisiin entistä paremmin turvata ja kehittää. Eritoten silmä¹ lapitään työväenyhdistysten kiinnitysluoton tarvetta, täytyy valittaen panna merkille, etteivät useimmat työväen säästöpankit ole näihin .asti voineet tällaista luottoa laisinkaan myöntää, vaan ovat luoton tarpeessa olevat yhdistykset ja laitokset olleet pakotetut kääntymään joko Puoluetoimikunnan, tai Helsingin Työväen Säästöpankin puoleen. Viimemainittu onkin voinut ilahduttavalla tavalla» vaikei suinkaan riittävästi, tätä tarvetta tyydyttää, Niinkuin useiden vuosien kokemuksesta kuitenkin tiedämme, tekevät monet muodolliset seikat useille luotontarvitsijoille mahdolltomaksi saada tätä luottoa Helsingistä asti. Epäkohta tulisi suurelta osalta korjatuksi, jos perustettaisiin koko maata käsittävä työväen rahalaitos, jonka konttoriverkko palvelisi luottoa tarvitsevia yhdistyksiä ja laitoksia lähempänä niiden kotipaikkaa.

Sos.-dem. Puoluetoimikunta toivoo, että ne puolueeseen kuuluvat järjestöt ja yksityiset jäsenet, joilla tavalla tai toisella on kosketuksia maaseutukaupungeissa toimiviin työväen säästöpankkeihin, voivat vapautua useimmassa tapauksissa ihan näennäisten paikallisetujen ahdaista rajoista ia sekä omaansa että työväestön etua silmälläpitäen ryhtyä myötävaikuttamaan "suunnitellun koko maata käsittävän rahalaitoksen luomiseksi. Siten varmastikin työväestön säästövarat tulisivat entistä paljoa paremman käytetyiksi työväen itsensä hyväksi ja epäilemättä myöskin säästöönpanot moninkertaisesti karttumaan työväen omien laitosten turvin, niiden ja kaikkien yhteiseksi eduksi.»

Suhtautuminen- Ammattijärjestöön. Kun kommunistit -vallattuun. Ammattijärjestön ryhtyivät harjoittamaan kommunistista propagandaa Amattijärjstön nimessä ja kustannuksella, syrjäyttivät sosialidemokraatit kaikista ammatillisista luottamustoimista, käyttivät Ammattijärjestön ia sen alajärjestöjen varoja puoluetarkoituksiinsa ia siten saattoivat koko maamme ammatillisen liikkeen rappiotilaan,

päätti Puolueneuvosto maaliskuun 29 päivänä 1923 esittää Ammattijärjestön kuudennelle edustajakokoukselle seuraavat vaatimukset:

»1) Että ammatilliset järjestöt sellaisinaan eivät saa kuulua mihinkään valtiolliseen puolueeseen;

2) Että ammatillisen liikkeen taholta noudatetaan samanlaista menettelytapaa sosialidemokraattiseen kuin kommunistiseenkin' puolueeseen nähden;

3) Ettei ammatillisten järjestöjen varoja saa käyttää (poliittisten puolueitten puoluetarkoitusten tukemiseen);

4) Ettei puolueitten jäsenmaksuja kanneta ammatillisten järjestöjen jäsenmaksujen kantotilaisuus.ksis.sa eikä suoriteta niitä ammatillisten, järjestöjen rahastoista;

5) Että jos ammatillisten järjestöjen kokouksista ilmoitetaan sanomalehdissä, niin on niistä samalla tavalla ja samassa laajuudessa ilmoitettava sosialidemokraattisissa kuin kommunistisissakin sanomalehdissä;

6) Että ammatillisten järjestöjen hallintojen jäseniksi valitaan tasapuolisesti kumpaankin puolueeseen kuuluvia henkilöitä, ja että luotamushenkilöitä valittaessa ei oteta huomioon, kurnpaanko työväenpuolueeseen hakijat kuuluvat, vaan yksin omiaan näiden kyky, kokemus ja työväenliikkeen tuntemus; .

7) Ammattijärjestö ei saa missään tapauksessa liittyä Moskovan n.s. punaiseen internationaliseen eikä se toiminnassaan saa noudattaa sanotun internationalismin taholta annettuja ohjeita.

Ellei ylläolevia vaatimuksia hyväksytä, niin jättää Puolueneuvosto Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan harkittavaksi, minkälaisiin toimenpiteisiin Ammattijärjestön kongressin jälkeen on ryhdyttävä.»

Puoluetoimikunta tarkisti ja julkaisi Puolueneuvoston kokouksessa maaliskuun 29 p:nä 1923 hyväksytyt ponnet Ammattijärjestöön: suhtautumisesta, mutta kun Ammattijärjestön edustajakokous ei ottanut näissä ponseissa esitettyjä vaatimuksia huomionsa, otti Puoluetoimikunta kysymyksen uudelleen käsiteltäväkseen kesäc. 6 p:nä 1923. Tällöin päätettiin jättää asia sosialidemokraattisen ammattiyhdistysväen keskusteltavaksi ja laadittiin sitä varten alustus, joka jnlaitiin lehdissä kesäkuun loppupuolella. Asian johdosta pidettiin so.s.-deni'. ammattiyhdistysväen kokouksia Viipurissa, Kotkassa, Tampereella, Kymissä, Jyväskylässä, Porissa ja Helsingissä, joista kaikista ei kuitenkaan lähetetty Puoluetoimikunnalle tietoa päätöksistä. Sanomalehtien kautta on Puoluetoimikunta kuitenkin saanut nämä päätökset

tietoonsa, ja ovat ne käyneet pääasiassa siihen suuntaan, että ammatillisten järjestöjen eheys olisi koetettava säilyttää, Ainoastaan Porissa pidetty kokous oli asettunut sille kannalle, että uusia ammatillisia järjestöjä olisi ryhdyttävä luomaan. Nämä kokousten päätökset jätti Puoluetoimikunta sitten Ammatilliselle Keskustoimikunnalle, pyytään sen lausuntoa niiden suhteen.. Se antoiinkin pyydetyn lausunnon, jossa ensiksikin kannatettiin koko maata käsittävän sos.-dem. ammattiyhdistysmiesten kokouksen pitämistä, jota Jyväskylän 'kokous oli ehdottanut, ja että siihen lisäksi kutsuttaisiin myös sos.-dem. sanomalehtien toimitusten edustajia sekä mahdollisesti muitakin tunnettuja sosialidemokraatteja.

Keskustoimikunta lausui myös käsityksensä, ettei ammattiasojen valtaaminen sisäisen toiminnan kautta näytä mahdolliselta lähiaikoina, mutta jos sitä kuitenkin, ryhdyttäisiin yrittämään, niin tulisi olla luottamusta nauttiva keskuselin eli toimikunta, jolla olisi ainakin yksi vakinainen toimitsija. Tämää keskustoimikunta johtaisi valtaustoimintaa Puoluetoimikunnan antamilla valtuuksilla ja tarvittavat varat se saisi puolueelta.

Vappumielenosoitukset. Helmikuun 5 p:nä 1925 lähetti S. Ammattijärjestö Puoluetoimikunnalle kirjelmän, jossa pyydettiin valitsemaan edustaja yhteiseen neuvottelukokoukseen, jossa tultaisiin pohtimaan kysymystä, mitä edellytyksiä olisi yhteisten vappumielenosoitusten järjestämiseksi ammatillisten, sosialidemokraattisten ja »sosialististen« järjestöjen taholta kaikkialla maassa, tai ellei tällaisia yhteisiä mielenosoituksia voitaisi järjestää, niin eikö olisi syytä jättää mielenosoitusten järjestäminen kokonaan Ammattijärjestön tehtäväksi.

Puoluetoimikunta valitsi neuvottelijoikseen Tannerin, Paasivuoren ja Tainion.

Puoluetoimikunnan kokouksessa maaliskuun 16 p:nä ilmoitti Tainio, että Ammattijärjestön kanssa oli ollut neuvottelut yhteisestä vapunvietosta niillä edellytyksillä, jotka Puoluetoimikunta neuvottelijat määrätessään oli asettanut,

Neuvotteluissa ilmoitettiin Puoluetoimikunnan puolesta, että sen taholla ollaan halukkaita palaamaan sille yhtenäisyyden kannalle, jolla oltiin ennen kommunistien synnyttämää hajaannusta, jolloin Sos.-dem. Puoluetoimikunta Ammattijärjestön kanssa yötdestotainnassa ollen järjesti mielenosoitukset ja tulot niissä myydyistä vapipumerkeistä tassattiin puolineen. Ammattijärjestön ja sos.-dem. piiritoimikuntien kesken. Jollei tätä ennalleen palautumista hyväksyttäisi, niin ilmoitettiin Puoluetoimikunnan puolesta, ettei se missään tapauksessa voi luovuttaa mielenosoitusten järjestämistä kellekään toiselle, ällä niiden toi-

meenpano kuuluu perinnäisluontaisesti ja kansainvälisesti sosialidemokraattisille puolueille yli koko maailman, jöilei niitä siitä väkivaltaisesti estetä. Tästä sosialidemokraattisen liikkeen kansainvälisen yhteistoiminnan ja yhteisymmärryksen juhlasta ja voimannäytteestä iei Suomeenkaan Sosialidemokraattisella Puolueella ole aihetta 'eikä oikeutta luopua tai vetäytyä syrjään. Tämän kautta ei vappumielenosoituksista suljeta kuitenkaan pois vasemmistolaisaineksiakaan, sillä Ammattijärjestön alaisina nekin voivat olla mukana, vaikkapa itsenäisenä puolueena eivät ole niiden toimeenpanossa ja johdossa mukana. Lopuksi oli vielä huomautettu, että niin kauan kuin Suomen »Työläisten ja Pienviljelijäin« puolue noudattaa kommunistisen internationaalien ohjeita, että sosialidemokraattista [liikettä on kaikin keinoin vastustettava, hajoitettava, häväästävä ja parjattava, niin kauan ei mikään todellinen yhteistoiminta voi tulla kysymykseenkään. Sen hetki on koittava vasta sitten, kun moisista ohjeista luovutaan ja siläkin taholla pyritään todelliseen yhteisymmärrykseen.

Neuvottelut eivät johtaneet mihinkään tuloksiin, eikä yhteisiä vappunielenosoituksia siis voitu järjestää.

Vappunielenosoltuksia on järjestetty entiseen tapaan ja Puolue-toimikunta on julkaissut puoluelehdissä kunakin vuonna julistuksen niiden järjestämisestä.

Muut **mielenosoitukset**. Vuoden 1918 poliittisten vankien vapauttamiseksi järjestettiin tammikuun 28—helmikuun 4 päivän 1923 välisenä aikana yhdessä S. Sosialistisen Työväenpuolueen kanssa yhteisiä mielenosoituksia kaikkialla: maassa. Paitsi amnestiavaatimuksia, esitettiin näissä kokouksissa myöskin vaatimus tullimaksujen alentamisesta) ja e lin tarve tulien poistamisesta. Kuten tunnettua, estettiin kuitenkin useissa paikoissa näiden mielenosoituskokousten pito julkisilla paikoilla sisäministerin' maaherroille lähettämien ohjeiden perusteella, mutta siitä huolimatta muodostuivat nämä tilaisuudet valtavaksi työväenluokan tahdon ilmaisuksi kyseessäolleista asioista.

•Myöhemmin teki S. Sosialistisen Työväenpuolueen puoluetoimikunta vielä pariin kertaan esityksen yhteistoiminnan jatkamisesta, mutta Puoluetoimikunta katsoi, ettei ollut olemassa riittäviä edellytyksiä jatkuvaan yhteistoimintaan.

Presidentin **valitsijamiesten** ja presidentin vaali. Presidentin valitsijamiesvaalien johdosta lähetti Puoluetoimikunta piirtoimikunnille kiertokirjeen, jossa annettiin seuraavat ohjeet järjestöille noudatettavaksi yllämainittujen vaalien valmisteluissa:

1. Piirikokousta yhtävähän kuin piiriäänestystä ehdokkaista ei valitsijamiesehdokkaiden asettamista varten tarvitse toimeenpanna,

vaan hoitavat piiritoimikunnat listoille asettamisen nojautuen tämän vuoden eduskuntavaalien ennakkovalmistelujen antamiin tuloksiin.

2. Valitsijamiesehdokkaat asetetaan viime eduskuntavaaleja varten toimitettujen piiriäänestysten mukaisesti. Enemmän ääniä saaneista asetetaan listoille riittävä määrä ehdokkaita.

3. Perustetaan kaikki samat valitsijayhdistykset kuin tämän Volotissa eduskuntavaaleissakin ja niiden listoille asetetaan samat ehdokkaatkin.

4. Jos jossakin piirissä ei ollut asetettu listoille niin paljon ehdokkaita, että niistä saadaan riittävä määrä valitsijamiehiä, huolehtikoot piiritoimikunnat uusien valitsijayhdistysten perustamisesta. Niiden listoille asetetaan ehdokkaiksi viime piiriäänestyksessä lähinnä ääniluvussa olleet.

5. jos jokin pnohiejärjestö haluaa perustaa uuden valitsijayhdistyksen ja asettaa listoille ehdokkaita, joita viime piiriäänestyksessä ei oltu äänestetty, olkoon se sallittu asianomaisen piiritoimikunnan luvalla, kuitenkin sillä ehdolla, että piiritoimikunta hyväksyy täten asetetut ehdokkaat.

Puolueneuvoston kokouksessa 16 p:nä marraskuuta 1924 määriteltiin menettelytapa tulevissa presidentin valitsijamies- sekä presidentin vaalissa. Sen mukaan ei mitään varsinaista vaaliagitatsioonaa puolueen kustannuksella toimeenpantu. Puoluetoimikunta asetti kuitenkin kolmihenken vaalikeskuksen, joka hoiti sanomalebtiagitatsioonaa samaan tapaan, kuin oli hoidettu edellisissä eduskuntavaaleissa. Kaikille puolue! ehdi lie lähetettiin artikkeleita, kuvia, huutolauseita ja muuta sellaista. Olosuhteisiin katsoen muoidostui presidentin valitsijamiesvaalien tulos varsin hyväksi. Se osoitti sitä, että oli saatu melko suuret joukot liikkeelle vain sanomalebtiagitatsoonin avulla ilman suullista agitatsioonaa. Vaalien tapahtuessa vallinneet olot ja myös hiljattain .tapahtuneet kunnallisvaalit huomioonottaen täytyy pi-laa hyvänä sitä tulosta, että puolue sai valituksi 79 valitsijamiestä. Vaaleissa annettiin kaikkiaan 622^535 ääntä, joista puolueellemme tuli 162.817 eli 26,15 % annetuista äänistä-. Mitä taas itse presidentin vaaliin tulee, niin oli selvää, että puolue »x vainut saada omaa ehdokastaan valituksi. Nämä vaalit olivat, kuten oli jo ennakolta sanottu, taistelua taantumusta vastaan. Tarkan harkinnan jälkeen päätti valitsijamiesryhmämme asettua kannattamaan toisessa äänestyksessä edistysmielisten ehdokasta Risto Rytä, ei erittäin, mieluisena, vaan porvarillisista ehdokkaista parhaana.

Puoluepäätösten julkaiseminen. Elokuussa. 1922 päätti Puoluetoimikunta ryhtyä 'toimenpiteisiin sellaisen teoksen julkaisemiseksi, johon koottaisiin kaikkien puoluekokoustemme päätökset 'aakkoselli-

seen järjestykseen. Tällaisen teoksen valmistamista pidettiin varsin välttämättömänä, koska nykyiset puolueen jäsenet eivät tunne aikaisempieni puoluekokousten päätöksiä ja varsinkin puolueen toimitsijoille olisi tällainen teos tarpeellinen hakemisto. Mainitun kokoelman laatiminen annettiin M. Turkian tehtäväksi, joka onkin sen kirjoittanut, mutta kun sitä on vielä tarkistettava ja huomattavasti lyhennettävä ja kun puolueen 25-vuotisjulkaisu oli saatava julkaistuksi ennen tätä teosta, on sen julkaiseminen lykkäytynyt tunnemaksi.

Puolueen 25-vuotisjuhla. Sen johdosta, että puolue täytti heinäkuussa 1924 25 vuotta, ryhtyi Puoluetoimikunta toimenpiteisiin erikoisen muistojulkaisun toimittamiseksi. Tässä julkaisussa [^]»Sosialidemokraattinen Puolue 25 vuotta«) käsiteltiin työväenliikkeen eri aloja maassamme ja sisälsi se sitä paitsi kirjoituksia eri alojen erikoistuntijoilta. Lisäksi sisälsi teos myöskin, yhtenäisen katsauksen puolueemme vaiheisiin.

Puoluetoimikunnan kehoituksesta vietettiin heinäkuun 20 p:nä kaikkialla maassamme puolueen 26-vuotisjuhlia. Helsingissä vietettyihin juhliin oli saapunut Ruotsin, Tanskan, Viron, Latvian ja Venäjän veljespuolueiden edustajia.

Piirijärjestöjen verot. Koska eräät piirijärjestöt eivät olleet suorittaneet vero jaan sääntöjen määräämässä järjestyksessä, päätti Puoluetoimikunta v. 1923 helmikuun alussa huomauttaa vielä kerran kirjeellisesti veronsa maksamatta jättäneitä piirijärjestöjä tästä laiminlyönnistä sekä, ellei tästä muistutuksesta ole apua, antaa asianomaisille julkinen muistutus puoluelehdissä puoluesääntöjen 11 §:n 4 kohdan perusteella.

Toukokuun lopussa 1923 ilmoitti Turun 1. pohj. piiritoimikunta, että yhdistysten rahastonhoitajat eivät tilitä veroja kaikilta yhdistyksen jäseniltä, joten puoluetilastoon tuleva jäsenluku tulee pienemmäksi, kuin mitä se todellisuudessa on. Kun tämä asia oli esillä Puoluetoimikunnassa, mainitsi puolueen taloudenhoitaja, että muissakin piireissä on tällaista ilmennyt. Ja paitsi sitä, että tilityksistä jätetään pois jäseniä, tehdään tilitykset kovin epäsäännöllisesti, joten on käynyt niin, että useita piirijärjestöjä on samalla kertaa ollut vaille sääntöjen mukaisia oikeuksia puolueeseen nähdessä, siis tavallaan puolueesta pois jääneitä. Niin oli laita esim. vuoden 1923 kesäkuun alussa, jolloin ensimmäisen neljänneksen verot oli tilitetty ai-noastaan kolmen piirijärjestön puolesta. Tämän asiointilan johdosta päätti Puoluetoimikunta antaa muistutuksen niille piirijärjestöille, joiden verot olivat suorittamatta, ja kehoittaa -niitä tekemään tilityksensä kesäkuun kuluessa, ilmoittaen muussa tapauksessa meneteltävän puoluesääntöjen 11 §:n viimeisen kohdan mukaisesti.

Toimintansa lakkauttaneet yhdistykset. Tämän toimintakauden aikana on seuraavien yhdistysten toiminta ilmoitettu lakanneeksi: Viipurini läänin, läntisessä vaalipiirissä: Savitaipaleen Hyrkkälän, Lappeen Haapajärven, Säkijärven iLaitniemen ja Aution, Suurpääjän, iKirstiinälän ja Valkealan Kouvolankylän työväenyhdistykset, Viipurin 1. itäisessä vaalipiirissä: Kivennavan Artjärven työväenyhdistys, Vaasan 1. it. vaalipiirissä: Alavuuden kirkonkylän ja Kivijärven Kannonkosken työväenyhdistykset sekä Turun 1. etel. vaalipiirissä: Yläneen (Heinjoen) työväenyhdistys.

Puoluetoimikunta on valtuuttanut asianomaiset piiritoimikunnat perimään puolueelle näiden yhdistysten jäljelle jääneen omaisuuden.

Viipurin 1. länt. piiritoimikunta ilmoitti toukokuun lopussa 1923, että Pyhäjärven kunnassa toimineet Sortanlahden, Vernitsan, Alakylän, Rantakylän ja Konnitsan työväenyhdistykset eivät ole kansalaissodan jälkeen olleet toiminnassa, joten niiden omaisuus olisi perittävä puolueelle. Piiritoimikunta valtuutettiin perimään mahdollisesti löytyvät omaisuudet.

Sysmässä toimineen Väreivän Työväenyhdistyksen pesänselvittelyä varten antoi Puoluetoimikunta toukokuun 6 p:nä 1925 valtakirjan Sysmän Työväenyhdistyksen valitsemalle pesänselvitysmiehelle E. Putkoselle. Syyskuun 22 p:nä merkittiin ilmoituksena Puoluetoimikunnan pöytäkirjaan, että yhdistyksen omaisuus Smk. 1,515:08 oli luovutettu Puoluetoimikunnan huostaan, Samana -päivänä annettiin valtakirja Sonkajärven sos.-dem. Kunnallistoimikunnalle toimintansa lopettaneiden Sälevän ja Petäyksen työväenyhdistysten pesänselvittämistä varten. Kansalaissodan jälkeen oli Laitilan Työväenyhdistys »Taisto« lakannut toiminnasta. Puoluetoimikunta oli aikoinaan antanut Turun etel. piiritoimikunnalle valtakirjan yhdistyksen omaisuuden perimiseksi puolueelle. Kuti yhdistykseltä ei kuitenkaan ollut jäänyt jäljelle mitään vahvistettuja sääntöjä tai asiapapereita, joista olisi riittävästi ilmennyt, että yhdistys oli kuulunut Sosialidemokraattiseen Puolueeseen, oli Maaherranviirastossa vaadittu Puoluetoimikunalta sellainen sitoumus, että jos mahdollisesti myöhemmin ilmestyy joku sellainen perillinen, jolla on suurempi oikeus yhdistyksen jällel jääneeseen omaisuuteen kuin Sosialidemokraattisena Puolueella, niin varat luovutetaan sille. Puoluetoimikunta antoiinkin tällaisen sitoumuksen samalla nimenomaan huomauttaen, että sääntöjen mukaan onkin Puoluetoimikunta velvollinen luovuttamaan varat ilman korkoja yhdistykselle, joka kahden vuoden kuluessa entisen lakkautuspäätöksestä lukien perustetaan paikkakunnalle samaa tarkoitusta varten.

Heinäkuun 8 p:nä 1925 ilmoitti Oulun läänin piiritoimikunta, että Karungin Korpikylän työväenyhdistys oli ollut jo neljä vuotta toi-

munatta. Paikkakunnalle -oli tosin sen jälkeen perustettu uusi yhdistys, jolla oli sosialidemokraattiset säännöt, mutta kun piiris sihteeri paikkakunnalla käydessään' ja neuvoteltuaan sekä 'entisen että nykyisen yhdistyksen toimihenkilöiden kanssa oli saanut sen käsityksen, ettei nykyinen yhdistys noudata toiminnassaan sosialidemokraattisia periaatteita, ehdotti piiritoimikunta', että Puoluetolimikunta valtuuttaisi sen ottamaan haltuunsa entisen Karungin Korpikylän t.y:n omaisuuden siksi, kunnes nykyisen yhdistyksen asiat on saatu sille kannalle, että omaisuus voidaan sille ilman vaaraa uskoa.

Puoluetolimikunta antoi piiritoimikunnalle valtakirjan puheena-olevan yhdistyksen pesänselvittämistä varten.

Hausjärven kunnassa toiminut Vantaan t.y. ei ollut kansalais-sodan jälkeen lainkaan jatkanut toimintaansa, minkä vuoksi Puoluetolimikunta valtuutti elokuun 7 p:nä 1925 asianomaisen kunnallisten-mikunnan ottamaan haltuunsa yhdistyksen omaisuuden. K aha varat tuli kunnallistoimikunnan tilittää Puoluetolimikunnalle.

Edellä mainitussa kokouksessaan käsitteli Puoluetolimikunta myöskin Kuopion 1. it. vaalipiirissä toimineen Saari vaaran Ty:n pesänselvitysasian; Kun mainittu yhdistys oli jo v. 1913 päättänyt liittyyä HukkaJan Työväenyhdistykseen, 'esittivät ipesänselvitysmiehet, •eitä tämä yhdistyminen hyväksyttäisiin pesänselvitysmiesten lähem-min esittämällä ehdoilla. Puoluetolimikunta hyväksyi esityksen.

»Yhteisrintamakysinys«. Suomen Ammattijärjestöltä saapuneessa kesäkuun 27 p:nä 1923 päivätyssä kirjeessä esitettiin Puoluetolimikunnalle, että Sos.-dem. puolueen ja Suomen Työväenpuolueen puoluetolimikunnat yhdessä Ammattijärjestön toimikunnan kanssa laativat ja allekirjoittaisivat vetoomuksien Amsterdamin AmmatTi-selle Internatsionaalille, Punaiselle Ammatilliselle IrjternatsioinaaliTe, Sosialistiselle Työväen Internatsionaalie ja Kolmannelle Internatsionaalille, että ne ryhtyisivät tukemaan meidän taisteluamme vankiloissa olevien työläisten vapauttamiseksi. Tällaisella vetoomuksella oli Ammattijärjestön kuudes edustajakokous' päättänyt käännättäväksi yllämainittujen interaasiionaalien puoleen.

Puoluetolimikunta vastasi kirjelmään, että kun meidän puolueemme ei Sosialistisen Työväen Internatsionaalin sääntöjen mukaan voi olla yhteistoiminnassa sosialidemokratiaa vastustavien internatsionaalien kanssa, ja kun 'esitetty toimenpide' sitäpaitsi ei laisinkaan auttaisi asiata, jota on tarkoitettu ajaa, niin ei Puoluetolimikunta voi tähän toimenpiteeseen yhtyä.

Puolueen sääntöihin tehdyt muutokset merkittiin yhdistysrekisteriin syyskuun 26 p:nä 1922 seuraavalla lisäyksellä: »Puolueosasto

kuuluu 'Kunnallisjärjestöön, Kunnallisjärjestö Piirijärjestöön ja Piirijärjestö kaikkinen kunnallisjärjestöilleen ja osastoinen puolueeseen.

Piirijärjestön ottaa .puolueeseen joko puoluekokous tai kokouksien väliajoilla Puolueneuvosto.«

Salinin hautapatasas. Kesäk. 5 p:nä v. 1925 lähetti puoluesihteerin S. Ammattijärjestölle, Helsingin Työväenyhdistykselle, Porin sos.-dem. •Kunnallisjärjestölle, Porin Työväenyhdistykselle, Nalicateollisuustyöväen Liitolle ja viimeksimainitun liiton Helsingin osastolle kirjeen, jossa mainittuja järjestöjä kehoitettiin ottamaan osaa Eetu Salinin hautapatsaan pystyttämiseen ja jos siihen suostuvat, niin ilmoittamaan yhden henkilön toimikuntaan, joka hankkii patsaan ja hoitaa asian päätökseen. Tähän kirjeeseen vastasivat Helsingin Työväenyhdistys ja S. Ammattijärjestö suostuvansa esitykseen. Helsingin Ty. oli päättänyt luovuttaa tähän tarkoitukseen' 1,000 markkaa ja valinnut toimituksen N. Arosen, mutta päättänyt määrätä myönnettävän summan suuruuden vasta sitten, kun patsaskomitea on saanut valmiiksi lähemmän suunnitelman patsaasta. Nahkateollisuustyöväen Liitto kieltäytyi osanotosta.

Sanomalehtimiesten ja piirisihteerien kokouksia on pidetty 'edelleen tarpeen vaatiessa ja tilaisuuden sattuessa kaikkiaan 4 kertaa. Niissä on keskusteltu vaaliasioista, ammatillisesta liikkeestä, nuorisoliikkeestä, sanomalehtien yhteistoiminnasta ja monista muista kullakin hetkellä mielenkiintoisista asioista.^

Valituksia vaalilistoi'le asettamisesta on tehty kolme kertaa. Ne on ratkaistu välittämällä haluamaan suuntaan ja asianomaiset piiritöimikunnat ovat aina ratkaisua noudattaneet.

Puoluetilasto on kerätty joka vuodelta. Lokakuussa v. 1925 ilmestyi painosta yhteenveto vaalipiirittään puolueen asemasta vuosilta 1921, 1922, 1923 ja yksityiskohtainen, ybdistyksittäin laadittu tilasto vuodelta 1924.

Täydelliseksi ja tarkaksi puoluetilastoa ei ole vaitu saada, kun hyvinkin monet yhdistykset eivät ole itsestään mitään tietoja antaneet. Tilaston julkaiseminen sitäpaitsi myöhästyy siitä syystä, etteivät yhdistykset aikoinaan tilastokaavakkeita piiritöimikunnille palautta, vaikkei siinä suurta työtä tai vaivaa olekaan. Tällainen leväperäisyys vaatii erikoisen muistutuksen ja pikaista korjausta.

Terroristilaston täydentäminen. Keväällä 1925 ryhtyi Puoluetöimikunta toimenpiteisiin saadakseen aikaisemmin kerätyn terroristilaston, mikäli mahdollista täydennetyksi Sitä varten lähetti Puoluetöimikunta kaikille •piiritöimikunnille tilastokaavakkeita täyden-

•nystietojen hankkimista varten sekä alkuperäiset täytetyt tilastokaavakkeet, jotka oli piiritoimistossa kopioitava sekä sitten palautettava Puoluetoimikunnalle.

Lokakuun loppuun mennessä palautettiin, kaavakkeet kaikista vaalipiireistä lukuunottamatta iKuopion läntistä ja Etelä-Suomen Ruotsalaista piiriä. Täydentäviä tietoja on saatu Uudeltamaalta, Turun pohjoisesta, Hämeen 1. eteläisestä ja pohjoisesta, Viipurin 1. itäisestä ja Vaasan f. itäisestä vaalipiiristä, jota paitsi Turun ja Hämeen läänin eteläisistä vaalipiireistä on luvattu myöhemmin lähettää lisätietoja.

Eri piireistä on valkoisen terrorin uhreista saatu lisätietoja seuraavasti: Uudenmaan 1. vaalipiiristä 82:sta, Turun 1. pohj. vaalipiiristä 463:sta, Hämeen 1. etel. vaalipiiristä 6:sta, Hämeen 1. pohj. vaalipiiristä 12:sta, Viipurin 1. it. vaalipiiristä 153:sta ja Vaasan 1. it. vaalipiiristä 33:sta vainajasta, siis yhteensä ainoastaan 749 vainajasta. Näin ollen tilaston täydentämishomrna ei siis vastannut tarkoitustaan, mikä ei olekaan vaikeata käsittää, sillä mahdotontahan on näin vuosien kuluttua saada tarkkoja henkilökohtaisia tietoja terrorin uhreista, siksi vaikeata ja työlästä niiden kerääminen on.

Julistuksia. Eduskuntavaalien edellä vv. 1922 ja 1924 julkaisi Puoluetoimikunta vaalijulisiuksen. V. 1922 julkaistiin kehoitus'yleisten vaali- ja agitatsioonikokousteni järjestämisestä helatorstaina. Tammiukuun 17 p:nä 1923 annettiin yhteinen julistus Sosialistisen Työväenpuolueen kanssa mielenosoituskokousten järjestämisestä valtiollisten vankien vapauttamiseksi ja tulliverojen alentamiseksi sekä elintarvettullien poistamiseksi. Kesäkuun 21 p:nä 1923 kehoitti Puoluetoimikunta ammatillisesti järjestäytyneitä sosialidemokraatteja pitämään kaikkialla kokouksia!, joissa pohdittaisiin sosialidemokraattisen työväestön suhtautumista Suomen Ammattijärjestöön.. Joulukuun 28 p:nä 1923 julkaistiin keholtus saksalaisten toverien auttamisesta. V. 1924 kehoitti Puoluetoimikunta järjestämään' kaikkialle pääsiäisyphyien ajaksi suuria agitatsioonikokouksia. Samana vuonna annettiin marraskuussa Sos.-dem. Raittäusliiton kanssa yhteinen julistus raittäusiassa. Lisäksi on vuosittain julkaistu tavanmukainen julistus vappumielenosoitusten järjestämisestä sekä kunnallisvaalien edellä julistus vaaleihin osanotosta.

Puoluetoimikunnan kiertokirjeet. V. 1922 lähetettiin piiritoimikunnille kiertokirjeitä viime puoluekokouksen päättämien piiri- ja kunnallisjärjestöjen säännönmuatosten ilmoittamisesta yhdistysrekisteriin ja puoluetilaston keräämisestä. Samana vuonna lähetettiin puolueosastoille kiertokirje, jossa kehoitettiin osastoja tekemään

puhdistus kommunististen solujen suhteen, huolehtimaan sosialidemokraattisen nuorison järjestämisestä, puolueen raittiuspäättöksen toteuttamisesta, puoluelehtien levittämisestä sekä yhdistysten sääntöjen muuttamisesta uusien puoluekokouksen hyväksynnän mallisääntöjen mukaisiksi. Puolueen kammamistoimiston töiden supistamisesta lähetettiin, kiertokirje kunnallisjärjestöille.

V. 1923 lähetettiin piiritoimikunnille kiertokirje piirijärjestöjen valistus-, herätys- ja järjestelytoiminnan uudelleen järjestämisestä. Samana vuonna lähetettiin piiritoimikunnille lisäksi kiertokirjeitä seuraavista asioista: kommunistiseen puolueeseen kuuluneiden ja »riippumattomien» yhdistysten palautumisesta puolueeseen, kokouksien järjestämisestä kommunististen toimihenkilöiden joukkovangitsemisten johdosta sekä puoluetilaston keräämisestä.

Puolueiehdiile on lähetetty vuosina 1922 ja 1923 3 kiertokirjettä, joissa on annettu ohjeita vuonna 1922 puolueosastoille lähetetyn kiertokirjeen johdosta, vaaliagitatsionin hoitamisesta lehtien palstoilla sekä suhtautumisesta Suomen ja Neuvosto-Venäjän väliseen kauppasopimukseen.

V. 1924 lähetettiin piiritoimikunnille kolme kiertokirjettä eduskuntavaalien valmisteluista, yksi yhdistysten rekisteröimisestä ja puolueen varakkaampien jäsenten erikoisesta kannatusmaksusta. Presidentin valitsijavaalien valmisteluista lähetettiin kiertokirje sekä piiritoimikunnille että puolueiehdiile. Puolueosastoille lähetettiin kiertokirje vaaliagitatsioonin järjestämisestä sekä ylimääräisestä puolueverosta.

V. 1925 lähetettiin piiritoimikunnille kiertokirjeitä terroritilaston täydentämisestä, Oulun piirin hyväksi toimeenpantujen arpajaisten ennakkoarpojen myynnistä sekä kunnallisvaalivalmistelujen johdosta. Puolueiehdiile lähetettiin kiertokirjeitä kunnallisvaalivalmisteluista sekä yhteisen neuvottelukokouksen pitämisestä.

Puolueen kustannustoiminta. Toimintakauden aikana on Puoluetoimikunta kustantanut seuraavat teokset: Otto Bauer: »Bolshevismi vaiko Sosialidemokratia» sekä »Tie Sosialismiin* ja Kautsky: »Internationaali«. Sitä paitsi on Puoluetoimikunnain haltuun joutunut oston kautta Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan kustannuksella ilmestynyt Kautskyn teos »Terrorismi ja kommunismi». Kunnalliselämän alalta on Puoluetoimikunta julkaissut toisen, täydennetyn painoksen R. Itkosen selityksillä varustamasta kirjasta »Kunnalliset Verolait» sekä »Työväen Kunnallisoppi»-nimisen teoksen. Vuosittain on Puoluetoimikunta edelleenkin julkaissut »Työväen Kalenteria», »Folkkalenderia», »Työväen Taskukirjaa», »Kevättervehdystä» ja »Värhalsningia».

Puoluekokousajan siirtäminen. Sen johdosta, että kaksi piiri-toimikuntaa oli tehnyt puoluetoimikunnalle esityksen puoluekokouksen siirtämisestä kunnallisvaalien¹ jälkeen, koska puoluekokouksen, pitäminen marraskuun lopulla tulisi tuottamaan, haittaa kunnallisvaali-toiminnalle, lähetti puoluetoimikunta heinäkuun 21 p:nä puolueuuevoston jäsenille seuraavan kiertokirjeen:

»Sosialidemokraattisen, Puolueen Puolueuuevoston jäsenille.

Puolueuuevosto viimeisessä kokouksessaan päätti, että vakinaisen puoluekokous on pidettävä marraskuussa, puoluetoimikunnan lähemmin määrämänä aikana. Tämän päätöksen mukaisesti kutsui puoluetoimikunta puoluekokouksen koolle marraskuun 23 ja sitä seuraaviksi päiviksi. Sen jälkeen, on kuitenkin alkanut kuulua epäilyksiä, ettei siten määrätty aika olisikaan sopiva puoluekokouksien pitämiseen. Kaksi piiritoimikuntaa on jo ehdottanut, että pantaisiin toimeen kirjeellinen äänestys puolueuuevoston jäsenten kesken Puolueuuevoston päätöksen muuttamisesta, jotta puoluekokouksen pito voitaisiin siirtää myöhäisempään aikaan. Aikaisemmin kuin puolue-toimikunnan määrämänä aikana sitä ei voida pitää.

Viipurin läänin länt. Sos.-dem. Piiritoimikunta on lähettänyt meille seuraavan ehdotuksen:

»Puoluetoimikunnan päätöksen mukaan pidetään puolueemme puoluekokous tulevan marraskuun aikana. Tämä aika olisj kaikin puolin muutan sopiva, mutta joulukuun 4 p:nä toimitetaan jälleen kunnallisvaalit ja, kuten tiedetään, tällä kertaa valitaan näissä vaaleissa valtuutetut muutettujen .kunnallislakien mukaan kolmeksi vuodeksi. Nyt herää kysymys siitä, eikö näihin vaaleihin olisi kaikkialla valmistauduttava voimaperäisemmin ja näiden vaalien alla harjoitettava mitä voimakkainta agitatsioonaa suurten työläisjoukkojen liikkeelle saamiseksi. Mutta tulevatko käyttövoimat tähän agitatsioaniin riittämään puoluekokouksen aikana? Puoluekokous alkaa marraskuun 23 .p:nä, siis juuri kiihkaimpänä vaaliaikana. Ja tämä kokous tulee viemään kaikista kunnista edustajina ja muina asianharrastajina juuri kykenevimmät puolueen voimat. Sen lisäksi tulee puolueemme sanomalehdistö juuri tänä aikana täyttämään palstansa puoluekokouksen selostuksilla, ja kunnallisvaali- y.m. kunnallisten kysymysten käsittelylle jää liian rajoitettu tila.

Tämän lisäksi tulee todennäköisesti agitasioonityötämme jonkun verran haittaamaan puoluekokouksessa tapahtuvat tavanmukaiset erimielisyydet, jota porvarit ja ennen kaikkea kommunistit tulevat käyttämään, hyväkseen ja tekemään, niistä omat johtopäätöksensä sekä niiden avulla parhaamaan puoluettamme ja saattamaan sekaan-nusta aikaan työläisjoukoissa ja välinpitämättömyyttä vaaleihin.

Ylläolevan perusteella päätti piiritoimikunta .pitämässään kokouksessa esittää puolueitoimikunnan harkittavaksi, eikä olisi syytä ottaa esille kysymys 'puoluekokouksen siirtämisestä kunnallisvaalien jälkeen ja pidettäväksi joulukuulla, sekä tiedustella kirjeellisesti puolueineuvoston jäsenten mielipidettä asiassa.«

Viipurin läänin it. So.s.-dem. Piiritoimikunta on ilmoittanut kannattavansa edellämainittua ehdotusta muussa suhteessa paitsi siinä, että se ehdottaa puoluekokouksen pidon siirrettäväksi tammikuuhun. Joulukuukaan ei sen mielestä siihen sovellu, kun silloin eduskunnassa tapahtuva budjettikeskustelu vaatii kaikkien, edustajain läsnäoloa.

Puolueitoimikunta käsitteli nämä ehdotukset kokouksessaan v.k. 20 p:nä ja ilmeni silloin yksimielisenä käsityksenä olevan, että puoluekokouksen pitäminen marraskuussa saattaa tuottaa suurtakin haittaa kunnallisvaaliitoiniinnalle, kun yleinen mielenkiinto ja paljon kykyjä ja voimia kiintyy puoluekokousasioihin juuri siinä, kun niitä toisaalla kipeimmin kaivattaisiin — seikka, mikä kyllä jo aikaisemminkin oli huomattu, mutta jota ei luultu voitavan, välttää, kuri Puolueineuvoston päätös oli sitomassa. Niin ollen pitää puolueitoimikuntakin suotavana puoluekokouksen siirron tuonnemmaksi. Keskusteltaessa ajasta, milloin se olisi pidettävä, ilmeni myöskin yksimielisenä käsityksenä olevan, ettei sitä Viipurin 1. it. piiritoimikunnan esittämästä syystä voida pitää joulukuulla. Valtion talousarviota käsiteltäessä pitää eduskuntaryhmämme o'la mahdollisimman ehjänä koolla, mutta puoluekokouksessa pitää myöskin olla saapuvilla, ainakin puolueitoimikunnan jäsenten, joista useimmat ovat edustajia, puhumattakaan muista puoluekokoukseen valituista edustajista, joka saattaa olla hyvinkin paljon. Joulun ja Uuden vuoden välipäivinä ei taas ole sopivaa huonocustoa saatavissa. Joulukuu ei siis sovellu kokouksen pitoon.

Tammikuussa voisi kyllä kokouksen pitää, mutta kun olisi mitä suotavinta, että eduskuntaryhmän jäsenetkin voisivat olla kokouksessa läsnä, niin olisi helmikuun ensimmäinen viikko sopivin kokousajaksi. Istuntokauden alkuaikoina ei ole valiokuntatöitä, eikä pitkiä istuntojakaan, joten silloin eduskuntaryöt eivät haittaisi puoluekokousta, vaan päinvastoin salisivat edustajain runsaslukuisesti olla seuraamassa puoluekokousta.

Näin ollen ehdottaa siis puolueitoimikunta yksimielisesti, että Puolueineuvoston päätös puoluekokouksen pitoajasta muutettaisiin siten, että puoluekokous alkaisi helmikuun ensimmäiseksi viikolla puolueitoimikunnan tarkemmin määräämänä aikanai. Huoneiston hankinta ja erät muutkin seikat vaikuttavat sen, että alkamispäivää ei voida näin aikaisin tarkalleen määrätä.

Puolueneuvoston jäsenten äänestyksellä ratkaistavaksi jätetään siis kysymys puoluekokouksen pitoajasta. Ne, jotka vaativat Puolueneuvoston entisen päätöksen voimassapitämistä, vastaavat: ei, jotka hyväksyvät puoluetoimikunnan ehdotuksen, vastaavat: jaa.. Vastaukset on lähetettävä tämän kuun kuluessa.«

Kirjeeseen vastasi 12 neuvoston jäsentä, jotka kaikki hyväksyivät puoluetoimikunnan -ehdotuksen, joten kokouksen pito siirtyi helmi-kuun ensimmäiselle viikolle.

Kustannus-Oy. Kansanvallan voittovarot. Puoluetoimikunta sai v. 1924 käytettäväkseen Kustannus-Oy. iKansanvallan voittovaroja edelliseltä vuodelta 100,000 mk. Niistä myönsi Puoluetoimikunta sen lisäksi, mitä tässä .kertomuksessa muualla on mainittu, avustusta Työläisnaisliitolle 10,000 mk. ja samalle liitolle vielä 1,500 mk. edustajan lähettämiseksi Ruotsin sosialidemokraattisten naisten edustajakokoukseen, Uudenmaan piiritoimikunnalle 30,000 mk.. Ruotsalaiselle Työväenliitolle 5,000 mk. ja Vaasan läänin yhdistyneille piireille 5,000 mk.

Puolueneuvoston päätöksen mukaan oli 'Kustannusosakeyhtiö Kansanvalla.n vuoden 1924 voittovaroista käytettävä piirijärjestöjen: avustamiseen 100,000 mk. Tästä summasta on Puoluetoimikunta myöntänyt eri vaalipiireille avustuksia seuraavasti: Uudenmaan läänin vaalipiirille 25,000 mk., Vaasan läänin yhdistyneille piireille 20,000 mk., Oulun läänin yhdistyneille piireille 18,000 mk., Kuopion läänin läntiselle piirille 8,000 mk., Sosialidemokraattiselle Työläisnaisliitolle 10,000 mk. sekä Ruotsalaiselle Työväenliitolle 5,000 mk. Jäännös 14,000 mk. päätettiin, varata ennakolta arvaamattomia tarpeita varten.

Työväen Sivistysliitto. Puolueen edustajina Työväen Sivistysliitossa ovat nykyisin V. Voionmaa, T. Tainio, M. Ampuja, J. Sundberg, Hilda Seppälä ja J. E. Janatuinen sekä varaedustajina T. Järvinen, K. Mäki, A. E. Leino, K. Manninen, V. Meltti, Ester Jokinen ja P. Lönngren.

Ohjelmakomitea. Elokuun 25 p:nä 1922 valitsi Puoluetoimikunta ohjelmakomitean jäseniksi J. W. Kedon, M. Paasivuoren, V. Voionmaan, iK. H. Wiikin, V. Vuolijoen; ja T. Tainion. Komitean' tehtäväksi jätettiin sihteerin valitseminen sekä päätettiin kehoittaa valittua komiteaa jouduttamaan töitään niini, että ehdotukset olisivat valmiina viimeistään vuotta ennen tulevaa puoluekokousta.

Työväen Arkisto on jatkanut toimintaansa entiseen tapaan. Arkiston hoitajana on edelleenkin toiminut K. >H. Wiik. Arkiston, johtokuntaan on Puoluetoimikunta valinnut K. H. Wiikin, K. H.arvalan, T.

Tainion ja J. W. Kedon sekä varalle J. Sundbergin ja J. E. Janatuinen,

Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto on niinkään toiminut entiseen tapaan. Toimiston hoitajana on edelleenkin P. Raito. Toimiston johtokuntaan valitsi Puoluetoimikunta toukokuussa 1922 puolueen entisen taloudenhoitajan K. Heinosen ja toimittaja Y. Räisäsen tilalle toimittajat J. F. Aallon ja E. Huttusen.

Puolueen taloudenhoitajan toimi. Toukokuun 13 p:nä 1925 ilmoitti taloudenhoitaja K. Harvala eroavansa toimestaan kesäkuun viimeisenä päivänä siirtyäkseen Vakuutusyhtiö Kansan palvelukseen.

Toimi julistettiin haettavaksi ja heinäkuun 20 p:nä valitsi Puoluetoimikunta toimeen viidestä hakijasta Työväen Urheiluliiton taloudenhoitajan Arvo Valkaman.

Kunnallistoimisto. Puolueen kunnallistoimisto on toiminut entiseen tapaan. Paitsi suullisesti annettuja neuvoja, on vastattu 604:ään neuvonpyyntökirjeeseen. Valituksia ja selityksiä maaherranvirastoihin on laadittu 62 sekä korkeimpaan hallinto-oikeuteen 31. Lisäksi on pyynnöstä laadittu ja lähetetty valitusluonnoksia 6. Valitukset ovat koskeneet suojeluskuntaa-avustuksia, verotusta, kunnallisvaaleissa tapahtuneita laittomuuksia, y.m.

Varsinaisia useampipäiväisiä kunnalliskursseja on järjestetty eri vaalipiireihin tämän toimintakauden aikana yhteensä 14. Näissä on ollut luennoitsijana ja opastajana R. Itkonen 2:ssa ja J. E. Janatuinen 12:sta. Itkonen johtamalla kunnalliskursseilla on ollut varsinaisia: osanottajia 102 ja on Itkonen pitänyt niillä yhteensä 19 luentoa, joista 6 yleisölle iltaluentoina yhteensä 300:lle kuulijalle. Janatuisen opastamalla kursseilla on ollut varsinaisia osanottajia yhteensä 233 sekä iltaluennoilla kuulijoita yhteensä 1,580. Luentoja on Janatuinen pitänyt näillä kursseilla yhteensä 93, joista yleisölle 37. Lisäksi on: kaikilla näillä kursseilla ollut myöskin käytännöllisiä harjoituksia: valtuuston y.m. tehtävistä. Näitä käytännöllisiä harjoituksia on: Itkonen ohjannut 9 tuntia ja Janatuinen 77 tuntia

Paitsi varsinaisilla kunnalliskursseilla pidettyjä luentoja, on toimiston puolesta käyty pitämässä myöskin tilapäisiä luentoja puoluejärjestöjen järjestämissä tilaisuuksissa. Tällaisissa tilaisuuksissa on: Itkonen pitänyt kunnallisasioista 7 luentoa yhteensä 380:lle kuulijalle ja Janatuinen 137 luentoa 6,164:lle kuulisälle.

Lisäksi on toimiston puolesta kiinnitetty huomiota kunnallisiin: kysymyksiin myös puoluelehtien palstoilla.

Kun toimiston hoitaja R. Itkonen joulukuun alkupuolella 1922 siirtyi apulaisjohtajaksi Maalaiskuntain Liittoon, päätti puoluetoimi-

kunta supistaa kunnallistoimaston toimintaa siten, 'että toimista vast'edes tuli huolehtimaan' 'kunnallisesta neuvontatyöstä ainoastaan sikäli, kuin oli kyseessä sos.-dera valtuutettujen menettelytavat, suojeluskuntain avustukset, »sanka,ripatsas«-määrärahat, sellaiset lain tulkinat ja selitykset, joissa on kyseessä jonkun sos.-dem. puolueen ohjelmakohdan tai menettelytavan toteuttaminen y.m. näihin verrattavat kysymykset.

Toimistoa on Itkosen erottua hoitanut J. E. Janatuinen.

Onnitteluja. Tri N. af Ursinin¹ täyttäessä 70 vuotta huhtikuun 18 päivänä 1924 lähetti Puoluetoimikunta hänelle seuraavan onnitelusähkösanoman:

»Puolueemme syntysanojen lausuljalle, uupumattomalle kansanvallan esitaistelijalle lähettää sosialidemokraattinen puoluetoimikunta kiitoksensa, työstä, jota ei Suomessa konsaan unohdeta ja jonka tukokset elävät kautta aikaikauslen, toivottaen samalla 70-vuotiaalle rauhallista ja onnellista vanhuuden lepoa.«

Rouva Iida Aalle-Teijon 50-vuotispäivä.n johdosta lähetti, Puoluetoimikunta tou-kok. 6 p:nä 1926 seuraavan sähkösanoman:

»Lämmin veljellinen onnittelumme uljaalle, uutteralle ja lämminsydämiselle työläisnaisten esitaistelijalle. Kauan vielä tarvitaan tarmoasi, uhrautuvaisuuttasi ja kykyäsi. Siihen sillitoe terveyttä ja menestystä toivotamme.«

Puolueesta erotettuja. Eräät Nummellan Työväenyhdistyksen jäsenet olivat vaatineet puolueesta erotettavaksi seuraava* yhdistyksen jäsenet: Uno ja Hilja Kurrin, Urho Oraaii sekä Otto ja. Saima Heinon, joita syytettiin kommunistisen propagandan harjoittamisesta sekä puolueettamme vahingoittavasta ja hajoittavasta. toimin-nasta. Kun asia oli Puolueuuvoston 'käsiteltävänä toukokuun 10 p:nä 1922. velvoitti neuvosto Puoluetoimikunnan toimittamaan asiasta vielä tarkemman tutkimuksen sekä valtuutti Puoluetoimikunnain erottamaan mainitut henkilöt puolueesta, mikäli toimitetussa uudessa tutkinnossa syytökset osoittautuvat tosiksi. Puoluesihteerin tccrrattainait tutkimon perusteella päätti Puoluetoimikunta sittemmin saamansa valtuutuksen mukaisesti heinäkuun 4 p:nä 1922 erottaa puolueesta kyseessä olevat henkilöt, lukuunottamatta' Kilja Kurria, jota vastaan ei ollut esiintynyt mu odotti st a erottamissy tä.

Samassa Puolueuuvoston kokouksessa päätettiin "erottaa puolueesta seuraavat Heinolan Työväenyhdistyksen jäsenet: O. Outinen, Anna Sini s ai O, Matilda Thilman, Eva Koponen, Liina ja Ensi Myrskyvirta, Saima Salonen, Hilma Salonen, A. Hirvisaari, E. Helander, j. Salonen, A. Salonen, M. Juden, R. Lehto, O. Meisi. I. Hiukka, A.

Aarnio* V. Ahonen, E. Stookus, A. Korhonen, Hj. Boman, Aug. Leh-mussalo ja Sally Koskitien, koska he olivat harjoittaneet puoluetta vastustavaa toimintaa sekä rikkoneet yhdistyksen sääntöjä.

Hämeen 1. etel. vaalipiirin piirijärjestön sihteerin K. Myllymäen esityksestä päätti Puolueneuvosto maaliskuun 29 päivänä 1923 erot-taa puolueesta Hauhon Sappeen työväenyhdistyksen jäsenet Kustaa Ojasen, Väinö Syväsen, Lauri Ojasen, Juho Niemen, Topias Merisen ja Kustaa Järvisen, jotka olivat iärjestelmällisesti toimineet puolueen vahingoittamiseksi, koettaen saada yhdistystä eroamaan puolueesta, vastustaen sosialidemokraattien vaaBtoimintaa j.n.e.

Puolueesta eronneiden ottaminen uudelleen puolueeseen. Kun oli sattunut, että jotkut puolueesta eronneet ja sittemmin kommunistiseen puolueeseen kuuluneet henkilöt olivat uudelleen pyrkineet puolueen jäseniksi, päätti Puolutoimikunta elokuun 17 p:nä 1922 Hämeen 1. pohjoisen vaalipiirin piiritoimikunnan tiedustelun johdosta saattaa puoluejärjestöjen tietooni sanomalehtien välityksellä, että vaikka puolueen säännöissä ei olekaan mitään määräyksiä tällaisten tapaus-ten varalta, olisi kuitenkin saatava aikaan tarkempi kontrolli täl-laisten puolueeseen takaisin pyrkivien suhteen, jottei kommunistisille »soluille« avautuisi aivan helppoa tietä. Sen vuoksi olisi vaadit-tava tällaisissa tapauksissa puolueeseen takaisin pääsemiseen sekä asianomaisen osaston johtokunnain että piiritoimikunnan hyväksymi-nen. Jos sen osaston johtokunta, johon takaisin pyrkivä haluaisi liittyä, hylkää hakemuksen, ei tällaista hylkäävää päätöstä kuiten-kaan tarvitscisi alistaa piiritoimikunnan hyväksyttäväksi.

Kansainvälinen toiminta.

Internatsionaalin uudelleen järjestäminen. Maailmansodan aikana murtui työväen kansain valimeni liitto, yhdyssiteet katkesivat niiden maiden työväenpuolueiden väliltä, jotka olivat sodassa keskenään. Heti sodan päätyttyä tehtiin yrityksiä Internatsionaalin uudelleen järjestämiseksi, mutta ne eävät johtaneet toivottuun tulokseen. 'Eräät työväenpuolueet pysyivät 'edelleen ryhmitettyinä n.s. toisen internat-sionaalin ympärille, toiset taas perustivat yhteistyöliiton, jonka toi-misto sijaitsi Wienissä. Kummallakin puolella oltiin tietoisia siitä, ettei kumpaimenkaan järjestö sellaisenaan vastaa tarkoitustaan, vaan on saatava yksi ja yhteinen, johon kaikki, koko maailman socialisti-set puolueet voivat yhtyä. Pitkällisten neuvottelujen jälkeen, joita käytiin kummankin järjestön toimielinten välillä, löydettiin vihdoinkin toimintasuunnitelma, jonka kaikki voivat hyväksyä ja niinpä

lähettikin kumpikin järjestö alaisilleen puolueille kutsun yhteiseen: kongressiin, joka pidettiin Hamipurissa toukokuun 20—26 p:nä 1923-Meidän puolueemme edustajina mainitussa kongressissa olivat J. W. Keto, J. F. Aalto, H. Ryömä, K. I.H. Wiik, J. Perälämen, Hilda Sepälä ja T. Tainio. 'Kongressissa' olivat myöskin läsnä O. Reinikainen, Miina Sillanpää ja Eine Ryömä vierasedustajina.

Tässä kongressissa, jossa oli edustettuna kolmestakymmenestä maasta 43 puoluetta, yhteensä 424 valtuutetulla edustajalla, perustettiin uusi internatsionaali, jonka nimeksi tuli Sosialistinen Työväen Internatsionaali, kotipaikkana Lontoo. Internatsionaalin toimikuntaan valittiin kongressissa neuvottelevaksi 'edustajaksi myös meidän puolueestamme K. H. Wiik, varalle J. W. Keto..

Kongressin jäsenille jaettiin Puoluetoimikunnan toimesta 16-sivuisen kuvitettu selostus puolueemme vaiheista ja asemasta saksan- ja ranskankielisenä. Selostus herätti vilkasta mielenkiintoa.

Päivää ennen Hampurin kongressia pidettiin samassa kaupungissa Wienin yhteistyöjärjestöin lopettajaiskongressi, jossa myöskin puolueemme oli edustettuna.

Elokuulla v. 1923 suoritettiin puolueen puolesta verot kuluvalta vuodelta tälle uudelle OTternatsionaalille 31,000 jäseneltä ä 9 penniä, eli yhteensä 2,790 .markkaa...

S.T.Ln toimeenpanevan valiokunnan kokouksia on pidetty v. 1923 heinäik. 11 p:nä Brysselissä, v. 1924 kesäkuun 5—7:p:nä Wienissä sekä syyskuun 28—30 p:nä Lontoossa. Kuluvan vuoden tammikuun 4 ;p:nä pidettiin kokous Brysselissä. Puoluetoimikunnalla ei ole ollut tilaisuutta lähettää edustajaansa mihinkään näistä kokouksista.

S.T.I:n verot. Joulukuun 27 p.-nä 1923 käsitteli Puoluetoimikunta SiT.Ln sihteeristön kirjeen¹, jossa esitettiin¹, että varsinaisen jäsenmaksun lisäksi kukin Internatsionaaliin kuuluva puolue suorittaisi vuosittain kultakin kongressiääneltä 6 puntaa, koska sääntöjen mukaiset maksut eivät riitä peittämään menoja. Kun ,puolueellamme on kuusi kongressiääntä ja vuosittainen¹ lisämaksu olisi, siis tullut olemaan 36 puntaa, mikä summa olisi ollut noin kodme kertaa niin suuri kuin puolueemme sääntöjen mukainen, jäsenmaksu, päätti Puoluetoimikunta ottaen myös huomioon, puolueemme taloudellisen aseman, ehdottaa asian järjestettäväksi siten, että puolueemme vasfedes olisi suorittanut sääntöjenmukaisen jäsenmaksun' kaksinkertaisena. Tähän esitykseen ei sihteeristö kuitenkaan suostunut.

Interiatsionaalin uusi verojärjestelmä. Toukokuun 6 p:nä v. 1925 käsitteli Puoluetoimikunta S.T.Ln sihteeristön esityksen verojärjestelmän uusimisesta. Esityksen tarkoituksena il-

moitettiin olevan nykyisen verojärjestelmän yksinkertaistuttamiseksi ja verotuksen saattaminen oikeudenmukaisemmaksi. Näiden tarkoitusten saavuttamiseksi oli maat jaettu kolmeen eri ryhmään ottaen huomioon eri maiden valuutan vakiintumisen ja palkkojen nousun. Jäsenmaksun perusteeksi ehdotettiin ensimmäisessä maaryhmässä jäsentä kohti 1¹/_U Sveitsin sentimiä, toisessa 1 ja kolmannessa ³/₄. Paitsi varsinaista jäsenveroa ehdotettiin lisäksi kannettavaksi veroa kongressiäänien perusteella. Tämä vero tulisi olemaan ääntä kohden ensimmäisessä maaryhmässä 7 K> punttaa, toisessa 6 ja kolmannessa 4 punttaa. Varsinaiseen jäsenveroon nähden esitettiin lisäksi asteikkoa, jonka mukaan 5,000—50,000 jäseneltä suoritettaisiin kussakin maaryhmässä yllämainitun perusteen mukaan laskettu vero, mutta jäsenmäärän noustessa yli 50,000; vero sen jälkeen asteittain alenisi. Tämän esityksen mukaan tulisi meidän puolueemme jäsenvero olemaan 43.15.— punttaa ja kuudesta kongressiäänestä tuleva, vero 45 punttaa, eli yhteensä 88.15.— punttaa. Nykyisen verojärjestelmän mukaan on kokonaisveromme 52.18.2 punttaa (jäsenvem 16.18.2 punttaa ja kongressiäänistä laskettu vero 36 punttaa).

Tämän esityksen päätti Puoluetoimikunta muissa suhteissa hyväksyä, mutta ehdottaa siitä muutettavaksi sikäli, että samaan maaryhmään kuuluvien puolueiden jäsenvero tulisi olemaan jäsentä kohti sama puolueen jäsenluvusta riippumatta.

Kongressiäänien jako S.T.I:ssä. S.T.I:n sihteeristöltä oli saapunut toukokuussa v. 1925 esitys uudeksi laskutavaksi kongressiäänien jakoa varten eri maiden ja puolueiden kesken, Uuden laskutavan perusteena oli pyrkimys saada kunkin puolueen äänimäärä vastaamaan mahdollisimman tarkkaan nykyisiä tosiasiallisia voimasuhteita. Sitä varten otetaan äänimäärää laskettaessa huomioon ei ainoastaan puolueen jäsenmäärä, vaan myöskin ammatillisesti järjestyneen työväen lukumäärä ja valitsijain lukumäärä. Uudenkin laskutavan mukaan tuli puolueemme jäsenmäärä pysymään ennallaan. Puoluetoimikunta hyväksyi sihteeristön esityksen sellaisenaan.

Marseillen kongressi. S.T.I:n kongressiin, joka pidettiin elokuun 22—27 p:nä v. 1925 Marseillessa, lähetti Puoluetoimikunta puolueen edustajiksi IR. H. Wiikin, J. W. Kedon ja R. Sventorzetskin. Evästyksenä 'kongressiedustajilleen päätti Puoluetoimikunta lausua, että sekä Geneven pöytäkirjan että AVashingtonin sopimuksen ratifioimista on puollettava, vaikkakin jälkimäinen ei ole tosin meillä kovin edullinen, kun se sallii 9-tuntisen työpäivän, mutta kansainväliseltä kannalta katsoen on senkin hyväksymistä pidettävä välttämättömänä. Jäsenten vaali erinäisiin kongressivaliokuntiin jätettiin edustajain >

sensä harkittavaksi. Yhteistyöhön nähden eri maiden edustajain kanssa päätettiin, että •edustajamme on oltava läheisessä vuorovai-
kutuksessa skandinavialaisten edustajain kanssa. S.T.I:n toimeen-
panevaan valiokuntaan päätettiin valata 'edelleen K. H. Wiik vaki-
naisiksi ja varalle J. W. Keto. S.T.I:n toimistoon päätettiin koettaa
saada valituksi' reunavaltioista oma edustaja, mieluummin jostakin
pienemmästä valtiosta, ei kuitenkaan meiltä.

Kirjevaihtoa. Syyskuun 36 p:nä 1923 käsitteli Puoluetoimikunta
Venäjän Sos.-dern. Työväenpuolueen Ulkomaanvaltuus-
kunnan kirjelmän, jossa tehtiin selkoa Keski-Euroopan poliittisista
selkkauksista ja niiden vaikutuksista 'maailmanpolitiikkaan sekä moi-
tittiin S.T.P:n johtoa siitä, ettei se ole osoittautunut olevansa 'tehtä-
vänsä tasalla saksalaiSHranskalaisen selkkauksen selvittämiseen näh-
den. Sen johdosta oli Venäjän sosialidemokraattien S.T.I:n toimis-
tossa oleva edustaja ehdottanut kutsuttavaksi kiireellisesti koolle toi-
miston jäsenet, jota toimenpidettä pyydettiin meidänkin puoluettamme
kannattamaan.

Asla ta harkittuaan¹ ja kuultuaan myöskin S.T.I:n toimeenpane-
vassa valiokunnassa olevan edustajamme K. iH. Wiikin asiasta anta-
man kirjallisen lausunnon, jossa Wiik asiat a perusteltuaan lausui käsi-
tyksenään, että hänen' mielestään voidaan venäläisten .esittämään aja-
tukseen kyllä yhtyä, päätti Puoluetoimikunta esittää S.T.P:n sihtee-
ristölle toivomuksen, että S.T.I:n toimisto kutsuttaisiin koolle har-
kitsemaan, kansainvälisen tilanteen aiheuttamia pulmallisia kysy-
myksiä.

Puolan sos.-dem. puolueen keskuskomitealta saapui maalisi-
kuussa' 1925 kirje, jossa ilmoitettiin, että Internationaalinen toimeen-
panevan valiokunnan 'kahdessa viimeksi pidetyssä kokouksessa on
tehty esityksiä sosialististen puolueiden yhteisen konferenssin koolle-
kutsumisesta 'Pohtimaan' kysymystä »uusien valtioiden* suhtautumi-
sesta Venäjään ja Venäjän kansaan, kysymystä kommunismista sekä
kommunistien politiikasta .näihin uusiin valtioihini. Lisäksi tul-taisiin
konferenssissa käsittelemään sosialistien agraaripolitiikkaa sekä ky-
symystä siitä, olisiko pyrittävä aiikaansaamaan näiden uusien val-
tioiden sosialististen puolueiden kesken yhtenäistä politiikkaa' niissä
asioissa, jotka erikoisesti koskevat näitä, valtioita sekä suhtautumista
Itä-Euroopan kysymykseen.

Puoluetoimikunta tuli siihen tulokseen, ettei ollut aihetta tällai-
sen konferenssin koollekutsumiseen ennen Internatsionaalisen kon-
gressia, mutta sen sijaan voitaisiin ehkä kongressin yhteydessä pitää
kyseessäolevien puolueiden neuvottelukokous yhteistoiminnan jär-
jestämistä varten.

Venäjän sos.-dem. Työväenpuolueen ulkomaanvaltuuskunta teki huhtikuun lopulla 1925 Puoluetoimikunnalle esityksen, että Internationaalinen tulevan kongressin ohjelmaan otettaisiin kysymys 11 ä-Euroopan sodanvaarasta sekä, että Internationaaliin sihteeristö saisi tehtäväkseen pitää kongressia varten tämän kysymyksen pohtimiseksi valmistavan neuvottelukokouksen sekä, että sihteeristölle esitettäisiin kutsuttavaksi tähän neuvottelukokoukseen niiden puolueiden edustajat, joilla tässä asiassa on mahdollisimman suuri asiantuntemus, kiinnittäen erikoista huomiota Saksan, Venäjän, Puolan, Rumanaan, Suomen, Latvian, Liettuan ja Viron osanottoon.

Nämä esitykset päätti Puoluetoimikunta hyväksyä.

Kesäkuun alussa ilmoitettiin sittemmin Venäjän ulkomaanvaltuuskunnan puolesta, että S.T.L:n toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa oli päätetty ottaa kongressin ohjelmaan »uusien sotien ehkäisemiskysymyksen yhteydessä kysymys sodanvaarasta Itä-Euroopassa ja toimenpiteistä sen vastustamiseksi. Kysymyksestä oli päätetty esittää kongressille esitys alustus, mutta alustajan määrääminen oli jätetty vielä avoimeksi. Samalla oli kokouksessa hyväksytty esitys, että kysymyksen valmistelua varten kutsutaan koolle konferenssi kaikkien niiden S.T.h:n osastojen edustajista, joita kysymys lähinnä koskee.

Lisäksi ilmoitti valtuuskunta, että sen puolesta oli S.T.L:n toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa: tehty esitys, että muodostettaisiin kolmi- tai nelihenkinen komissio, joka saisi tehtäväkseen yhdessä asianosaisten puolueiden kanssa muodostaa jonkinlainen kansäälisuusasioita käsittelevä sovintotuomioistuin. Tämäkin ehdotus oli hyväksytty.

Lopuksi ilmoitti valtuuskunta, että toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa tehtiin useita ehdotuksia, joiden tarkoituksena oli saada jossakin muodossa kongressin ohjelmaan kysymys bolshevismista tai n.s. »yhteisrintamasta». Kysymyksestä ei oltu kuitenkaan tehty mitään lopullista päätöstä, mutta sen sijaan oli päätetty, että se voidaan tarpeen tullen kongressissa tehtävästä aloitteesta, ottaa käsiteltäväksi.

Puoluetoimikunta päätti kannattaa tämän kysymyksen esille ottamista.

Venäjän Sos.-dem. Työväenpuolueen Ulkomaanvaltuuskunta oli elokuussa 1924 kääntynyt vetoomuksella Internationaaliseen sihteeristön puoleen Venäjällä vangittujen sosialidemokraattien hyväksi. Tämä vetoamus julkaistiin myöskin kaikissa puoluelehdissämme.

Puolueen suhde erinäisiin kansainväisiin 'laitoksiin. Lokakuun 20 p:nä 1924 käsitteli (Puoluetoimikunta S.T.Ln sihteeristöni kirjeen, jossa ilmoitettiin, että eri puolueet ovat¹ suhtautuneet eri tavalla erinäisiin kansainvälisiin laitoksiin, minkä vuoksi sihteeristö pyysi vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1) Missä 'kansainvälisissä laitoksissa ('Parlamenttien-välisessä Liitossa, Kansain Liitossa j.n.e.) on puolueenne edustajia ja missä määrin puolueenne on tähän saakka ottanut osaa 'näiden laitosten töihin?

2) Pitäisittekö suotavana järjestää yhtenäisen osanoton; sellaisiin laitoksiin Internationaalien välityksellä ja puoltaisittekö siinä tapauksessa, että olette osanoton kannalla järjestetyn yhtymän muodostamista näiden laitosteni sisäpuolelle¹, jotta voitaisiin tehdä mahdolliseksi työväen edustajain yhtenäinen' toiminta niissä?

Kirjelmän johdosta päätti Puoluetoimikunta ilmoittaa, että puolueemme on edustettuna Parlamenttien-välisessä Liitossa sekä, että pidämme suotavana työväen edustajain yhtenäistä esiintymistä niissä asioissa¹, joissa' siihen on mahdollisuuksia.

Yhteistoiminta Skandinavian maiden "välillä. Syksyllä 1924 pidettiin kolmen Skandinavian; maan sos.-dem. puolueiden yhteinen neuvottelukokous, jossa päätettiin herättää uudelleen henkiin eräänlainen yhteistoiminta Skandinavian maiden, välillä, jollaista yhteistoimintaa ei ollut jo ennen maailmansotaakin¹. Silloinhan oli yhteinen toimikunta, joka järjesti työväen yhteisen kongressin, jossa keskusteltiin kaikille Skandinavian maille yhteisistä asioista.

Vaikkakin meidän maamme olot suuresti »eroavat Skandinavian oloista, ovat ne kuitenkin niihin verrattuina enemmän¹ samanlaisia kuin minkään mmm maan ja niinollen hyväksyi 'Puoluetoimikunta tehdyn esityksen sekä valitsi edustajikseen yhteistoimintakomiteaan V. Tannerin ja J. W. Kedon¹ sekä varaile K. H. Wiikin'.

Sen pitemmälle ei asia kuitenkaan ole kehittynyt. Mitään kokouskutsua -ei ole saapunut.

Veljespuolueet.

Venäjän sosialidemokraattien **avustaminen.** Venäjään sos.-dem. ipuolueen ulkomaan valtuuskunnan pyynnöstä myönsi Puoluetoimikunta marraskuun 3 p:nä 1922 Venäjällä vangittujen ja maasta karkoitettujen sosialidemokraattien avustamiseksi me varat, Smk. 7,569:35, mitä vielä oli kertynyt Venäjän; nälänhätäisten avustamiseksi sen jälkeen, kun kyseessä olevia avustusrahoja lähetettiin Amsterdamin Internationaalien välityksellä mainittuun tarkoitukseen käytettäväksi.

Tehdyn anomuksen perusteella myönsi Puoluetoimikunta syyskuun 18 p:nä 1924 Venäjän sos.-dem. puolueelle 5,000 mk:n suuruisen avustuksen.

Saksan Sos.-dem. puolueen avustaminen. Kun Saksan sos.-dem. puolue oli joutunut erittäin, vaikeaan taloudelliseen asemaan, pyysi se puolueeltamme avustusta, jota paitsi puolueellemme kirjoitettiin samasta »siasta myöskin Internationaalini taholta. Puoluetoimikunta päätti >esittää Puolueneuvostolle, että kaikkia puoluejärjestöjä kehoitettaisiin tavalla tai toisella, toimeenpanemalla keräyksiä tai iltamia taikka suorastaan myöntämällä rahastoistaan varoja avustamaan Saksan sos.-dem. puoluetta.

Puolueneuvosto hyväksyi -esityksen, mutta tulos toimeenpannusta keräyksestä oli sangen vähäinen.

Ranskan sos.-dem. **puolueen** äänenkannattajan »Popula-iren* tukemiseksi myönsi Puoluetoimikunta marraskuun 23 p:nä 1923 S.TjPn sihteeristön esityksestä 1,000 -mk.

Tri Danin luentomatka Suomessa. ¹Kun Puoluetoimikunta oli saanut Venäjän sos.-dem. Työväenpuolueen UikomaanvaLtuuskunnan kirjallisen ilmoituksen, että venäläinen puoluetoveri tri Dan. voisi saapua muutamaksi päiväksi Suomeen -asettuakseen yhteyteen puolueemme johtavien piirien kanssa sekä pitääkseen täällä luentoja erinäisistä kysymyksistä, -päätti -Puoluetoimikunta marraskuun 9 p:nä 1923 vastata tähän kirjeeseen, että tri Daniin olisi tultava ennen eduskunnan hajaantumista ja -että puolueemme taholta valmistetaan hänelle täällä tilaisuus esitelmien pitoon. Tri Dan saapuikin sitten maahamme pitäen täällä luentoja. Venäjän, oloista Helsingissä, Viipurissa ja Hämeenlinnassa.

Ulkomaiset kongressit. Kun J. VV. Keto joutui kesäkuulla 1922 matkustamaan Saksaan osuuskauppapäiville, antoi Puoluetoimikunta hänen tehtäväkseen käydä samalla matkalla Wienissä järjestämässä puolueen -edustusta y.m. asioita Wienin kansainvälisen Yhteistyöjärjestön kanssa.

Joulukuun 10—15 p:nä 1922 pidettiin Haagissa työväenjärjestöjen kansainvälinen rauhankongressi, jossa puolueettamme edusti R. Sventorzetski.

Tanskan isos.-dem. puolueen kongressissa, joka pidettiin Odenassa syyskuun 2—5 p:nä 1923, oli puolueemme edustajana K. H. Wiik.

Viron sos.-dem.¹ työväenpuolueen puoluekokouksessa, joka pidettiin Tartossa joulukuun 29—30 p:nä 1923, edusti puolueettamme J. Peläläinen.

Latvian sos.-dem. puolueen puoluekokous pidettiin Riiassa huhtikuun 17—18 p:nä 1924. Samassa yhteydessä vietettiin myöskin puolueen 20-vuotisjuhlaa. Molemmissa tilaisuuksissa edusti puoluettamme J. W. Keto.

Ruotsin sos.-dem. työväenpuolueen puoluekokoukseen, joka pidettiin kesäkuun 6—12 p:nä 1924, lähetti Puoluettoimikunta puolueemme: edustajiksi A. Ahlströmin ja J. Ei, Janatuisen.

Latvian sos.-dem. puoluekokoukseen, joka pidettiin: Riiassa huhtikuun 4—5 p:nä 1925, valitsi Puoluettoimikunta puolueemme 'edustajaksi J. W. Kedon, mutta, kun hän oli estetty matkalle lähtemästä, edusti puoluettamme; tässä kokouksessa R. Svenitorzetski, joka samalla matkalla oli puolueemme edustajana myöskin Tallinnassa pidetyssä Viron: sos.-dem. puolueen kokouksessa.

Onnittelu- ja osanottosähkösanomia. Marraskuun, 18 p:nä lähetti Puoluettoimikunta Englannin Työväenpuolueelle vaalivoiton johdosta seuraavan sähkösanoman:

»Sydämelliset onnittelumme työväeni loistavan voiton: johdosta. Muodostukoon voittonne Euroopan rauhan kaksinkertaiseksi turvaksi.«

Joulukuulla 1923 lähetettiin Englannin: Työväenpuolueelle saavutetun uuden, vaalivoiton johdosta seuraava:; sähkösanoma:

»Pohjoisesta etelään työläiset riemuitsevat Eamglannin Työväenpuolueen voi tosia-«

Huhtikuun 15 päivänä 1924 lähetti Puoluettoimikunta Tanskan, veljespuolueelle seuraavan sähkösanoman!:

»Toivottaen pysyväistä onnea ja menestystä lähetämme toverillisen itervehdyksemme loistavan vaalivoittonne johdosta.«

Saman kuun 26 päivänä lähetti Puoluettoimikunta Tanskan työväen muodostaman hallituksen pääministeri Stauningille seuraavan sähkösanoman:

»Työväen 'hallitus yhdessäkin pohjoismaassa tulee varmastikin edistämään kansanvaltaisuutta kaikissa pohjoismaissa. Seuraamme mielenkiinnolla! pyrkimyksiänne, toivoen: niille onnea ja menestystä.«

Tiedon saavuttua Ruotsin veljespuolueen johtajan Hj. Brantingin kuolemasta lähetti Puoluettoimikunta helmik. 25 p:nä 1925 seuraavat osaniOtto sähkösanomat:

»Sosialidemokraattinen Puoluetoimikunta, Tukholmia.

Kiitollisena siitä suuresta elämäntyöstä, jonka Hjalmar Branting on suorittanut työväenluokalle ija samalla meillekin, kunnioittaa Suomen Sosialidemokratia manalle muuttaneen suuren johtajan muistoa.«

»Rouva Anna Branting, Tukholma.

Teidän surunne on meidänkin surumme, mutta sitä lieventää ajatus jalosta elämäntyöstä, joka o» kuolematon.»

Puoluetoimikunnan puolesta matkusti puoluesihteerin Brantingin hautajaisiin.

Helmikuun 28 pmä 1925 •tapahtuneen Saksan tasavallan sosialidemokraattisen presidentin Ebertin kuoleman johdosta lähetti Puoluetoimikunta seuraavat osanotto sähkö s ano m at:

»Sosialidemokraattinen) 'Puolue, Berliini.

Suomen työväenluokka tuntien syvästi sen tappion, minkä Saksan proletariaatti on kärsinyt menetettyään kansani syvistä riveistä •kohonneen, toveri Ebertin, yhden tarmokkaimmista ja taitavimmista johtajistaani, lausuu sen johdosta Saksan veljespuolueelle vilpittömän osanottonsa. Toveri Ebertin työväenluokan hyväksi suorittama suuri elämäntyö kannustaa meitä kaikkia yhä innokkaampaan taisteluun sosialismin jalojen aatteiden toteuttamiseksi.»

»Rouva Ebert, Berliini'.

Lausuen Teille vilpittömän osanottomme Teitä kohdanneen raskaan koettelemuksen johdosta toivomme arvoisan puolisonne suorittaman kauniin elämäntyön olevan Teille lievityksenä ja lohdutuksena syvässä surussanne.«

Venäjän sosialidemokratiani oppi-isälle Paul Axelrodille hänen täyttäessään elokuun 25 päivänä 1925 75 vuotta lähetti Puoluetoimikunta seuraavan onnitellusähkösanomam:

»Iloiten ja kunnioittaeni 'muistellen sitä kallisarvoista uramiurtaajatyötä, jonka Te Venäjän sosialidemokratian luojana ja henkisenä, johtajana sekä marxilaisuuden horjumattomana! edustajana olette vuosikymmenien) aikana suorittanut niin Venäjän kuin koko kansainvälisesti 'järjestyneen proletariaatin hyväksi, lähetämme Teille täyttäessäanne 75 vuotta sydämelliset tervehdyksemme ja onnittelumme.«

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan tilinpäätös vuodelta 1922.

Voitto- ja Tappiotili.

M e n o i:

Kiinteistön Kulunkitili	540:65
Puolueneuvoston f iii.....	5,345: —
Poistojen tili	38,542:02
Käyttövarojen tili	1,612: 60
Kansainvälinen tili	6,715: 32
Yleinen Palkkatili	111,530: —
Ohjelmakomitean tili	3,080: 30
Oikeusavustusten tili	3,002:65
Kunnallisfoimiston tili	59,046: 25
Kulunkitili	12,782:26
AgiL- ia Matkakustannusten tili	16,478: 55
Puoluekokouksen tili	47,688: 95
Vaaiikustannusten tili	97,203:42
Avustusten tili	46,735: —

Smk. 453,639: 77

T u l o t:

Poistettujen saatavien tili	100: —
Korkotili	13,179:52
Työväen Sanomalehti Oy:n Lahj. rah. tili	40,000: —
Kevättervefrdyksen tili	17,547:36
Yleinen iKustannustiti	12,148:45
Työväen Kalenterin tili	188,418: 80
Tietotoimiston tili	16,195: 42
Puolueverojen tili	46,197: 15
Vappumerkkien -tili	42,836:50
Pääomatili	77,016:57

Smk. 453,639: 77

Tasaustili.

V a r a t:

Kaluston tili	100: —
Kiinteistön tili	16,870:15
Vier. Velkakirjojen tili	51,770:88

Siirto €-8,741:03

	Siirto	68,741	03
Kassatili		30,651	97
Pankkitili		132,117	76
Yleinen Kustannus-tili		1,001	
Eri-Henkilöiden tili		82,096	35
Osakkeiden -tili		81,110	80
Työväen talojen hoitotili		500	95
	Smk.	396,219	86

Velat:

Työväen Arkiston tili	5,000	
Työväen järjestöjen lainausrah. tili	7,018	91
Asiamiesten tili	15,087	98
Kuolleiden yhdistysten tili	1,833	07
Muurmanin Leg. Sivistysrahaston tili	6,429	05
Muurmanin Leg. Avustusrahaston, tili	8,505	57
Valtiollisesti vainottujen avustustili	3,090	85
Eri-Henkilöiden tili	76,327	02
Lahjoitusten tili	36,772	74
P ä ä o m a t i l i	236,154	67
	Smk.	396,219:86

Tilintarkastuslausunto.

Olemme tänään tarkastaneet Suomen Sosialidemokraattisen Puoluetoimikunnan tilit vuodelta 1922. Tarkastuksessa olemme havainneet:

- 1) että tänään laskemamme kassa, Smki. 3,435:03, oli kirjojen osoittaman kassajäännöksen mukainen;
- 2) että kirjanpito oli hyvin ja huolellisesti hoidettu ja tilinpäätös oikea;
- 3) että yleisen kustannustilin kirjavarasto, joka tilinpäätökseen on otettu Smk. 1,001:— suuruisena, on myyntiarvoltaan huomattavasti tätä summaa suurempi; •
- 4) että osakkeet ja muut arvokirjat ovat oikein otettu tilinpäätökseen;
- 5) että palovakuutukset ovat riittävät;
- 6) että rahavarojen käytössä on noudatettu puoluekokouksen ja puolueuueuvoston päätöksiä ja silmälläpidetty puolueen etua; ja
- 7) että kustannustoimintaa on menestyksellä hoidettu. .

Tilinpäätöksen osoittama tappio, Smk. 77,016: 57, on aiheutunut yksinomaan tilivuodelle sattuneista suurista eduskuntavaali- ja puolueikokouskustannuksista sekä niistä 'toimenpiteistä, joihin .puoluetoimikunta puoluekokouksen päätöksen mukaisesti on ryhtynyt tukeakseen puoluetoimintaa niissä piirijärjestöissä, joissa kommunistinen ,hajotustyö on saanut tuntuvampaa vahinkoa aikaan. Tähän nähden ja kun tilinpäätös yleensä on erittäin vakavaraisesti tehty, on tilinpäätöksessä tällä kertaa oleva tappio katsottava satunnaiseksi, ilmiöksi.

Kaiken tämän johdosta ja tarkastuksesta, muutoinkin saamamme käsityksen perusteella ehdotamme, että tilinpäätös vahvistettaisiin ja asianomaisille tilivelvollisille, jotka taitavasti ovat suorittaneet tehtävänsä, myönnettäisiin tilivapaus.

Helsingissä 28 p:nä helmikuuta 1923.

Väinö Hupli.

Anturi Aalto.

Eino Jalava.

Sos.-dem. Puoluetoimikunnan tilinpäätös vuodelta 1923.

Voitto- ja Tappiotili.

Meno t:

Puolueneuvoston tili	10,896: 10
Poistojen tili	55,736:48
Yleinen Palkkatili	113,316:80
Oikeusavustusten tili	2,134: —
Painatustöiden tili	735: —
KunnalMstotmiston tili	30,122:95
Kulunkitili	2,310:08
Agit.- ja matkakustannusten tili	11,255: —
Työväen talojen hoitotili	2,724: 10
Avustusten tili	55,433:50
Käyttövarojen' tili	5,669: 03
Kansainvälinen tili	31,830: 40
Pääomatili	205,133: 70

Smk. 527,297: 14

Tulot:

Poistettujen saatavien tili	7,488: 70
Yleinen Kustannus tili	1,770: 46
Tietotoimiston tili	20,129: 20

Siirto 29,388:36

Siirto	29,38S: 36
Puolueverojen tili	120,158:56
Vappumerkkfen tili	43,898:60
iKoirko»tili	10,012:78
Kevättervehdyksen tili	16,140:47
Työväen Kalenterin tili	265,093: 03
Puoluekokouksen tili	9,543:91
Kiinteimlston hoito tili	33,061: 43
Smk.	527,297: 14

Tasaustili.

Varat:

Kassatili	52,141: 33
Pankkitili	52,438:03
Kalustotiii	100: —
Yleinen Kustannustili	1: —
Osakkeiden tili	81,210: 80
Vier. Velkakirjojen tili	24,822: 50
Eri-Henkilöiden tili	138,787:06
Työväen talojen tili	16,870: 15
Kiinteimistön tili	<u>1,433,241:97</u>
Smk.	1,799,612:84

Velat:

Työväeni järjestöjen lainausrah. 'iiii		7,018:91
Tilapäislainojen tili		50,000: —
Lahjoitusten tili		2,772:74
Asiamiesten tili		12,970:98
Kuolleiden yhdistysten tili		4,908: 85
Muurmanin Leg. Sivistysrahaston tili	..	6,429:05
Muurmanin Leg. Avustusrahaston tili	..	7,961:57
Valtiollisesi vainottujen avust. tili	••••	2,972:85
Eri-Henkilöiden tili		17,567:55
Kesk. Henkiv. yht. Suomi	...:	845,721: 97
H:gin Työväen Säästöpankki		400,000: —
Pääomatili		441,288:37

Smk. 1,799,612 **84**

Tilintarkastuslausunto.

Olemme tänään lopettaneet Suomen Sosialidemokraattisen Puoluetuomikunnan tilien tarkastuksen vuodelta 1923. Tarkastuksessa olemme havainneet:

- 1) että -t.k. 11 päivänä laskemamme kassa, Smk. 9,523:47 oli kirjojen osoittaman kassajäännöksen mukainen;
- 2) että kirjanpito' oli hyvin ja huolellisesti hoidettu ja tilinpäätös, oikea;
- 3) että osakkeet ja muut arvokirjat ovat vakavaraisesti otetut tilinpäätökseen;
- 4) että kirjoihin on merkitty myytävien kustannustuotteiden varasto yhden markan ja kalusto sadan markan arvoisena;
- 5) että irtaimistoin palovakuutukset ovat riittävät;
- 6) että rahavarojen käytössä on noudatettu puoluekokouksen ja puolueuuevoston päätöksiä ja silmälläpidetty puolueen etua; ja
- 7) että kustannustoimintaa on menestyksellä hoidettu.

Kun tarkastuksessa muutoinkin olemme saaneet sen käsityksen,, että asianomaiset tilivelvolliset ovat taitavasti suorittaneet tehtävänä, ehdotamme, että tilinpäätös vahvistettaisiin ja tiMvapaus myönnettäisiin.

Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 1924.

Väinö Hupli.

Artturi Aalto.

Eino Jalava.

Sos.-dem> Puoluetuomikunnan tilinpäätös vuodelta 1924.

Voitto- ja tappiotili.

Menot:

Yleinen kustannustili	39,214:53
•Käyttövarojen tili	9,377: —
Avustusten tili	131,265: —
•Kansainvälinen tili	24,124:65
Vaalikustannusten tili	216,617- 45
Kulunkitili	6,737:80
Kunnallistoiimiston tili	32,366: —
Yleinen 'Palkkatili	113,056: 80
	Siirto 572,759:23